

II

(Akty o charakterze nieustawodawczym)

ROZPORZĄDZENIA

ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (UE) 2022/2472

z dnia 14 grudnia 2022 r.

uznające niektóre kategorie pomocy w sektorach rolnym i leśnym oraz na obszarach wiejskich za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej („Traktat”), w szczególności jego art. 108 ust. 4,

uwzględniając rozporządzenie Rady (UE) 2015/1588 z dnia 13 lipca 2015 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do niektórych kategorii horyzontalnej pomocy państwa⁽¹⁾, w szczególności jego art. 1 ust. 1 lit. a) i b),

po opublikowaniu projektu niniejszego rozporządzenia zgodnie z art. 6 i art. 8 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2015/1588,

po konsultacji z Komitetem Doradczym ds. Pomocy Państwa,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Jeżeli finansowanie przez państwo spełnia kryteria określone w art. 107 ust. 1 Traktatu, stanowi pomoc państwa i na mocy jego art. 108 ust. 3 należy je zgłosić Komisji. Na mocy art. 109 Traktatu, Rada może jednak określić rodzaje pomocy, które są zwolnione z tego wymogu zgłoszenia. Zgodnie z art. 108 ust. 4 Traktatu Komisja może przyjąć rozporządzenia dotyczące tych kategorii pomocy. W rozporządzeniu (UE) 2015/1588 upoważniono Komisję do uznania, zgodnie z art. 109 Traktatu, że niektóre kategorie pomocy można wyłączyć z wymogu zgłoszenia ustanowionego w art. 108 ust. 3 Traktatu. Na podstawie tego rozporządzenia Komisja przyjęła rozporządzenie Komisji (UE) nr 702/2014⁽²⁾ uznające niektóre kategorie pomocy w sektorach rolnym i leśnym oraz na obszarach wiejskich za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, które stosuje się do dnia 31 grudnia 2022 r.
- (2) Art. 42 Traktatu stanowi, że reguły konkurencji mają zastosowanie do produkcji produktów rolnych i handlu nimi jedynie w zakresie ustalonym przez Parlament Europejski i Radę. Art. 211 rozporządzenia (UE) nr 1308/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady⁽³⁾ stanowi, że – poza określonymi odstępstwami – zasady pomocy państwa mają zastosowanie do pomocy na rzecz produkcji produktów rolnych i handlu nimi. Art. 211 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1308/2013 stanowi, że zasady pomocy państwa nie mają zastosowania do

⁽¹⁾ Dz.U. L 248 z 24.9.2015, s. 1.

⁽²⁾ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 702/2014 z dnia 25 czerwca 2014 r. uznające niektóre kategorie pomocy w sektorach rolnym i leśnym oraz na obszarach wiejskich za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.U. L 193 z 1.7.2014, s. 1).

⁽³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 671).

płatności dokonywanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do środków przewidzianych w tym rozporządzeniu, które są częściowo lub w całości finansowane przez Unię oraz środków określonych w art. 213–218 tego rozporządzenia. Ponadto zgodnie z art. 145 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 ⁽⁴⁾ zasady pomocy państwa nie mają zastosowania do płatności dokonywanych przez państwa członkowskie zgodnie z tym rozporządzeniem ani do dodatkowego finansowania krajowego, jeśli wchodzi one w zakres stosowania art. 42 Traktatu. Aby tego rodzaju płatności mające stanowić dodatkowe finansowanie krajowe objęte zakresem art. 42 Traktatu mogły zostać zatwierdzone przez Komisję w ramach planu strategicznego WPR danego państwa członkowskiego, muszą one spełniać kryteria rozporządzenia (UE) 2021/2115. Zasady pomocy państwa mają jednak zastosowanie zarówno do części współfinansowanej z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), jak i do dodatkowego krajowego finansowania środków pozostających poza zakresem art. 42 Traktatu.

- (3) Zważywszy, że skutki gospodarcze pomocy są niezależne od tego, czy jest ona częściowo finansowana przez Unię czy też nie i czy jest finansowana przez samo państwo członkowskie, należy utrzymać spójność między polityką Komisji w zakresie kontroli pomocy państwa a wsparciem udzielanym w ramach unijnej wspólnej polityki rolnej i polityki rozwoju obszarów wiejskich.
- (4) Zakres stosowania niniejszego rozporządzenia należy zatem dostosować do zakresu stosowania rozporządzenia (UE) 2021/2115 w zakresie środków współfinansowanych przez EFRROW.
- (5) Niniejsze rozporządzenie powinno umożliwić większe uproszczenie i powinno zwiększyć przejrzystość i skuteczność oceny i kontroli zgodności z zasadami pomocy państwa na szczeblu krajowym i unijnym, jednocześnie uwzględniając instytucjonalny podział kompetencji między Komisję a państwa członkowskie.
- (6) Komisja wielokrotnie zastosowała art. 107 i 108 Traktatu do sektorów rolnego i leśnego zgodnie z warunkami określonymi w wytycznych z 2014 r. ⁽⁵⁾ W ten sposób zdobyła duże doświadczenie w tych dziedzinach w odniesieniu do środków pomocy, które nadal podlegają obowiązkowi zgłaszania pomocy Komisji przez państwa członkowskie. Doświadczenie Komisji pozwoliło jej zatem lepiej określić warunki, na jakich niektóre kategorie pomocy można uznać za zgodne z rynkiem wewnętrznym, i rozszerzyć zakres wyłączeń grupowych przy dalszym jednoczesnym zapewnieniu przejrzystości i proporcjonalności pomocy.
- (7) Ogólne warunki stosowania niniejszego rozporządzenia powinny opierać się na zestawie wspólnych zasad zapewniających, by pomoc miała wyraźny efekt zachęty, była właściwa i proporcjonalna, była przyznawana z zachowaniem pełnej przejrzystości oraz podlegała mechanizmom kontroli i regularnej oceny, a także by nie zakłócała warunków konkurencji i wymiany handlowej.
- (8) Pomoc, która spełnia wszystkie warunki – zarówno ogólne, jak i szczegółowe – ustanowione w niniejszym rozporządzeniu w odniesieniu do odpowiednich kategorii pomocy, powinna być wyłączona z wymogu zgłoszenia ustanowionego w art. 108 ust. 3 Traktatu. Aby zapewnić skuteczny nadzór i uproszczenie procedur administracyjnych, a jednocześnie nie osłabić monitorowania przez Komisję, wyłączona pomoc (programy pomocy i pomoc indywidualna) powinna zawierać wyraźne odesłanie do niniejszego rozporządzenia.
- (9) Pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu, nie objęta niniejszym rozporządzeniem, nadal podlega wymogowi zgłoszenia ustanowionemu w art. 108 ust. 3 Traktatu. Niniejsze rozporządzenie pozostaje bez uszczerbku dla możliwości zgłaszania przez państwa członkowskie pomocy, której cele odpowiadają celom objętym jego zakresem.

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiające przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013 (Dz.U. L 435 z 6.12.2021, s. 1).

⁽⁵⁾ Wytyczne Unii Europejskiej z 2014 r. w sprawie pomocy państwa w sektorach rolnym i leśnym oraz na obszarach wiejskich, (Dz.U. C 204 z 1.7.2014, s. 1). Zmienione zawiadomieniami opublikowanymi w Dz.U. C 390 z 24.11.2015, s. 4; Dz.U. C 139 z 20.4.2018, s. 3 i Dz.U. C 403 z 9.11.2018, s. 10 oraz sprostowaniem opublikowanym w Dz.U. C 265 z 21.7.2016, s. 5.

- (10) Ponieważ duże programy mają potencjalnie większy wpływ na wymianę handlową i konkurencję, programy pomocy, w ramach których budżet w dowolnym roku lub w ujęciu ogólnym przekracza określony próg wyrażony w formie wartości bezwzględnej, zasadniczo powinny być poddawane ocenie pomocy państwa. Ocena powinna służyć weryfikacji realizacji przyjętych założeń i spełnienia warunków leżących u podstaw zgodności programu, jak również weryfikacji skuteczności środka pomocy w świetle jej uprzednio zdefiniowanych celów i wskaźników ogólnych i szczegółowych oraz wpływu danego programu na konkurencję i handel. Aby zapewnić równe traktowanie, ocena pomocy państwa powinna być przeprowadzana według planu oceny zatwierdzonego przez Komisję. Wprawdzie takie plany należy zazwyczaj sporządzać w momencie opracowywania programu i zatwierdzać na czas, tak aby program mógł wejść w życie, jednak nie w każdym przypadku jest to możliwe.
- (11) Dlatego, aby nie opóźnić wejścia w życie, niniejsze rozporządzenie powinno mieć zastosowanie do takich programów przez wstępny okres nie dłuższy niż sześć miesięcy. Komisja może zdecydować o przedłużeniu tego okresu po zatwierdzeniu planu oceny.
- (12) W tym celu plan oceny należy zgłosić Komisji w terminie 20 dni roboczych od daty wejścia w życie programu. Komisja może również w drodze wyjątku uznać, że ocena nie jest konieczna zważywszy na specyfikę przypadku. Komisja powinna uzyskać od państwa członkowskiego niezbędne informacje, które umożliwią jej dokonanie ewaluacji planu oceny oraz wystąpić o dodatkowe informacje bez zbędnej zwłoki, umożliwiając państwu członkowskiemu uzupełnienie brakujących informacji, potrzebnych Komisji do podjęcia decyzji.
- (13) Z wyjątkiem zmian, które nie wpływają na zgodność programu pomocy na podstawie niniejszego rozporządzenia ani nie wpływają w sposób istotny na treść zatwierdzonego planu oceny, zmiany programów podlegających ocenie należy oceniać z uwzględnieniem wyników takiej oceny oraz wyłączyć z zakresu stosowania niniejszego rozporządzenia. Zmian o charakterze czysto formalnym, zmian administracyjnych lub dokonanych w ramach środków współfinansowanych przez Unię nie należy z zasady traktować jako zmian istotnie wpływających na treść zatwierdzonego planu oceny.
- (14) Niniejsze rozporządzenie nie powinno mieć zastosowania do pomocy uwarunkowanej pierwszeństwem użycia produktów krajowych w stosunku do produktów przywożonych ani do pomocy na działalność związaną z wywozem. W szczególności nie powinno mieć ono zastosowania do pomocy na tworzenie i funkcjonowanie sieci dystrybucyjnej w innym państwie członkowskim lub państwie trzecim. Pomoc na pokrycie kosztów uczestnictwa w targach bądź kosztów badań lub usług doradczych potrzebnych do wprowadzenia nowego lub już istniejącego produktu na nowy rynek w innym państwie członkowskim lub w państwie trzecim nie powinna stanowić pomocy na działalność związaną z wywozem.
- (15) Komisja powinna zapewnić, aby zatwierdzona pomoc nie wpływała niekorzystnie na warunki wymiany handlowej w stopniu sprzecznym z interesem ogólnym. Pomoc na rzecz beneficjenta, na którym ciąży dotąd niezrealizowany obowiązek zwrotu pomocy wynikający z wcześniejszej decyzji Komisji uznającej pomoc za niezgodną z prawem i z rynkiem wewnętrznym, należy więc wyłączyć z zakresu stosowania niniejszego rozporządzenia. Ważne jest jednak szybkie podjęcie działań w kontekście pomocy w formie rekompensat w sytuacjach zagrożenia i sytuacjach kryzysowych, takiej jak pomoc na naprawienie szkód spowodowanych przez klęski żywiołowe lub agrofagi roślin oraz pomoc na pokrycie kosztów zapobiegania chorobom zwierząt, ich kontroli i zwalczania. Dlatego też w takich sytuacjach wyłączenie z pomocy nie powinno mieć zastosowania. Ponadto, z uwagi na charakter takich programów, w przypadku których nie jest możliwa identyfikacja poszczególnych beneficjentów, nie powinno mieć ono zastosowania do pomocy w ograniczonej wysokości na rzecz małych i średnich przedsiębiorstw („MŚP”) biorących udział w projektach w zakresie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność („RLKS”) lub w projektach grupy operacyjnej europejskiego partnerstwa innowacyjnego na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa („EPI”).
- (16) Pomoc przyznawaną przedsiębiorstwom znajdującym się w trudnej sytuacji należy co do zasady wyłączyć z zakresu stosowania niniejszego rozporządzenia, ponieważ taka pomoc powinna być poddawana ocenie pod kątem zgodności z wytycznymi dotyczącymi pomocy państwa na ratowanie i restrukturyzację przedsiębiorstw niefinansowych znajdujących się w trudnej sytuacji ⁽⁶⁾. Konieczne jest jednak określenie pewnych wyjątków od tej zasady. Po pierwsze, niniejsze rozporządzenie powinno mieć zastosowanie do przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji w przypadku pomocy na rzecz MŚP biorących udział w projektach RLKS lub projektach grupy operacyjnej EPI lub będących beneficjentami takich projektów, w przypadku gdy bardzo trudno jest zidentyfikować poszczególnych beneficjentów takich programów. Po drugie, powinno ono mieć zastosowanie do takich

⁽⁶⁾ Dz.U. C 249 z 31.7.2014, s. 1.

przedsiębiorstw w przypadku zagrożenia ochrony zdrowia publicznego, tj. w przypadku pomocy na wyrównanie kosztów zwalczania chorób zwierząt oraz pomocy na pokrycie kosztów związanych ze zniszczeniem i wywozem padłych zwierząt gospodarskich. Po trzecie, ze względu na art. 107 ust. 2 lit. b) Traktatu, niniejsze rozporządzenia powinno mieć również zastosowanie do przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji w przypadkach, w których pomoc jest wypłacana na naprawienie szkód spowodowanych przez klęski żywiołowe. Taka sama zasada powinna mieć zastosowanie w przypadkach, w których przyczyną trudnej sytuacji przedsiębiorstwa są szkody spowodowane przez zdarzenia pozostające poza kontrolą zainteresowanego przedsiębiorstwa, a mianowicie niekorzystne zjawiska klimatyczne porównywalne z klęską żywiołową, przez choroby zwierząt lub agrofagi roślin, przez zwierzęta chronione, przez pożary lasów, katastrofy w lasach oraz zdarzenia w lasach związane ze zmianą klimatu.

- (17) Jeżeli pomoc państwa lub warunki z nią związane, w tym model finansowania środka, jeżeli stanowi on jego nieodłączny element, wiążą się nierozdzielnie z naruszeniem przepisów Unii, pomocy nie można uznać za zgodną z rynkiem wewnętrznym. Niniejsze rozporządzenie nie powinno mieć zatem zastosowania do pomocy, która wiąże się nierozdzielnie z naruszeniem przepisów Unii.
- (18) Egzekwowanie przepisów dotyczących pomocy państwa zależy w dużym stopniu od współpracy z państwami członkowskimi. Państwa członkowskie powinny zatem podejmować wszystkie środki niezbędne do zapewnienia zgodności z niniejszym rozporządzeniem, w tym zgodności pomocy indywidualnej przyznanej w ramach programów objętych wyłączeniem grupowym.
- (19) Ze względu na wysokie ryzyko niekorzystnego wpływu na warunki wymiany handlowej, duże kwoty pomocy udzielonej indywidualnie albo łącznie powinny być oceniane przez Komisję w momencie dokonywania zgłoszenia. Dla niektórych kategorii pomocy inwestycyjnej objętych zakresem niniejszego rozporządzenia należy więc określić progi maksymalnych kwot pomocy na poziomie uzależnionym od kategorii pomocy i jej prawdopodobnego wpływu na warunki wymiany handlowej. Każda pomoc przekraczająca takie progi powinna nadal podlegać wymogowi zgłoszenia ustanowionemu w art. 108 ust. 3 Traktatu. Progów określonych w niniejszym rozporządzeniu nie należy obchodzić poprzez sztuczne dzielenie programów pomocy lub projektów pomocy, np. na kilka programów lub projektów pomocy o podobnych cechach, celach lub beneficjentach. Innych kategorii pomocy, w zakresie w jakim spełniają one warunki zgodności oraz nie przekraczają maksymalnej intensywności pomocy lub maksymalnych kwot pomocy określonych w niniejszym rozporządzeniu, nie należy uznawać za niosące wysokie ryzyko niekorzystnego wpływu na warunki wymiany handlowej.
- (20) W trosce o przejrzystość, równe traktowanie i możliwość skutecznego monitorowania niniejsze rozporządzenie powinno mieć zastosowanie jedynie do pomocy, w przypadku której można dokładnie obliczyć *ex ante* ekwiwalent dotacji brutto bez konieczności przeprowadzania oceny ryzyka („pomoc przejrzysta”).
- (21) W odniesieniu do niektórych szczególnych instrumentów pomocy, takich jak pożyczki, gwarancje, środki podatkowe oraz, w szczególności, zaliczki zwrotne, w niniejszym rozporządzeniu należy określić warunki, na których można je uznać za przejrzyste. Pomoc w formie gwarancji należy uznać za przejrzystą, jeżeli ekwiwalent dotacji brutto obliczono na podstawie „bezpiecznych stawek” określonych w odniesieniu do danego rodzaju przedsiębiorstwa. Pomoc należy uznać za przejrzystą również, jeżeli przed wdrożeniem środka metoda używana do obliczenia intensywności pomocy w formie gwarancji państwa została zgłoszona Komisji i zatwierdzona przez nią zgodnie z obwieszczeniem w sprawie gwarancji⁽⁷⁾. Do celów niniejszego rozporządzenia pomocy w formie środków finansowania ryzyka i zastrzyków kapitałowych nie należy uważać za pomoc przejrzystą.
- (22) Pomoc, która w innych okolicznościach wchodziłaby w zakres niniejszego rozporządzenia, ale nie jest przejrzysta, należy w każdym przypadku zgłaszać Komisji. Zgłoszenia pomocy nieprzejrzystej powinny być oceniane przez Komisję w szczególności w świetle kryteriów określonych w wytycznych na 2023 r.⁽⁸⁾ lub w innych odpowiednich zasadach ramowych, wytycznych, komunikatach i zawiadomieniach.
- (23) Aby mieć pewność, że pomoc jest niezbędna i zachęca do dalszego rozwoju działalności lub projektów, niniejsze rozporządzenie nie powinno mieć zastosowania do pomocy na działalność lub projekty, które beneficjent podjąłby lub realizował również bez tej pomocy. Żadna pomoc na działalność już podjętą lub projekty już realizowane przez beneficjenta nie powinna być przyznawana z mocą wsteczną. Pomoc powinna być zwolniona z wymogu zgłoszenia przewidzianego w art. 108 ust. 3 Traktatu zgodnie z niniejszym rozporządzeniem jedynie w przypadkach, gdy dana działalność lub prace nad projektem objętym pomocą mają się rozpocząć po złożeniu przez beneficjenta pisemnego wniosku o przyznanie pomocy.

⁽⁷⁾ Obwieszczenie w sprawie zastosowania art. 87 i 88 Traktatu WE do pomocy państwa w formie gwarancji (Dz.U. C 155 z 20.6.2008, s. 10).

⁽⁸⁾ Wytyczne Unii Europejskiej w sprawie pomocy państwa w sektorach rolnym i leśnym oraz na obszarach wiejskich z 2023 r. Komunikat Komisji „Wytyczne w sprawie pomocy państwa w sektorach rolnym i leśnym oraz na obszarach wiejskich” (Dz.U. C 485 z 21.12.2022, s. 1).

- (24) W przypadku jakiegokolwiek pomocy *ad hoc* objętej niniejszym rozporządzeniem, przyznanej dużemu przedsiębiorstwu, państwo członkowskie, oprócz uwzględnienia warunków dotyczących efektu zachęty obowiązujących w przypadku MŚP, powinno również zapewnić, aby beneficjent sporządził, w formie dokumentu wewnętrznego, analizę wykonalności projektu lub działań objętych pomocą w przypadku otrzymania pomocy oraz bez niej. Państwo członkowskie powinno sprawdzić także, czy wspomniany dokument potwierdza istotne zwiększenie zakresu projektu lub działania, istotne zwiększenie całkowitej kwoty, jaką beneficjent przeznacza na projekt lub działanie objęte pomocą, lub też znaczące przyspieszenie realizacji przedmiotowego projektu lub działania. Dowód na występowanie efektu zachęty powinien też stanowić fakt, że w przypadku braku pomocy dany projekt inwestycyjny lub działanie nie zostałyby zrealizowane jako takie na danym obszarze wiejskim.
- (25) Automatyczne programy pomocy w formie korzyści podatkowych powinny nadal podlegać szczególnemu warunkowi dotyczącemu efektu zachęty, jako że pomoc związana z tymi programami pomocy jest przyznawana w ramach innych procedur niż w przypadku pozostałych kategorii pomocy. Ten szczególny warunek oznacza, że te programy pomocy powinny być przyjmowane przed rozpoczęciem działań lub prac związanych ze wspieranym projektem lub wspieraną działalnością. Warunek ten nie ma jednak zastosowania w przypadku kolejnych wersji programu pomocy fiskalnej pod warunkiem że dana działalność była już objęta poprzednimi programami pomocy fiskalnej w formie korzyści podatkowych. Zasadniczym momentem oceny efektu zachęty kolejnych wersji programów pomocy jest moment określenia środka podatkowego w ramach pierwszego programu.
- (26) W odniesieniu do sieci obszarów Natura 2000⁽⁹⁾ w przypadku rolnictwa celem jest zapewnienie efektywności środowiskowej oraz skuteczności przedsięwzięć prowadzących działalność w sektorze rolnym. Pomoc na hektar powinna być zgodna z przepisami Unii oraz przepisami krajowymi zainteresowanych państw członkowskich dotyczącymi ochrony środowiska, wypełniania zobowiązań rolno-środowiskowo-klimatycznych, w tym stanu ochrony różnorodności biologicznej gatunków i siedlisk oraz zwiększania użyteczności publicznej obszaru Natura 2000.
- (27) W odniesieniu do: pomocy na scalanie gruntów, pomocy na działania informacyjne w sektorach rolnym i leśnym polegającej na udostępnianiu informacji nieokreślonej liczbie beneficjentów, pomocy na działania promocyjne w formie publikacji mających na celu podniesienie świadomości szerokiego grona odbiorców na temat produktów rolnych, pomocy na naprawienie szkód spowodowanych przez niekorzystne zjawiska klimatyczne porównywalne z klęską żywiołową i inne niekorzystne zjawiska klimatyczne, pomocy na wyrównanie kosztów zapobiegania chorobom zwierząt i agrofagom roślin, ich kontroli i zwalczania oraz strat poniesionych w wyniku tych chorób zwierząt lub spowodowanych przez te agrofagi roślin, pomocy na pokrycie kosztów związanych z wywozem i zniszczeniem padłych zwierząt gospodarskich, pomocy na naprawienie szkód wyrządzonych przez zwierzęta chronione, pomocy na niwelowanie niedogodności związanych z obszarami Natura 2000, pomocy na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną, pomocy na naprawienie szkód spowodowanych przez klęski żywiołowe i pomocy na inwestycje na rzecz zachowania dziedzictwa kulturalnego i naturalnego w gospodarstwach rolnych i w lasach, pomocy na odtwarzanie zniszczonych lasów, pomocy na udział rolników w systemach jakości bawełny i środków spożywczych oraz pomocy na rzecz przedsiębiorstw biorących udział w projektach RLKS i projektach grupy operacyjnej EPI lub będących beneficjentami takich projektów – jeżeli zostały spełnione szczególnie warunki ustanowione w niniejszym rozporządzeniu, wymóg występowania efektu zachęty nie powinien mieć zastosowania lub należy uznać, że został spełniony.
- (28) Aby pomoc była proporcjonalna i ograniczona do niezbędnej kwoty, należy w miarę możliwości określić maksymalne kwoty pomocy w postaci poziomów intensywności pomocy w stosunku do zestawu kosztów kwalifikowalnych. Aby zapewnić proporcjonalność pomocy, w przypadku gdy nie można ustalić maksymalnej intensywności pomocy, ponieważ nie można wyodrębnić kosztów kwalifikowalnych, lub w celu udostępnienia prostszych instrumentów w odniesieniu do małych kwot, należy określić maksymalne kwoty pomocy wyrażone w wartościach nominalnych. Intensywność pomocy i maksymalne kwoty pomocy należy ustalić na poziomie, który ogranicza do minimum zakłócenia konkurencji w sektorze objętym pomocą, a który równocześnie odpowiednio uwzględnienia cel ułatwiania rozwoju działalności gospodarczej beneficjentów w sektorze rolnym, na obszarach wiejskich lub w sektorze leśnym. W celu zapewnienia spójności z interwencjami na rzecz rozwoju obszarów wiejskich finansowanymi przez Unię państwa te należy zharmonizować z pałapami określonymi w rozporządzeniu (UE) 2021/2115, w zakresie, w jakim jest to zgodne z zasadami pomocy państwa wynikającymi ze stosowania art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu.
- (29) Przy obliczaniu intensywności pomocy należy uwzględniać wyłącznie koszty kwalifikowalne. W ramach niniejszego rozporządzenia nie należy wyłączać pomocy, która przekracza odpowiednią intensywność pomocy w wyniku uwzględnienia kosztów niekwalifikowalnych. Wyodrębnienie kosztów kwalifikowalnych powinno

⁽⁹⁾ Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.U. L 206 z 22.7.1992, s. 7).

być poparte jasną, szczegółową i aktualną dokumentacją. Obliczenia powinny opierać się na kwotach przed potrąceniem podatków lub innych opłat. Wartość pomocy płatnej w kilku ratach powinna być dyskontowana do jej wartości w dniu przyznania pomocy. Także wartość kosztów kwalifikowalnych powinna być dyskontowana do ich wartości w dniu przyznania pomocy. Jako stopę procentową stosowaną do dyskontowania oraz stopę procentową stosowaną do obliczania kwoty pomocy w przypadku pomocy udzielanej w innej formie niż dotacja należy stosować odpowiednio stopę dyskontową oraz stopę referencyjną mającą zastosowanie w dniu przyznania pomocy zgodnie z komunikatem Komisji w sprawie zmiany metody ustalania stóp referencyjnych i dyskontowych⁽¹⁰⁾. W przypadku gdy pomoc przyznawana jest w formie innej niż dotacja, kwotę pomocy należy wyrażać jako ekwiwalent dotacji brutto. W przypadku, kiedy pomoc przyznaje się w postaci korzyści podatkowych, raty pomocy powinny być dyskontowane na podstawie stóp dyskontowych obowiązujących w dniach, w których poszczególne korzyści podatkowe stają się skuteczne. Należy propagować stosowanie pomocy w formie zaliczek zwrotnych, gdyż takie instrumenty podziału ryzyka sprzyjają zwiększeniu efektu zachęty pomocy. Dlatego też należy wprowadzić przepis stanowiący, że w przypadku udzielenia pomocy w formie zaliczek zwrotnych można zwiększyć obowiązujące poziomy intensywności pomocy ustanowione w niniejszym rozporządzeniu.

- (30) W przypadku korzyści podatkowych dotyczących podatków należnych w przyszłości obowiązująca stopa dyskontowa oraz dokładna wysokość transz pomocy mogą nie być znane z wyprzedzeniem. W takich przypadkach państwa członkowskie powinny z góry określić pułap zdyskontowanej wartości pomocy, przestrzegając obowiązującego poziomu intensywności pomocy. Następnie, kiedy znana już jest kwota transzy pomocy na dany dzień, można przeprowadzić dyskontowanie na podstawie stopy dyskontowej mającej wówczas zastosowanie. Ogólną kwotę ustalonego pułapu należy pomniejszyć o zdyskontowaną wartość każdej transzy pomocy („kwota ograniczona pułapem”).
- (31) Aby ustalić, czy przestrzegane są progi pomocy indywidualnej powodujące obowiązek zgłoszenia oraz maksymalne poziomy intensywności pomocy lub maksymalne kwoty pomocy określone w niniejszym rozporządzeniu, należy uwzględnić łączną kwotę pomocy państwa na wspieraną działalność lub projekt. W niniejszym rozporządzeniu należy również określić, w jakich okolicznościach możliwe jest kumulowanie pomocy różnych kategorii. Dopuszczone jest kumulowanie pomocy wyłączonej z wymogu zgłoszenia na mocy niniejszego rozporządzenia oraz wszelkiej innej, zgodnej z rynkiem wewnętrznym pomocy wyłączonej na mocy innego rozporządzenia lub zatwierdzonej przez Komisję, o ile takie środki pomocy dotyczą różnych, możliwych do wyodrębnienia kosztów kwalifikowalnych. W przypadku gdy różne źródła pomocy dotyczą tych samych – pokrywających się częściowo lub w całości – możliwych do wyodrębnienia kosztów kwalifikowalnych, kumulacja powinna być dopuszczalna do wysokości najwyższej intensywności pomocy lub kwoty pomocy mającej zastosowanie w odniesieniu do tej pomocy na mocy niniejszego rozporządzenia. W niniejszym rozporządzeniu należy również określić specjalne przepisy dotyczące kumulacji pomocy — z możliwymi do wyodrębnienia kosztami kwalifikowalnymi lub bez nich — oraz kumulacji z pomocą *de minimis*. Pomoc *de minimis* nie jest zazwyczaj przyznawana na szczególnie możliwe do wyodrębnienia koszty kwalifikowalne ani nie jest z takimi kosztami związana. W takich przypadkach należy zapewnić możliwość swobodnej kumulacji pomocy *de minimis* z pomocą państwa wyłączonej na mocy niniejszego rozporządzenia. Natomiast w przypadkach, gdy pomoc *de minimis* przyznawana jest na te same identyfikowalne koszty kwalifikowalne co pomoc państwa wyłączonej na mocy niniejszego rozporządzenia, kumulacja powinna być dozwolona jedynie do wysokości maksymalnej intensywności pomocy, jak określono w rozdziale III niniejszego rozporządzenia.
- (32) Finansowanie unijne zarządzane centralnie przez instytucje, agencje, wspólne przedsięwzięcia lub inne organy unijne, które nie jest bezpośrednio ani pośrednio kontrolowane przez państwa członkowskie, nie stanowi pomocy państwa. W przypadku łączenia takiego finansowania unijnego z pomocą państwa, do określenia, czy przestrzegane są progi powodujące obowiązek zgłoszenia i maksymalne poziomy intensywności pomocy, należy uwzględniać wyłącznie pomoc państwa, pod warunkiem że łączna kwota finansowania publicznego przyznanego w odniesieniu do tych samych kosztów kwalifikowalnych nie przekracza najkorzystniejszej stopy finansowania określonej w mających zastosowanie przepisach prawa Unii.
- (33) Pomoc państwa w rozumieniu art. 107 ust. 1 Traktatu jest co do zasady zakazana. Na podstawie art. 107 ust. 2 i 3 Traktatu Komisja odpowiednio zezwala jednak lub może zezwolić, pod pewnymi warunkami, państwu członkowskim na przyznanie pomocy państwa. Ważne jest zatem, aby wszystkie strony mogły sprawdzić, czy pomoc została przyznana zgodnie z obowiązującymi przepisami. Przejrzystość pomocy państwa jest zatem niezbędna do właściwego stosowania postanowień Traktatu i prowadzi do zwiększenia zgodności z zasadami i odpowiedzialności, umożliwia wzajemną ocenę oraz efektywniejsze wykorzystanie wydatków publicznych. Aby zapewnić przejrzystość, państwa członkowskie powinny być zobowiązane do utworzenia kompleksowych stron internetowych dotyczących pomocy państwa, na szczeblu regionalnym lub krajowym, zawierających skrócone informacje na temat każdego środka pomocy wyłączonego na mocy niniejszego rozporządzenia. Obowiązek ten powinien być warunkiem zgodności pomocy indywidualnej z rynkiem wewnętrznym. Zgodnie ze standardową praktyką w zakresie publikowania informacji określoną w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1024⁽¹¹⁾ należy używać standardowego formatu, który pozwala na wyszukiwanie, pobieranie i łatwe

⁽¹⁰⁾ Dz.U. C 14 z 19.1.2008, s. 6.

⁽¹¹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1024 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie otwartych danych i ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego (Dz.U. L 172 z 26.6.2019, s. 56).

publikowanie informacji w internecie. Linki do stron internetowych wszystkich państw członkowskich dotyczących pomocy państwa powinny być publikowane na stronie internetowej Komisji. Zgodnie z art. 3 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2015/1588 skrócone informacje na temat każdego środka pomocy wyłączonego na mocy niniejszego rozporządzenia powinny być publikowane na stronie internetowej Komisji.

- (34) W odniesieniu do publikowania informacji o przyznaniu pomocy indywidualnej należy ustanowić progi, powyżej których publikację można — uwzględniając zakres pomocy — uznać za proporcjonalną. Z doświadczenia Komisji wynika, że w latach 2014–2019, przy progu powodującym obowiązek publikacji ustalonym na poziomie 60 000 EUR w przypadku produkcji podstawowej produktów rolnych, około 30 % przyznanej pomocy podlegało obowiązkowi publikacji. W związku z tym, aby zwiększyć skuteczność wymogów dotyczących przejrzystości oraz ponieważ średnią kwotę pomocy inwestycyjnej w sektorze produkcji podstawowej przyznanej w latach 2014–2019 szacuje się na około 17 000 EUR, w przypadku produkcji podstawowej produktów rolnych należy obniżyć próg powodujący obowiązek publikacji do 10 000 EUR.
- (35) W celu zagwarantowania skutecznego monitorowania należy zgodnie z art. 3 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2015/1588 ustanowić standardowy format, w którym państwa członkowskie powinny dostarczać Komisji zestawienie informacji, w każdym przypadku, kiedy zgodnie z niniejszym rozporządzeniem wdrażany jest program pomocy lub przyznawana jest pomoc indywidualna poza jakimkolwiek programem pomocy. Należy ponadto, zgodnie z art. 5 rozporządzenia Komisji (WE) nr 794/2004 ⁽¹²⁾ i art. 3 ust. 4 rozporządzenia (UE) 2015/1588, ustanowić przepisy dotyczące dorocznych sprawozdań, które państwa członkowskie mają przedkładać Komisji w sprawie pomocy wyłączonej z wymogu zgłoszenia ustanowionego w art. 108 ust. 3 Traktatu zgodnie z warunkami określonymi w niniejszym rozporządzeniu, w tym szczególnych wymogów dla niektórych kategorii pomocy.
- (36) Biorąc pod uwagę powszechną dostępność niezbędnej technologii, zestawienia informacji oraz sprawozdania roczne powinny mieć formę elektroniczną i należy je przekazać Komisji.
- (37) Ze względu na okres przedawnienia windykacji pomocy ustanowiony w art. 17 rozporządzenia (UE) 2015/1589 zgodnie z art. 3 ust. 3 rozporządzenia (UE) 2015/1588 należy ustanowić przepisy dotyczące rejestrów, które państwa członkowskie powinny prowadzić w odniesieniu do pomocy wyłączonej na mocy niniejszego rozporządzenia z wymogu zgłoszenia ustanowionego w art. 108 ust. 3 Traktatu.
- (38) W celu zwiększenia skuteczności warunków zgodności określonych w niniejszym rozporządzeniu Komisja powinna mieć możliwość wycofania przywileju wyłączenia grupowego w stosunku do przyszłych środków pomocy w przypadku niespełnienia wspomnianych wymogów. W przypadkach gdy niezgodność z niniejszym rozporządzeniem dotyczy tylko ograniczonej grupy środków lub określonych organów, Komisja powinna mieć możliwość ograniczenia wycofania przywileju wyłączenia grupowego do niektórych rodzajów pomocy, niektórych beneficjentów lub środków pomocy przyjmowanych przez niektóre organy. Takie ukierunkowane wycofanie powinno stanowić proporcjonalny środek naprawczy bezpośrednio związany ze stwierdzonymi niezgodnościami z niniejszym rozporządzeniem. Pomoc niezgłoszona i niespełniająca wszystkich warunków zwolnienia z wymogu zgłoszenia stanowi pomoc niezgodną z prawem, którą Komisja zbada w ramach odpowiedniej procedury określonej w rozporządzeniu (UE) 2015/1589 w odniesieniu do pomocy niezgłoszonej. W przypadku niespełnienia warunków określonych w rozdziale II przywilej wyłączenia grupowego w odniesieniu do przyszłych środków pomocy zostaje wycofany bez względu na fakt, że w przeszłości środki zgodne z wymogami niniejszego rozporządzenia podlegały wyłączeniu grupowemu.
- (39) MŚP odgrywają decydującą rolę w tworzeniu miejsc pracy, a w ujęciu bardziej ogólnym są również czynnikiem stabilności społecznej i rozwoju gospodarczego. Rozwój MŚP mogą jednak ograniczać niedoskonałości rynku, powodujące pewne typowe problemy. MŚP mają często trudności z uzyskaniem kapitału lub kredytów z uwagi na niechęć do ryzyka niektórych rynków finansowych oraz ograniczone zabezpieczenia, jakie te MŚP mogą zaofiarować. Ograniczone zasoby mogą również ograniczyć ich dostęp do informacji dotyczących w szczególności nowych technologii i potencjalnych rynków. Aby ułatwić rozwój działalności gospodarczej MŚP, w ramach niniejszego rozporządzenia należy zatem wyłączyć niektóre rodzaje pomocy na rzecz MŚP z wymogu zgłoszenia ustanowionego w art. 108 ust. 3 Traktatu.
- (40) Aby wyeliminować różnice, które mogłyby spowodować zakłócenia konkurencji, oraz aby ułatwić koordynację różnych krajowych i unijnych inicjatyw dotyczących MŚP, a także ze względu na przejrzystość administracyjną i pewność prawa, definicja MŚP stosowana na potrzeby niniejszego rozporządzenia powinna opierać się na definicjach określonych w zaleceniu Komisji 2003/361/WE ⁽¹³⁾.

⁽¹²⁾ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 794/2004 z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Rady (UE) 2015/1589 ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania art. 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.U. L 140 z 30.4.2004, s. 1).

⁽¹³⁾ Zalecenie Komisji 2003/361/WE z dnia 6 maja 2003 r. dotyczące definicji mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (Dz.U. L 124 z 20.5.2003, s. 36).

- (41) Aby zagwarantować spójność ze wspólną polityką rolną oraz uprościć przepisy w oparciu o doświadczenie zdobyte przez Komisję podczas stosowania wytycznych z 2014 r., z wymogu zgłoszenia ustanowionego w art. 108 ust. 3 Traktatu należy wyłączyć różne kategorie pomocy na rzecz przedsiębiorstw prowadzących działalność w sektorach rolnym i leśnym bez uszczerbku dla stosowania wszelkich obowiązujących przepisów prawa materialnego.
- (42) Należy również uznać, że rolnictwo i leśnictwo są sektorami szczególnie narażonymi na niekorzystne zjawiska klimatyczne, choroby zwierząt, agrofagi roślin oraz szkody spowodowane przez zwierzęta chronione. Doświadczenie pokazuje, że sektory te są bardziej podatne na takie zdarzenia, a rolnicy i leśnicy ponoszą w ich wyniku znaczne szkody. Środki pomocy na wyrównanie takich szkód uznaje się zatem za odpowiednie narzędzie pomagające przedsiębiorstwom w naprawieniu takich szkód, a tym samym w utrzymaniu działalności gospodarczej. W ten sposób zapewniają one rozwój działalności gospodarczej i spełnianie przez ekosystemy ich funkcji środowiskowych w rolnictwie i leśnictwie.
- (43) W sektorze rolnym wyłączenia powinny mieć zastosowanie do pomocy dla MŚP na inwestycje w produkcję, przetwarzanie i wprowadzanie do obrotu produktów rolnych, scalanie gruntów, przenoszenie budynków gospodarskich, rozpoczęcie działalności gospodarczej, młodych rolników i małych gospodarstw rolnych, grup producentów, pomocy na rzecz systemów jakości, transferu wiedzy i działań informacyjnych, usług doradczych, działań promocyjnych, usług zastępowania rolników, a także zarządzania ryzykiem i sytuacjami kryzysowymi związanymi z niekorzystnymi zjawiskami klimatycznymi, chorobami zwierząt i agrofagami roślin, pomocy na naprawienie szkód wyrządzonych przez zwierzęta chronione, pomocy na opłacenie składek ubezpieczeniowych, na wkład finansowy na rzecz funduszy ubezpieczeń wzajemnych, na zachowanie zasobów genetycznych, na rzecz dobrostanu zwierząt oraz na współpracę. Wyłączenia powinny mieć również zastosowanie do przedsiębiorstw dowolnej wielkości, jeżeli chodzi o pomoc na ochronę środowiska w rolnictwie, pomoc na inwestycje na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i naturalnego znajdującego się w gospodarstwach rolnych i w lasach, pomoc na naprawienie szkód spowodowanych przez klęski żywiołowe w sektorze rolnym, a także pomoc na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną w sektorach rolnym i leśnym oraz pomoc na rzecz leśnictwa.
- (44) Wyłączenia powinny mieć zastosowanie do pomocy na rzecz leśnictwa oraz określonej działalności pozarolniczej na obszarach wiejskich objętej współfinansowaniem jako interwencje na rzecz rozwoju obszarów wiejskich w ramach EFRROW, jak również do pomocy na transfer wiedzy i działalność informacyjną, działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną, w tym poprzez wykorzystanie unijnych danych i usług satelitarnych i scalania gruntów.
- (45) Ze względu na ryzyko zakłóceń konkurencji wynikające z ukierunkowanej pomocy inwestycyjnej w sektorze produkcji podstawowej produktów rolnych, pomoc inwestycyjna wyłączona z wymogu zgłoszenia ustanowionego w art. 108 ust. 3 Traktatu nie powinna ograniczać się do określonego produktu rolnego. Warunek ten nie powinien stanowić przeszkody dla wyłączenia przez państwa członkowskie niektórych produktów rolnych z zakresu danej pomocy, w przypadkach gdy nie można znaleźć normalnych rynków zbytu lub w przypadkach gdy na rynku wewnętrznym występuje nadwyżka mocy produkcyjnych. Dodatkowo pomoc na niektóre rodzaje inwestycji powinna z definicji nie kwalifikować się do wyłączenia na mocy niniejszego rozporządzenia z wymogu zgłoszenia ustanowionego w art. 108 ust. 3 Traktatu.
- (46) Aby odpowiednio wyważyć potrzebę zminimalizowania zakłóceń konkurencji oraz propagowania efektywności energetycznej i zasobooszczędności, w przypadkach inwestycji w gospodarstwach rolnych związanych z produkcją podstawową produktów rolnych pomocy można udzielać jedynie na inwestycje powiązane z wytwarzaniem w gospodarstwach biopaliw lub energii ze źródeł odnawialnych i to wyłącznie w przypadkach, gdy produkcja taka nie przekracza średniego rocznego zużycia paliwa lub energii w danym gospodarstwie. W takich przypadkach pomoc na biopaliwa powinna być objęta niniejszym rozporządzeniem tylko w takim zakresie, w jakim jest ona przyznawana na zrównoważone biopaliwa zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001⁽¹⁴⁾.
- (47) Aby zachęcić do przechodzenia na produkcję bardziej zaawansowanych form biopaliw, jak przewidziano w horyzontalnych zasadach pomocy państwa w sprawie energii i ochrony środowiska, pomoc na rzecz biopaliw produkowanych z roślin spożywczych powinna być wyłączona z zakresu niniejszego rozporządzenia w przypadku pomocy na inwestycje związane z przetwarzaniem produktów rolnych.
- (48) Przepisy rozporządzenia (UE) 2015/1588 zapewniają Komisji możliwość uznania, na mocy odpowiednich przepisów, określonych kategorii pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym, jeżeli Komisja dysponuje odpowiednim doświadczeniem pozwalającym jej wyznaczyć ogólne kryteria zgodności. Biorąc pod uwagę doświadczenia zgromadzone w latach 2014–2021 w zakresie przeprowadzania oceny zgodności różnych rodzajów pomocy państwa w świetle wytycznych z 2014 r., Komisja może obecnie korzystać z przysługujących jej

⁽¹⁴⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 82).

uprawnień do wyłączenia z wymogu zgłaszania pomocy państwa na podstawowe usługi i infrastrukturę na obszarach wiejskich współfinansowanej z EFRROW, na współpracę, na środki na rzecz przeciwdziałania szkodom i naprawienia szkód wyrządzonych przez zwierzęta chronione, na zachowanie zasobów genetycznych w rolnictwie, na zobowiązania dotyczące dobrostanu zwierząt, na niwelowanie niedogodności związanych z obszarami Natura 2000, na zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatyczne oraz na rolnictwo ekologiczne.

- (49) Ponadto, jeżeli chodzi o sektor leśny, Komisja może – na podstawie swoich doświadczeń związanych z wdrażaniem wytycznych z 2014 r. – wyłączyć z wymogu zgłoszenia działania finansowane wyłącznie ze środków krajowych, bez uszczerbku dla możliwości stosowania jakichkolwiek obowiązujących przepisów prawa materialnego.
- (50) W latach 2014–2020 i w związku ze stosowaniem wytycznych z 2014 r. Komisja zatwierdziła 52 programy pomocy dotyczące odszkodowań za szkody w sektorze rolnym spowodowane przez zwierzęta chronione. W przypadku wystąpienia szkód spowodowanych przez zwierzęta chronione organy przyznające pomoc muszą podjąć pilne działania, aby jak najszybciej przywrócić środki produkcji i działalność gospodarczą w celu zapewnienia dotkniętym przedsiębiorstwom możliwości dalszego prowadzenia działalności, gwarantując tym samym rozwój działalności gospodarczej. Doświadczenia Komisji wskazują, że tego rodzaju pomoc zazwyczaj nie powoduje żadnego znaczącego zakłócenia konkurencji na rynku wewnętrznym z uwagi na jej odszkodowawczy charakter i jasne kryteria zgodności z rynkiem wewnętrznym. Dlatego też należy wyłączyć tę pomoc z wymogu zgłoszenia pomocy państwa.
- (51) MŚP prowadzące działalność w sektorze produkcji podstawowej produktów rolnych powinny dysponować dostępem do pomocy na celu naprawienie szkód wyrządzonych przez zwierzęta chronione. Warunki wyłączenia pomocy na naprawienie szkód wyrządzonych przez zwierzęta chronione powinny być zgodne z ustalonymi praktykami dotyczącymi innej pomocy wyrównawczej takiej jak pomoc na wyrównanie strat poniesionych wskutek utraty zwierząt lub zniszczenia roślin na podstawie ich wartości rynkowej, pomoc na pokrycie kosztów weterynaryjnych lub kosztów pracy oraz pomoc na pokrycie szkód materialnych wynikających z uszkodzenia sprzętu gospodarskiego, maszyn rolniczych oraz budynków gospodarskich i zapasów.
- (52) W latach 2014–2020 i w związku ze stosowaniem wytycznych z 2014 r. Komisja zatwierdziła cztery programy pomocy dotyczące zachowania zasobów genetycznych w rolnictwie. Z doświadczenia Komisji wynika, że tego rodzaju pomoc zazwyczaj nie prowadzi do żadnego znaczącego zakłócenia konkurencji na rynku wewnętrznym, a jednocześnie przyczynia się do osiągnięcia celu polityki publicznej, jakim jest ochrona różnorodności biologicznej. Dlatego też należy wyłączyć tę pomoc z wymogu zgłoszenia pomocy państwa.
- (53) Pomoc na określone zrównoważone praktyki rolnicze, taka jak pomoc na zobowiązania związane z dobrostanem zwierząt, zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatyczne oraz zobowiązania z tytułu rolnictwa ekologicznego, obarczona jest jedynie ograniczonym ryzykiem zakłócenia konkurencji. Aby lepiej reagować na obserwowany w społeczeństwie popyt na wysokiej jakości żywność produkowaną w zrównoważony sposób, Komisja powinna móc wyłączyć takie środki pomocy z wymogu zgłoszenia pomocy państwa.
- (54) Jednocześnie w ramach takich środków należy określić maksymalne kwoty pomocy na jednostkę na podstawie doświadczenia zdobytego w kontekście wytycznych z 2014 r. W przypadku około 64 % wszystkich środków związanych z zobowiązaniami rolno-środowiskowo-klimatycznymi (które stanowią największą część środków związanych z dobrowolnymi zobowiązaniami) zgłoszonych od lipca 2014 r. do marca 2020 r. przekroczono maksymalne kwoty na hektar, i w rezultacie takie środki objęto szczegółową analizą w celu ustalenia, czy były one uzasadnione. Przy obecnej inflacji i cenach nakładów tendencja ta prawdopodobnie się utrzyma. Maksymalne kwoty na jednostkę ustalone w wytycznych z 2014 r. uznaje się zatem za odpowiednie progi na potrzeby objętych wyłączeniem grupowym środków związanych z dobrowolnymi zobowiązaniami na rzecz środowiska, klimatu lub dobrostanu zwierząt.
- (55) W latach 2014–2020 i w związku ze stosowaniem wytycznych z 2014 r. Komisja zatwierdziła 21 programów pomocy na zobowiązania dotyczące dobrostanu zwierząt na mocy wytycznych z 2014 r. Doświadczenia Komisji wskazują, że tego rodzaju pomoc zazwyczaj nie powoduje żadnego znaczącego zakłócenia konkurencji na rynku wewnętrznym z uwagi na jej odszkodowawczy charakter i jasne kryteria zgodności z rynkiem wewnętrznym. Dlatego też należy wyłączyć tę pomoc z wymogu zgłoszenia pomocy państwa.
- (56) Komisja zastosowała art. 107 i 108 Traktatu do pomocy na niwelowanie niedogodności związanych z obszarami Natura 2000 w sektorze rolnym, do pomocy na zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatyczne oraz do pomocy na rzecz rolnictwa ekologicznego w ramach wytycznych z 2014 r. W latach 2014–2020 Komisja zatwierdziła 10 programów pomocy związanych z obszarami Natura 2000 w rolnictwie, 65 programów pomocy na zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatyczne oraz 5 programów pomocy na rzecz rolnictwa ekologicznego. Z doświadczenia Komisji wynika, że tego rodzaju pomoc – zwłaszcza poniżej określonych progów – zazwyczaj nie prowadzi do żadnego znaczącego zakłócenia konkurencji, a jednocześnie przyczynia się do osiągnięcia celu polityki publicznej, jakim jest ochrona środowiska. Dlatego też Komisja powinna skorzystać z kompetencji przyznanych jej rozporządzeniem (UE) 2015/1588 w odniesieniu do pomocy na niwelowanie niedogodności związanych z obszarami Natura 2000 w sektorze rolnym, pomocy na zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatyczne oraz do pomocy na rzecz rolnictwa ekologicznego.

- (57) Wyłączenie pomocy na niwelowanie niedogodności związanych z obszarami Natura 2000 w sektorze rolnym, pomocy na zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatyczne oraz pomocy na rzecz rolnictwa ekologicznego powinno mieć zastosowanie wyłącznie do przedsiębiorstw prowadzących działalność w sektorze produkcji podstawowej produktów rolnych.
- (58) Projekty finansowane w ramach europejskiego partnerstwa innowacyjnego na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa (EPI) skutkują wprowadzaniem innowacji w sektorze rolnym i na obszarach wiejskich. Pomoc państwa przyznawana przedsiębiorstwom uczestniczącym w realizacji projektów grupy operacyjnej EPI objętych art. 127 rozporządzenia (UE) 2021/2115 ma niewielki wpływ na konkurencję, w szczególności ze względu na pozytywną rolę, jaką odgrywa w dzieleniu się wiedzą, zwłaszcza w przypadku społeczności lokalnych i rolniczych, oraz fakt, że ma często zbiorowy charakter i dość małą skalę. Projekty te to projekty o charakterze zintegrowanym. Są to zwykle projekty wielopodmiotowe i wielosektorowe, co może prowadzić do pewnych trudności w ich kwalifikacji w świetle zasad pomocy państwa. Ze względu na lokalny charakter poszczególnych projektów grupy operacyjnej EPI, wybieranych na podstawie wieloletniej strategii rozwoju lokalnego określonej i realizowanej w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego oraz ich ukierunkowanie na cele leżące w interesie społeczności, społeczeństwa, środowiska i klimatu, niniejsze rozporządzenie powinno odnosić się do pewnych trudności, jakie występują w przypadku projektów grupy operacyjnej EPI, aby ułatwić zapewnienie ich zgodności z zasadami pomocy państwa.
- (59) Z uwagi na ograniczony wpływ, jaki mają na handel i konkurencję małe kwoty pomocy przyznawanej przedsiębiorstwom będącym beneficjentami, bezpośrednio lub pośrednio, projektów grupy operacyjnej EPI, należy określić proste zasady obowiązujące w przypadkach, w których łączna kwota pomocy na jeden projekt nie przekracza określonego pułapu.
- (60) Komisja zastosowała art. 107 i 108 Traktatu do przedsiębiorstw prowadzących działalność w sektorze leśnym w wielu decyzjach, w szczególności w kontekście wytycznych z 2014 r. W latach 2014–2020 Komisja zatwierdziła zgodnie z tymi wytycznymi ponad 200 programów pomocy na rzecz sektora leśnego. Doświadczenia Komisji wskazują, że środki pomocy na rzecz leśnictwa nie spowodowały żadnego znaczącego zakłócenia konkurencji na rynku wewnętrznym z uwagi na istnienie jasnych kryteriów zgodności. W świetle tych doświadczeń oraz na potrzeby uproszczenia i ekonomii procesowej powinno się zatem umożliwić wyłączenie środków pomocy na rzecz sektora leśnego z obowiązku ich zgłoszenia niezależnie od tego, czy są finansowane z EFRROW, czy też nie. Dlatego też Komisja powinna skorzystać z kompetencji przyznanych jej rozporządzeniem (UE) 2015/1588 w odniesieniu do następujących kategorii pomocy: pomoc na zalesianie i tworzenie terenów zalesionych; pomoc na systemy rolno-leśne; pomoc na zapobieganie zniszczeniom lasów wskutek pożarów lasów, klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych porównywalnych z klęską żywiołową, innych niekorzystnych zjawisk klimatycznych, inwazji agrofagów roślin i katastrof oraz na odtwarzanie zniszczonych lasów; pomoc na inwestycje zwiększające odporność ekosystemów leśnych i ich wartość dla środowiska; pomoc na niekorzystne warunki specyficzne dla obszaru w związku z określonymi obowiązkowymi wymogami ustanowionymi w art. 3 dyrektywy Rady 92/43/EWG i art. 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE⁽¹⁵⁾; pomoc na usługi leśno-środowiskowo-klimatyczne oraz ochronę lasów; pomoc na inwestycje w infrastrukturę związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem sektora leśnego; pomoc na inwestycje w technologie w dziedzinie leśnictwa oraz w przetwarzanie, transport i wprowadzanie do obrotu produktów leśnych; pomoc na zachowanie zasobów genetycznych w leśnictwie, pomoc na rozpoczęcie działalności dla grup i organizacji producentów w sektorze leśnym, pomoc na scalanie gruntów leśnych oraz pomoc na współpracę w sektorze leśnym.
- (61) Aby zachęcić do podejmowania inicjatyw grupowych w sektorze leśnictwa, Komisja zastosowała art. 107 i 108 Traktatu do pomocy na rozpoczęcie działalności przez grupy i organizacje producentów w sektorze leśnym. W latach 2014–2020 Komisja zatwierdziła tego rodzaju pomoc w pięciu przypadkach. W sektorze rolnym taka pomoc była już wyłączona z obowiązku zgłoszenia zgodnie z przepisami rozporządzenia (UE) nr 702/2014. Dlatego też należy wykluczyć pomoc na rozpoczęcie działalności przez grupy i organizacje producentów w sektorze leśnym z wymogu zgłoszenia pomocy państwa.
- (62) Dywersyfikacja gospodarcza i tworzenie nowych rodzajów działalności gospodarczej, w tym działalności w zakresie biogospodarki o obiegu zamkniętym, mają kluczowe znaczenie dla rozwoju i konkurencyjności obszarów wiejskich i dla MŚP, które stanowią fundament gospodarki wiejskiej w Unii. W rozporządzeniu (UE) 2021/2115 przewidziano środki na rzecz rozwoju działalności pozarolniczej na obszarach wiejskich służące zwiększaniu zatrudnienia, tworzeniu wysokiej jakości miejsc pracy na obszarach wiejskich, utrzymaniu już istniejących miejsc pracy, ograniczeniu sezonowych wahań zatrudnienia, rozwoju sektorów nierolniczych poza sektorem rolnym i przetwórstwem spożywczym, sprzyjając jednocześnie integracji przedsiębiorstw i powstawaniu lokalnych powiązań między sektorami.

⁽¹⁵⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz.U. L 20 z 26.1.2010, s. 7).

- (63) Aby zagwarantować spójność z rozporządzeniem (UE) 2021/2115 oraz doprowadzić do uproszczenia przepisów dotyczących zezwoleń na udzielenie pomocy państwa w zakresie współfinansowanej części i dodatkowego finansowania krajowego planów strategicznych WPR, wymóg zgłoszenia pomocy nie powinien mieć zastosowania do różnych kategorii pomocy na rzecz MŚP działających na obszarach wiejskich, uwzględniając pomoc na podstawowe usługi i infrastrukturę, pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej, pomoc na współpracę, pomoc na przystępowanie rolników do systemów jakości w zakresie bawełny i środków spożywczych oraz pomoc na działania informacyjne i promocyjne dotyczące środków spożywczych objętych systemem jakości. Takie środki pomocy powinny być identyczne z bazowymi interwencjami na rzecz rozwoju obszarów wiejskich; wyłączona pomoc powinna być przyznawana wyłącznie na podstawie planu strategicznego WPR danego państwa członkowskiego i być z nimi zgodna.
- (64) W szeregu przypadków Komisja zastosowała art. 107 i 108 Traktatu do pomocy na podstawowe usługi i infrastrukturę na obszarach wiejskich oraz na współpracę na obszarach wiejskich, w szczególności w kontekście wytycznych z 2014 r. W latach 2014–2020 Komisja zatwierdziła 27 programów pomocy na podstawowe usługi i infrastrukturę na obszarach wiejskich oraz 28 programów pomocy na współpracę na obszarach wiejskich. Doświadczenia Komisji wskazują, że środki pomocy na rzecz obszarów wiejskich nie spowodowały żadnego znaczącego zakłócenia konkurencji na rynku wewnętrznym z uwagi na istnienie jasnych kryteriów zgodności oraz że pomoc ta przyczyniła się do dywersyfikacji gospodarczej i wniosła wkład w tworzenie nowych rodzajów działalności gospodarczej. Dlatego też należy wyłączyć środki pomocy na podstawowe usługi i infrastrukturę na obszarach wiejskich oraz pomoc na współpracę na obszarach wiejskich z wymogu zgłoszenia pomocy państwa.
- (65) Pomoc na podstawowe usługi i infrastrukturę na obszarach wiejskich oraz pomoc na współpracę na obszarach wiejskich powinny jednak zostać wyłączone z wymogu zgłoszenia wyłącznie wówczas, gdy stanowią jeden z elementów planu strategicznego WPR zatwierdzonego przez Komisję w kontekście rozporządzenia (UE) 2021/2115.
- (66) Pomoc państwa przyznawana MŚP uczestniczącym w realizacji projektów na rzecz rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność („RLKS”), o których mowa w art. 31 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060⁽¹⁶⁾, wyznaczonych jako projekty LEADER w ramach rozporządzenia (UE) 2021/2115 ma niewielki wpływ na konkurencję, w szczególności ze względu na pozytywną rolę, jaką odgrywa w dzieleniu się wiedzą, zwłaszcza w przypadku społeczności lokalnych i rolniczych, oraz fakt, że ma często zbiorowy charakter i dość małą skalę. Projekty te to projekty o charakterze zintegrowanym, wielopodmiotowym i wielosektorowym, co może prowadzić do pewnych trudności w ich kwalifikacji w świetle prawa dotyczącego pomocy państwa. Ze względu na lokalny charakter poszczególnych projektów RLKS, wybieranych na podstawie wieloletniej strategii rozwoju lokalnego określonej i realizowanej w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego oraz ich ukierunkowania na cele leżące w interesie społeczności, społeczeństwa, środowiska i klimatu, niniejsze rozporządzenie powinno odnosić się do pewnych trudności, jakie występują w przypadku projektów RLKS, aby ułatwić zapewnienie ich zgodności z zasadami pomocy państwa. Definicja MŚP nie obejmuje gmin ze względu na ich charakter (fundusze państwowe). Gminy odgrywają jednak często ważną rolę w organizacji i wykonaniu projektów RLKS. Dlatego też powinna również istnieć możliwość objęcia wyłączeniem grupowym pomocy dla gmin udzielanej w kontekście projektów RLKS prowadzonych na rzecz jednego z celów określonych w art. 1 rozporządzenia (UE) 2015/1588.
- (67) Z uwagi na ograniczony wpływ, jaki mają na handel i konkurencję małe kwoty pomocy przyznawanej MŚP będącym beneficjentami, bezpośrednio lub pośrednio, projektów RLKS, należy określić proste zasady obowiązuje w przypadkach, w których łączna kwota pomocy na jeden projekt nie przekracza określonego pułapu. Powinno to mieć zastosowanie także do gmin będących beneficjentami, bezpośrednio lub pośrednio, projektów RLKS prowadzonych na rzecz jednego z celów określonych w art. 1 rozporządzenia (UE) 2015/1588.
- (68) W przypadku kilku kategorii pomocy, takich jak: pomoc na badania naukowe, transfer wiedzy i działalność informacyjną, w tym przy wykorzystaniu unijnych danych i usług satelitarnych, pomoc na usługi doradcze, pomoc na usługi zastępowania rolników, pomoc na działania promocyjne, pomoc na zapobieganie chorobom zwierząt i agrofagom roślin oraz ich zwalczanie, pomoc przyznawana jest ostatecznym beneficjentom pośrednio, w naturze, w formie subsydiowanych usług. W takich przypadkach pomoc objęta wyłączeniem powinna być wypłacana podmiotom świadczącym dane usługi lub prowadzącym daną działalność.
- (69) Zgodnie z art. 4 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2015/1588 należy dokonywać okresowego przeglądu polityki w zakresie pomocy państwa. Dlatego też okres stosowania niniejszego rozporządzenia powinien być ograniczony. Należy zatem ustanowić przepisy przejściowe, w tym przepisy w sprawie okresu dostosowawczego po zakończeniu okresu obowiązywania niniejszego rozporządzenia w odniesieniu do programów pomocy objętych wyłączeniem. Zasady te powinny dać państwom członkowskim czas na dostosowanie się do nowych zasad,

⁽¹⁶⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz.U. L 231 z 30.6.2021, s. 159).

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

SPIS TREŚCI

ROZDZIAŁ I PRZEPISY WSPÓLNE	12
ROZDZIAŁ II WYMOGI PROCEDURALNE	24
ROZDZIAŁ III KATEGORIE POMOCY	25
Sekcja 1 Pomoc na rzecz MŚP zajmujących się produkcją podstawową produktów rolnych, ich przetwarzaniem i wprowadzaniem do obrotu	25
Sekcja 2 Pomoc na ochronę środowiska w rolnictwie	46
Sekcja 3 Pomoc na inwestycje na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i naturalnego	49
Sekcja 4 Pomoc na naprawienie szkód spowodowanych przez klęski żywiołowe w sektorze rolnym	49
Sekcja 5 Pomoc na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną	50
Sekcja 6 Pomoc na rzecz leśnictwa	52
Sekcja 7 Pomoc na rzecz MŚP na obszarach wiejskich	64
ROZDZIAŁ IV PRZEPISY PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE	70

ROZDZIAŁ I

Przepisy wspólne

Artykuł 1

Zakres stosowania

1. Niniejsze rozporządzenie ma zastosowanie do następujących kategorii pomocy:
 - a) pomoc na rzecz mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP):
 - (i) prowadzących działalność w sektorze rolnictwa, tj. zajmujących się produkcją podstawową produktów rolnych, ich przetwarzaniem i wprowadzaniem do obrotu, z wyłączeniem przypadków określonych w art. 14, 15, 16, 18, 23 i 25–31, które mają zastosowanie wyłącznie do MŚP zajmujących się produkcją podstawową produktów rolnych;
 - (ii) prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą na obszarach wiejskich wykraczającą poza zakres art. 42 Traktatu, o ile taka pomoc jest przyznawana zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2021/2115 i jest albo współfinansowana przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) albo przyznawana w ramach dodatkowego finansowania krajowego do takich współfinansowanych środków. Na zasadzie odstępstwa niniejsze rozporządzenie powinno mieć zastosowanie do pomocy dla gmin będących beneficjentami, bezpośrednio lub pośrednio, projektów RLKS, zgodnie z art. 60 i 61 niniejszego rozporządzenia;
 - b) pomoc na ochronę środowiska w rolnictwie określoną w art. 33, 34 i 35, która ma zastosowanie wyłącznie do przedsiębiorstw zajmujących się produkcją podstawową produktów rolnych;
 - c) pomoc na inwestycje na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i naturalnego znajdującego się w gospodarstwach rolnych oraz lasach;
 - d) pomoc na wyrównanie szkód spowodowanych przez klęski żywiołowe w sektorze rolnym;
 - e) pomoc na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną w sektorach rolnym i leśnym;

f) pomoc na rzecz leśnictwa.

2. W przypadku gdy państwa członkowskie uznają to za stosowne, mogą zdecydować o przyznaniu pomocy, o której mowa w ust. 1 lit. a), e) i f), zgodnie z rozporządzeniem Komisji (UE) nr 651/2014 ⁽¹⁷⁾.

3. Niniejsze rozporządzenie nie ma zastosowania do:

a) programów pomocy, o których mowa w art. 14, 17, 41–44 i 46, programów pomocy, o których mowa w art. 49 i 50, jeżeli spełniają warunki określone w art. 12, po sześciu miesiącach od ich wejścia w życie. Komisja może jednak postanowić, że niniejsze rozporządzenie ma nadal zastosowanie do programu pomocy przez okres dłuższy niż sześć miesięcy po dokonaniu ewaluacji stosownego planu oceny zgłoszonego Komisji przez państwo członkowskie. Przy przedkładaniu planów oceny państwa członkowskie przekazują również wszelkie informacje potrzebne Komisji do dokonania ewaluacji tych planów oceny i podjęcia decyzji;

b) wszelkich zmian w programach, o których mowa w lit. a), innych niż zmiany, które nie wpływają na zgodność programu pomocy na podstawie niniejszego rozporządzenia lub nie rzutują w istotny sposób na treść zatwierdzonego planu oceny;

c) pomocy przyznawanej na działalność związaną z wywozem do państw trzecich lub państw członkowskich, tzn. pomocy bezpośrednio związanej z ilością wywożonych produktów, tworzeniem i prowadzeniem sieci dystrybucyjnej lub innymi wydatkami bieżącymi związanymi z prowadzeniem działalności wywozowej;

d) pomocy uwarunkowanej pierwszeństwem korzystania z towarów produkcji krajowej w stosunku do towarów przywożonych.

4. Niniejsze rozporządzenie nie ma zastosowania do:

a) programów pomocy, które nie wykluczają wyraźnie możliwości przekazania pomocy indywidualnej na rzecz przedsiębiorstwa, na którym ciąży dotąd niezrealizowany obowiązek zwrotu pomocy wynikający z wcześniejszej decyzji Komisji uznającej pomoc przyznaną przez to samo państwo członkowskie za niezgodną z prawem i z rynkiem wewnętrznym, z wyjątkiem:

(i) programów pomocy na naprawienie szkód spowodowanych przez klęski żywiołowe zgodnie z art. 37;

(ii) programów pomocy na projekty w zakresie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (RLKS) lub projekty grupy operacyjnej europejskiego partnerstwa innowacyjnego na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa („EPI”) zgodnie z art. 40 i 61;

b) pomocy *ad hoc* na rzecz przedsiębiorstwa, o którym mowa w lit. a).

5. Niniejsze rozporządzenie nie ma zastosowania do przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji, z wyłączeniem pomocy przyznanej:

a) na działania informacyjne w sektorach rolnym i leśnym zgodnie z art. 21 i 47;

b) na działania promocyjne w formie publikacji mających na celu podniesienie świadomości szerokiego grona odbiorców na temat produktów rolnych zgodnie z art. 24 ust. 2 lit. b);

c) na pokrycie kosztów zapobiegania chorobom zwierząt i agrofagom roślin, ich kontroli i zwalczania zgodnie z art. 26 ust. 8 i 9;

d) na pokrycie kosztów związanych z wywozem i zniszczeniem padłych zwierząt gospodarskich zgodnie z art. 27 ust. 2 lit. c), d) i e);

e) na niwelowanie niedogodności związanych z obszarami Natura 2000 zgodnie z art. 33;

f) na naprawienie szkód spowodowanych przez klęski żywiołowe zgodnie z art. 37;

g) na rzecz przedsiębiorstw biorących udział w projektach RLKS i projektach grupy operacyjnej EPI lub będących beneficjentami takich projektów zgodnie z art. 40 i 61;

h) w następujących przypadkach, o ile dane przedsiębiorstwo znalazło się w trudnej sytuacji z powodu strat lub szkód spowodowanych przez przedmiotowe zdarzenie:

(i) na naprawienie szkód spowodowanych przez niekorzystne zjawiska klimatyczne porównywalne z klęską żywiołową zgodnie z art. 25;

(ii) na naprawienie szkód spowodowanych przez choroby zwierząt i agrofagi roślin zgodnie z art. 26 ust. 9 i art. 26 ust. 10;

(iii) na naprawienie szkód spowodowanych przez zwierzęta chronione zgodnie z art. 29;

⁽¹⁷⁾ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz.U. L 187 z 26.6.2014, s. 1).

(iv) na odtwarzanie zniszczonych lasów zgodnie z art. 43 ust. 2 lit. d).

6. Niniejsze rozporządzenie nie ma zastosowania do pomocy, która — przez warunki z nią związane lub przez metody jej finansowania — nierozzerwalnie wiąże się z naruszeniem prawa Unii, a w szczególności:

- a) pomocy, której przyznanie uwarunkowane jest tym, by beneficjent korzystał z towarów produkcji krajowej lub usług krajowych;
- b) pomocy ograniczającej możliwości beneficjentów w zakresie wykorzystania wyników działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej w innych państwach członkowskich.

7. Niniejsze rozporządzenie nie ma zastosowania do pomocy na rzecz produktów rolnych w rozumieniu załącznika 1 do Porozumienia WTO w sprawie rolnictwa ⁽¹⁸⁾ stanowiącej subsydium eksportowe zgodnie z definicją zawartą w tym Porozumieniu. Podobnie nie ma ono zastosowania do pomocy na rzecz takich produktów stanowiącej wsparcie finansowania wywozu udzielane przez rząd lub jakikolwiek podmiot publiczny w zakresie stosowania decyzji ministerialnej WTO w sprawie konkurencji eksportowej z dnia 19 grudnia 2015 r. ⁽¹⁹⁾, jeżeli nie spełnia ona odpowiednich wymogów określonych w pkt 15 tej decyzji dotyczących maksymalnego okresu spłaty i samofinansowania.

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:

- 1) „pomoc *ad hoc*” oznacza pomoc przyznaną poza programem pomocy;
- 2) „niekorzystne zjawisko klimatyczne porównywalne z klęską żywiolową” oznacza niekorzystne warunki pogodowe, takie jak: mróz, burza i grad, lód, ulewny lub długotrwały deszcz lub poważna susza, które niszczą, w przypadku sektora rolnego, ponad 30 % średniej produkcji obliczonej na podstawie okresu trzech lub czterech wcześniejszych lat lub średniej z trzech lat obliczonej na podstawie okresu pięciu lub ośmiu wcześniejszych lat, z wyłączeniem wartości najwyższej i najniższej; w przypadku sektora leśnego: ponad 20 % potencjału leśnego;
- 3) „doradztwo” oznacza udzielenie kompletnych usług doradczych w ramach jednej i tej samej umowy;
- 4) „działalność rolnicza” oznacza działalność określoną przez państwo członkowskie w planie strategicznym WPR zgodnie z art. 4 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2021/2115;
- 5) „użytki rolne” oznaczają użytki rolne określone przez państwo członkowskie w planie strategicznym WPR zgodnie z art. 4 ust. 3 rozporządzenia (UE) 2021/2115;
- 6) „gospodarstwo rolne” oznacza jednostkę obejmującą grunty, obiekty i urządzenia wykorzystywane na potrzeby produkcji podstawowej produktów rolnych;
- 7) „produkty rolne” oznaczają produkty wymienione w załączniku I do Traktatu, z wyjątkiem produktów rybołówstwa i akwakultury wymienionych w załączniku I do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1379/2013 ⁽²⁰⁾;
- 8) „sektor rolny” oznacza wszystkie przedsiębiorstwa zajmujące się produkcją podstawową produktów rolnych, ich przetwarzaniem i wprowadzaniem do obrotu;
- 9) „systemy rolno-leśne” oznaczają systemy użytkowania gruntów, w których drzewa uprawia się w połączeniu z uprawą roli na tym samym gruncie;
- 10) „pomoc” oznacza każdy środek spełniający wszystkie kryteria, o których mowa w art. 107 ust. 1 Traktatu;
- 11) „pomoc przyznaną w ramach planu strategicznego WPR” oznacza wsparcie przyznane zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2021/2115 jako pomoc współfinansowaną ze środków EFRROW albo jako dodatkowe finansowanie krajowe takiej współfinansowanej pomocy;
- 12) „intensywność pomocy” oznacza kwotę pomocy brutto wyrażoną jako odsetek kosztów kwalifikowalnych, przed wszelkimi potrąceniami podatku lub innych opłat;

⁽¹⁸⁾ Dz.U. L 336 z 23.12.1994, s. 22.

⁽¹⁹⁾ WT/MIN(15)/45 — WT/L/980.

⁽²⁰⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1379/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie wspólnej organizacji rynków produktów rybołówstwa i akwakultury, zmieniające rozporządzenia Rady (WE) nr 1184/2006 i (WE) nr 1224/2009 oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 104/2000 (Dz.U. L 354 z 28.12.2013, s. 1).

- 13) „program pomocy” oznacza każdy akt prawny, na podstawie którego, bez konieczności przyjmowania dodatkowych środków wykonawczych, można przyznać pomoc indywidualną przedsiębiorstwom określonym w tym akcie w sposób ogólny i abstrakcyjny, oraz każdy akt prawny, na którego podstawie przedsiębiorstwu lub przedsiębiorstwom można przyznać pomoc niezwiązaną z konkretnym projektem na czas nieokreślony lub na nieokreślonej kwotę;
- 14) „w warunkach pełnej konkurencji” oznacza, że warunki transakcji między umawiającymi się stronami nie różnią się od tych, jakie stosowałyby niezależne przedsiębiorstwa i nie zawierają jakiegokolwiek elementu porozumienia. Każda transakcja, która wynika z otwartej, przejrzystej i bezwarunkowej procedury, uznawana jest za spełniającą warunki pełnej konkurencji;
- 15) „środki bioasekuracji” oznaczają środki zarządzania i środki fizyczne mające na celu obniżenie ryzyka wprowadzenia, rozwoju i rozprzestrzeniania się chorób do, z lub wśród:
 - a) populacji zwierząt;
 - b) zakładów, stref, kompartmentów, środków transportu lub innych obiektów, pomieszczeń lub miejsc;
- 16) „księga hodowlana” oznacza księgę zdefiniowaną w art. 2 pkt 12 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1012 ⁽²¹⁾;
- 17) „plan strategiczny WPR” oznacza plan strategiczny WPR, o którym mowa w art. 1 ust. 1 lit. c) rozporządzenia (UE) 2021/2115;
- 18) „skapitalizowane prace” oznaczają prace podjęte przez samego rolnika lub jego pracowników, prowadzące od powstania aktywów;
- 19) „programy rolnictwa regeneratywnego” oznaczają programy pomocy dotyczące praktyk w zakresie gospodarowania gruntami skutkujących większym składowaniem dwutlenku węgla w biomasie, martwej materii organicznej i glebach dzięki zwiększonemu wychwytywaniu dwutlenku węgla lub ograniczeniu uwalniania dwutlenku węgla do atmosfery;
- 20) „katastrofa” oznacza nieprzewidziane zdarzenie o charakterze biotycznym lub abiotycznym, spowodowane przez działalność człowieka, które prowadzi do istotnych zakłóceń w strukturach leśnych, powodując w wyniku tego znaczące szkody gospodarcze w sektorach leśnictwa;
- 21) „data przyznania pomocy” oznacza dzień, w którym beneficjent nabył prawo do otrzymania pomocy zgodnie z obowiązującym krajowym systemem prawnym;
- 22) „środki kontroli i zwalczania” oznaczają środki odnoszące się do tych chorób zwierząt, których ognisko zostało formalnie uznane przez właściwy organ państwa członkowskiego, lub odnoszące się do agrofagów roślin lub inwazyjnych gatunków obcych, których obecność została formalnie uznana przez właściwy organ;
- 23) „plan oceny” oznacza dokument obejmujący co najmniej jeden program pomocy i zawierający przynajmniej następujące elementy: cele, które będą podlegały ocenie, pytania służące ocenie, wskaźniki rezultatu, przewidywaną metodę przeprowadzania oceny, wymogi w zakresie gromadzenia danych, proponowany harmonogram oceny, w tym termin przedłożenia okresowego i końcowego sprawozdania oceniającego, opis niezależnego podmiotu przeprowadzającego ocenę lub opis kryteriów wyboru takiego podmiotu oraz procedury zapewniające publiczne udostępnienie oceny;
- 24) „padłe zwierzęta gospodarskie” oznaczają zwierzęta, które zostały poddane eutanazji (ze sprecyzowaną diagnozą lub bez takiej diagnozy) lub padły – w tym zwierzęta martwo urodzone lub nienarodzone – na terenie gospodarstwa lub jakiegokolwiek zakładu lub podczas transportu, ale które nie zostały poddane ubojowi z przeznaczeniem do spożycia przez ludzi;
- 25) „szybko rosnące drzewa” oznaczają las o krótkiej rotacji, w którym minimalny okres przed ścinką określa się na 8 lat, a maksymalny okres przed ścinką – na nie więcej niż 20 lat;
- 26) „kolejna wersja programu pomocy fiskalnej” oznacza program w formie korzyści podatkowych, który stanowi zmienioną wersję uprzednio istniejącego programu w formie korzyści podatkowych i który go zastępuje;

⁽²¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1012 z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie zootechnicznych i genealogicznych warunków dotyczących hodowli zwierząt hodowlanych czystorasowych i mieszańców świni, handlu nimi i wprowadzania ich na terytorium Unii oraz handlu ich materiałem biologicznym wykorzystywanym do rozrodu i jego wprowadzania na terytorium Unii oraz zmieniające rozporządzenie (UE) nr 652/2014, dyrektywy Rady 89/608/EWG i 90/425/EWG i uchylające niektóre akty w dziedzinie hodowli zwierząt („rozporządzenie w sprawie hodowli zwierząt”) (Dz.U. L 171 z 29.6.2016, s. 66).

- 27) „koszty stałe wynikające z udziału w systemie jakości” oznaczają koszty poniesione na przystąpienie do systemu jakości objętego pomocą i roczną składkę z tytułu udziału w tym systemie jakości, w tym — w razie potrzeby — wydatki na kontrole niezbędne do sprawdzenia zgodności z wymogami systemu jakości;
- 28) „biopaliwo produkowane z roślin spożywczych i pastewnych” oznacza biopaliwo produkowane z roślin spożywczych i pastewnych zgodnie z definicją zawartą w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001;
- 29) „środki spożywcze” oznaczają środki spożywcze, które nie są produktami rolnymi, a które są wymienione w załączniku I do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1151/2012 ⁽²²⁾;
- 30) „ekwiwalent dotacji brutto” oznacza kwotę pomocy, jeżeli pomocy udzielono beneficjentowi w formie dotacji, przed potrąceniem podatku lub innych opłat;
- 31) „pomoc indywidualna” oznacza:
 - a) pomoc *ad hoc*;
 - b) pomoc przyznaną indywidualnym beneficjentom na podstawie programu pomocy;
- 32) „wartości niematerialne i prawne” oznaczają aktywa nieposiadające postaci fizycznej ani finansowej, takie jak patenty, licencje, wiedza fachowa lub inna własność intelektualna;
- 33) „inwestycje służące zapewnieniu zgodności z normą Unii” oznaczają inwestycje dokonane w celu osiągnięcia zgodności z normą Unii po upływie okresu przejściowego przewidzianego w przepisach Unii;
- 34) „duże przedsiębiorstwa” oznaczają przedsiębiorstwa niespełniające kryteriów, o których mowa w załączniku I;
- 35) „wprowadzanie do obrotu produktów rolnych” oznacza posiadanie lub wystawianie produktu w celu sprzedaży, oferowanie go na sprzedaż, dostawę lub każdy inny sposób wprowadzania produktu na rynek, z wyjątkiem jego pierwszej sprzedaży przez rolnika na rzecz podmiotów zajmujących się odsprzedażą lub przetwórstwem i czynności przygotowujących produkt do takiej pierwszej sprzedaży; sprzedaż produktów przez producenta produktów pierwotnych konsumentom końcowym uznaje się za wprowadzanie do obrotu produktów rolnych, jeśli następuje w odpowiednio wydzielonym do tego celu miejscu lub obiekcie;
- 36) „fundusz ubezpieczeń wzajemnych” oznacza system akredytowany przez państwo członkowskie zgodnie z prawem krajowym tego państwa, który umożliwia stowarzyszonym rolnikom ubezpieczanie się i za pomocą którego stowarzyszonym rolnikom, którzy ponoszą straty gospodarcze, wypłacane są rekompensaty;
- 37) „obszary Natura 2000” oznaczają specjalne obszary rolne lub leśne, o których mowa w art. 3 dyrektywy 92/43/EWG i art. 3 dyrektywy 2009/147/WE;
- 38) „klęski żywiołowe” oznaczają: trzęsienia ziemi, lawiny, osunięcia ziemi i powodzie, trąby powietrzne, huragany, erupcje wulkanów i pożary powstałe naturalnie;
- 39) „inwestycja nieprodukcyjna” oznacza inwestycję, która nie prowadzi do znaczącego wzrostu wartości ani rentowności gospodarstwa rolnego;
- 40) „prace poprzedzające przetwórstwo przemysłowe” oznaczają ścinę, rozczłonkowanie, okorowanie, cięcie, przechowywanie, obróbkę ochronną i suszenie drewna oraz wszelkie inne czynności robocze poprzedzające przemysłowe piłowanie drewna w tartaku; jak również obróbkę tartaczną, w ramach której maksymalne zdolności przetwórcze wynoszą 20 000 m³ drewna okrągłego stanowiącego materiał wsadowy na potrzeby obróbki tartacznej rocznie;
- 41) „inne niekorzystne zjawisko klimatyczne” oznacza niekorzystne warunki pogodowe, których nie obejmuje definicja „niekorzystnego zjawiska klimatycznego porównywalnego z klęską żywiołową”;
- 42) „regiony najbardziej oddalone” to regiony, o których mowa w art. 349 akapit pierwszy Traktatu;
- 43) „agrofag roślin” oznacza wszelkie gatunki, szczepy lub biotypy roślin, zwierząt lub patogenów szkodliwych dla roślin lub produktów roślinnych;
- 44) „produkcja podstawowa produktów rolnych” oznacza wytwarzanie płodów ziemi i produktów pochodzących z chowu zwierząt wymienionych w załączniku I do Traktatu, bez poddawania ich jakemukolwiek dalszym czynnościom zmieniającym właściwości tych produktów;
- 45) „przetwarzanie produktów rolnych” oznacza wszelkie czynności dokonywane na produktach rolnych, w wyniku których powstają produkty będące również produktami rolnymi, z wyjątkiem przeprowadzanych w gospodarstwie czynności niezbędnych do przygotowania produktów zwierzęcych lub roślinnych do pierwszej sprzedaży;

⁽²²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1151/2012 z dnia 21 listopada 2012 r. w sprawie systemów jakości produktów rolnych i środków spożywczych (Dz.U. L 343 z 14.12.2012, s. 1).

- 46) „grupa lub organizacja producentów” oznacza grupę lub organizację utworzoną w jednym z następujących celów:
- dostosowania do wymogów rynkowych procesu produkcyjnego i produkcji producentów, którzy są członkami takiej grupy bądź organizacji;
 - wspólnego wprowadzania towarów do obrotu, w tym przygotowania do sprzedaży, centralizacji sprzedaży i dostaw do odbiorców hurtowych;
 - ustanowienia wspólnych zasad dotyczących informacji o produkcji, ze szczególnym uwzględnieniem zbiorów i dostępności;
 - innych działań, które mogą być przeprowadzane przez grupy lub organizacje producentów, takich jak: rozwijanie umiejętności biznesowych i marketingowych, organizowanie i ułatwianie procesów wprowadzania innowacji, wspólne zarządzanie ziemią należącą do członków grupy lub organizacji producentów, stosowanie przyjaznych dla środowiska metod uprawy i technik produkcji oraz odpowiedzialnych praktyk i technik w odniesieniu do dobrostanu zwierząt;
- 47) „zwierzę chronione” oznacza każde zwierzę chronione przepisami unijnymi albo prawodawstwem krajowym, w tym gatunki zwierząt, wobec których w ustawodawstwie krajowym określono przepisy szczególowe w celu ochrony danej populacji;
- 48) „mapy pomocy regionalnej” oznaczają zatwierdzoną przez Komisję listę obszarów wyznaczonych przez państwo członkowskie zgodnie z warunkami określonymi w wytycznych w sprawie pomocy regionalnej ⁽²³⁾;
- 49) „zaliczka zwrotna” oznacza pożyczkę na realizację projektu, wypłacaną w jednej lub kilku ratach, której warunki spłaty zależą od wyniku projektu;
- 50) „organizacja prowadząca badania i upowszechniająca wiedzę” oznacza podmiot, niezależnie od jego statusu prawnego lub sposobu finansowania, którego podstawowym celem jest samodzielne prowadzenie badań podstawowych, badań przemysłowych lub eksperymentalnych prac rozwojowych bądź rozpowszechnianie na szeroką skalę wyników takich działań poprzez nauczanie, publikację lub transfer wiedzy;
- 51) „mniejsze wyspy Morza Egejskiego” oznaczają mniejsze wyspy, o których mowa w art. 1 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 229/2013 ⁽²⁴⁾;
- 52) „MŚP” lub „mikroprzedsiębiorstwa, małe i średnie przedsiębiorstwa” oznaczają przedsiębiorstwa spełniające kryteria ustanowione w załączniku I;
- 53) „rozpoczęcie realizacji projektu lub działania” oznacza rozpoczęcie działań lub prac budowlanych związanych z inwestycją lub pierwsze prawnie wiążące zobowiązanie do zamówienia urządzeń lub usług lub wszelkie inne zobowiązanie, które sprawia, że projekt lub działanie jest nieodwracalne, w zależności od tego, które z wymienionych zdarzeń nastąpiło wcześniej; Zakupu gruntów i prac przygotowawczych, takich jak uzyskanie zezwoleń i przeprowadzenie analiz wykonalności, nie uznaje się za rozpoczęcie realizacji projektu lub działania;
- 54) „usługi dotowane” oznaczają formę pomocy, w której pomoc świadczy się na rzecz beneficjenta końcowego pośrednio, w naturze, i wypłaca się ją podmiotom świadczącym dane usługi lub prowadzącym daną działalność;
- 55) „rzeczowe aktywa trwałe” oznaczają aktywa w postaci gruntów, budynków i zakładu, urządzeń i wyposażenia;
- 56) „koszt transakcyjny” oznacza dodatkowy koszt związany z wypełnieniem zobowiązania, ale niezwiązany bezpośrednio z jego realizacją lub nieujęty w kosztach lub utraconych dochodach, które są wyrównywane bezpośrednio; koszt ten może być obliczany na podstawie kosztu standardowego;
- 57) „koszty testów na obecność TSE (pasażowalna encefalopatia gąbczasta) i BSE (gąbczasta encefalopatia bydła)” oznaczają wszystkie koszty, obejmujące koszty zestawów do testów, pobierania próbek niezbędnych do badań, ich transportu, przeprowadzania testów, przechowywania i niszczenia próbek koniecznych do przeprowadzania testów laboratoryjnych zgodnie z rozdziałem C załącznika X do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001 ⁽²⁵⁾;
- 58) „zagajnik o krótkiej rotacji” oznacza drzewa gatunków określonych przez państwa członkowskie, objęte kodem CN 06 02 9041, które obejmują zdrewniałe uprawy wieloletnie, sadzonki lub podstawy łądyg pozostałe w glebie po zbiorach, wraz z nowymi pędami wschodzącymi w następnej porze roku, o maksymalnym cyklu zbiorów określonym przez państwa członkowskie;

⁽²³⁾ Wytyczne w sprawie regionalnej pomocy państwa (Dz.U. C 153 z 29.4.2021, s. 1).

⁽²⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 229/2013 z dnia 13 marca 2013 r. ustanawiające szczególne środki dotyczące rolnictwa dla mniejszych wysp Morza Egejskiego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1405/2006 (Dz.U. L 78 z 20.3.2013, s. 41).

⁽²⁵⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001 z dnia 22 maja 2001 r. ustanawiające zasady dotyczące zapobiegania, kontroli i zwalczania niektórych pasażowalnych gąbczastych encefalopatii (Dz.U. L 147 z 31.5.2001, s. 1).

- 59) „przedsiębiorstwo znajdujące się w trudnej sytuacji” oznacza przedsiębiorstwo spełniające kryteria określone w art. 2 pkt 18 rozporządzenia (UE) nr 651/2014;
- 60) „norma Unii” oznacza wiążącą normę ustanowioną w przepisach Unii i ustanawiającą poziom, który muszą osiągnąć poszczególne przedsiębiorstwa, w szczególności odnośnie do środowiska, higieny i dobrostanu zwierząt; za normy Unii nie uważa się jednak norm lub celów ustanowionych na szczeblu UE, które są obowiązujące dla państw członkowskich, ale nie dla poszczególnych przedsiębiorstw;
- 61) „młody rolnik” oznacza rolnika określonego przez państwo członkowskie w planie strategicznym WPR zgodnie z art. 4 ust. 6 rozporządzenia (UE) 2021/2115.

Artykuł 3

Warunki wyłączenia

Programy pomocy, pomoc indywidualna przyznana w ramach programów pomocy oraz pomoc *ad hoc* są zgodne z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 2 lub 3 Traktatu i wyłączone z wymogu zgłoszenia ustanowionego w art. 108 ust. 3 Traktatu, jeżeli pomoc taka spełnia wszystkie warunki przewidziane w rozdziale I niniejszego rozporządzenia oraz szczególne warunki w odniesieniu do odpowiednich rodzajów pomocy ustanowione w rozdziale III niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 4

Progi powodujące obowiązek zgłoszenia

1. Niniejsze rozporządzenie nie ma zastosowania do żadnej pomocy indywidualnej, w przypadku której ekwiwalent dotacji brutto przekracza następujące progi:
- a) pomoc na inwestycje w gospodarstwach rolnych powiązane z produkcją podstawową produktów rolnych, o której mowa w art. 14: 600 000 EUR dla jednego przedsiębiorstwa na jeden projekt inwestycyjny;
 - b) pomoc na inwestycje związane z przeniesieniem budynków gospodarskich skutkujące modernizacją obiektów lub zwiększeniem zdolności produkcyjnych, o której mowa w art. 16 ust. 4: 600 000 EUR dla jednego przedsiębiorstwa na jeden projekt inwestycyjny;
 - c) pomoc na inwestycje związane z przetwarzaniem i wprowadzaniem do obrotu produktów rolnych, o której mowa w art. 17: 7,5 mln EUR dla jednego przedsiębiorstwa na jeden projekt inwestycyjny;
 - d) pomoc na zobowiązania dotyczące dobrostanu zwierząt, o których mowa w art. 31: 500 EUR na dużą jednostkę przeliczeniową inwentarza rocznie;
 - e) pomoc na niwelowanie niedogodności związanych z obszarami Natura 2000, o której mowa w art. 33: 500 EUR na hektar rocznie w początkowym okresie, nieprzekraczającym pięciu lat, a po tym okresie 200 EUR na hektar rocznie;
 - f) pomoc na zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatyczne, o których mowa w art. 34: 600 EUR na hektar rocznie w przypadku upraw rocznych, 900 EUR na hektar rocznie w przypadku specjalistycznych upraw wieloletnich i 450 EUR na hektar rocznie w przypadku innych rodzajów użytkowania gruntów;
 - g) pomoc na rzecz rolnictwa ekologicznego, o którym mowa w art. 35: 600 EUR na hektar rocznie w przypadku upraw rocznych, 900 EUR na hektar rocznie w przypadku specjalistycznych upraw wieloletnich i 450 EUR na hektar rocznie w przypadku innych rodzajów użytkowania gruntów;
 - h) pomoc na inwestycje na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i naturalnego znajdującego się na terenie gospodarstw rolnych lub w lasach, o której mowa w art. 36: 600 000 EUR dla jednego przedsiębiorstwa na jeden projekt inwestycyjny;
 - i) pomoc na badania i rozwój w sektorach rolnym i leśnym, o której mowa w art. 38: 7,5 mln EUR na projekt;
 - j) pomoc na pokrycie kosztów poniesionych przez przedsiębiorstwa uczestniczące w realizacji projektów grupy operacyjnej EPI, o której mowa w art. 39: 2 mln EUR dla jednego przedsiębiorstwa na jeden projekt;
 - k) ograniczone kwoty pomocy na rzecz przedsiębiorstw będących beneficjentami projektów grupy operacyjnej EPI, o której mowa w art. 40: 500 000 EUR na jeden projekt grupy operacyjnej EPI;
 - l) pomoc na zalesianie i tworzenie terenów zalesionych, o której mowa w art. 41: 7,5 mln EUR na jeden projekt związany z tworzeniem terenów zalesionych;
 - m) pomoc na rzecz systemów rolno-leśnych, o której mowa w art. 42: 7,5 mln EUR na jeden projekt stworzenia systemu rolno-leśnego;

- n) pomoc na inwestycje zwiększające odporność ekosystemów leśnych i ich wartość dla środowiska, o której mowa w art. 44: 7,5 mln EUR na jeden projekt inwestycyjny;
 - o) pomoc na niekorzystne warunki specyficzne dla obszaru wynikające z niektórych obowiązkowych wymogów, o której mowa w art. 45: 500 EUR na hektar rocznie w początkowym okresie, nieprzekraczającym pięciu lat, a po tym okresie 200 EUR na hektar rocznie;
 - p) pomoc na usługi leśno-środowiskowo-klimatyczne oraz ochronę lasów, o której mowa w art. 46: 200 EUR na hektar rocznie, z wyjątkiem pomocy, o której mowa w art. 46 ust. 8;
 - q) pomoc na usługi doradcze w sektorze leśnym, o której mowa w art. 48: 200 000 EUR na przedsiębiorstwo rocznie;
 - r) pomoc na inwestycje w infrastrukturę związane z rozwojem, modernizacją lub dostosowywaniem sektora leśnego, o której mowa w art. 49: 7,5 mln EUR na jeden projekt inwestycyjny;
 - s) pomoc na inwestycje w technologie w dziedzinie leśnictwa oraz w przetwarzanie, transport i wprowadzanie do obrotu produktów leśnych, o której mowa w art. 50: 7,5 mln EUR na jeden projekt inwestycyjny;
 - t) pomoc na inwestycje w podstawowe usługi i infrastrukturę na obszarach wiejskich, o której mowa w art. 55: 10 mln EUR na jeden projekt inwestycyjny;
 - u) pomoc na pokrycie kosztów poniesionych przez MŚP biorące udział w realizacji projektów RLKS wyznaczonych jako projekty LEADER na rzecz rozwoju lokalnego w ramach EFRROW, o której mowa w art. 60: 2 mln EUR dla jednego przedsiębiorstwa na jeden projekt;
 - v) ograniczona kwota pomocy na rzecz MŚP będących beneficjentami projektów RLKS, o której mowa w art. 61: 200 000 EUR na projekt RLKS.
2. Progów określonych w ust. 1 nie wolno obchodzić poprzez sztuczne dzielenie programów pomocy lub projektów objętych pomocą.

Artykuł 5

Przejrzystość pomocy

1. Niniejsze rozporządzenie ma zastosowanie wyłącznie do pomocy przejrzystej.
2. Pomoc uznaje się za przejrzystą, jeżeli można dokładnie obliczyć z wyprzedzeniem ekwiwalent dotacji brutto bez konieczności przeprowadzania oceny ryzyka.
3. Do celów niniejszego rozporządzenia następujące formy pomocy uznaje się za pomoc przejrzystą:
 - a) pomoc w formie dotacji, dotacji na spłatę odsetek i usług dotowanych;
 - b) pomoc w formie pożyczek, gdzie ekwiwalent dotacji brutto oblicza się na podstawie stopy referencyjnej obowiązującej w dniu przyznania pomocy;
 - c) pomoc w formie gwarancji, jeżeli spełniony jest jeden z następujących warunków:
 - (i) ekwiwalent dotacji brutto obliczono na podstawie bezpiecznych stawek określonych w zawiadomieniu Komisji;
 - (ii) przed wdrożeniem pomocy metoda obliczania ekwiwalentu dotacji brutto gwarancji została zatwierdzona na podstawie obwieszczenia w sprawie gwarancji, w następstwie zgłoszenia tej metody Komisji na podstawie dowolnego mającego wówczas zastosowanie rozporządzenia w sprawie pomocy państwa przyjętego przez Komisję, a zatwierdzona metoda wyraźnie odnosi się do przedmiotowego rodzaju gwarancji i rodzaju transakcji bazowej w kontekście stosowania niniejszego rozporządzenia;
 - d) pomoc w formie korzyści podatkowych, w której w ramach środka przewidziano pułap zapobiegający przekroczeniu obowiązującego progu;
 - e) pomoc w formie zaliczek zwrotnych, jeżeli łączna nominalna kwota zaliczek zwrotnych nie przekracza progów obowiązujących na mocy niniejszego rozporządzenia lub jeżeli metoda obliczania ekwiwalentu dotacji brutto zaliczki zwrotnej została — po zgłoszeniu jej Komisji — zaakceptowana przed wprowadzeniem środka.
 - f) pomoc w formie sprzedaży lub dzierżawy lub najmu rzeczowych aktywów trwałych poniżej stawek rynkowych, jeśli ich wartość została ustalona przez niezależnego eksperta w drodze wyceny przeprowadzonej przed transakcją lub przez odniesienie do dostępnej publicznie, regularnie aktualizowanej i ogólnie przyjętej wartości referencyjnej;
4. Do celów niniejszego rozporządzenia następujących form pomocy nie uznaje się za pomoc przejrzystą:
 - a) pomocy w formie zastrzyków kapitałowych;

b) pomocy w formie środków finansowania ryzyka.

Artykuł 6

Efekt zachęty

1. Niniejsze rozporządzenie stosuje się jedynie do pomocy, która wywołuje efekt zachęty.
 2. Uznaje się, że pomoc wywołuje efekt zachęty, jeżeli beneficjent złożył do danego państwa członkowskiego pisemny wniosek o przyznanie pomocy przed rozpoczęciem prac nad projektem lub rozpoczęciem działalności. Wniosek o przyznanie pomocy musi zawierać co najmniej następujące informacje:
 - a) nazwę przedsiębiorstwa i informację o jego wielkości;
 - b) opis projektu lub działalności, w tym daty ich rozpoczęcia i zakończenia;
 - c) lokalizację projektu lub działalności;
 - d) wykaz kosztów kwalifikowalnych;
 - e) typ (dotacja, pożyczka, gwarancja, zaliczka zwrotna lub inna forma) oraz kwotę finansowania publicznego potrzebną do realizacji projektu/działania.
 3. Uznaje się, że pomoc *ad hoc* przyznana dużym przedsiębiorstwom wywołuje efekt zachęty, jeśli państwo członkowskie, oprócz zapewnienia spełnienia warunku określonego w ust. 2, przed przyznaniem danej pomocy *ad hoc* stwierdziło, że dokumentacja przygotowana przez beneficjenta wykazuje, że spełniono co najmniej jedno spośród poniższych kryteriów:
 - a) znaczące zwiększenie zakresu projektu lub działania dzięki pomocy;
 - b) znaczące zwiększenie całkowitej kwoty wydanej przez beneficjenta na projekt lub działanie dzięki pomocy;
 - c) znaczące przyśpieszenie zakończenia realizacji danego projektu lub działania;
 - d) w przypadku pomocy inwestycyjnej *ad hoc*, że w przypadku braku pomocy projekt lub działanie jako takie nie zostałyby zrealizowane albo nie byłyby wystarczająco korzystne dla beneficjenta na danym obszarze wiejskim.
- Wymogi te nie mają zastosowania do gmin, które są niezależnymi władzami lokalnymi z rocznym budżetem wynoszącym poniżej 10 mln EUR i liczbą mieszkańców poniżej 5 000.
4. Na zasadzie odstępstwa od przepisów ust. 2 i 3 uznaje się, że środki w formie korzyści podatkowych wywołują efekt zachęty, jeżeli spełnione są obydwa następujące warunki:
 - a) środek daje uprawnienia do uzyskania pomocy zgodnie z obiektywnymi kryteriami i bez dalszej ingerencji ze strony państwa członkowskiego;
 - b) środek został przyjęty i obowiązywał przed rozpoczęciem prac nad realizacją projektu objętego pomocą lub działań objętych pomocą – z wyjątkiem przypadków kolejnych wersji programu pomocy fiskalnej, o ile dana działalność była już objęta poprzednimi programami w formie korzyści podatkowych.
 5. Ponadto, na zasadzie odstępstwa od przepisów ust. 2, 3 i 4, w odniesieniu do następujących kategorii pomocy nie obowiązuje wymóg wywoływania efektu zachęty lub przyjmuje się, że wywołują one taki efekt:
 - a) programy pomocy na rzecz scalania gruntów, jeżeli spełnione są warunki określone w art. 15 lub 53 oraz pod warunkiem że:
 - (i) program pomocy daje uprawnienia do uzyskania pomocy zgodnie z obiektywnymi kryteriami i bez dalszej ingerencji ze strony państwa członkowskiego; oraz
 - (ii) program pomocy został przyjęty i wszedł w życie, zanim beneficjent poniósł koszty kwalifikowalne zgodnie z art. 15 lub 53;
 - b) pomoc na działania informacyjne w sektorze rolnym zgodnie z art. 21 i 22 polegające na udostępnianiu informacji nieokreślonej liczbie beneficjentów;
 - c) pomoc na działania promocyjne w formie publikacji mających na celu podniesienie świadomości szerokiego grona odbiorców na temat produktów rolnych, jeżeli spełnione są warunki określone w art. 24 ust. 2 lit. b);
 - d) pomoc na wyrównanie szkód spowodowanych przez niekorzystne zjawisko klimatyczne porównywalne z klęską żywiołową, jeżeli spełnione są warunki określone w art. 25;

- e) pomoc na wyrównanie kosztów zapobiegania chorobom zwierząt i agrofagom roślin, ich kontroli i zwalczania oraz strat poniesionych w wyniku tych chorób zwierząt lub spowodowanych przez te agrofagi roślin, jeżeli spełnione są warunki określone w art. 26;
- f) pomoc na pokrycie kosztów związanych z wywozem i zniszczeniem padłych zwierząt gospodarskich, jeżeli spełnione są warunki określone w art. 27 ust. 2 lit. c), d), e) i f);
- g) pomoc na naprawienie szkód wyrządzonych przez zwierzęta chronione, jeżeli spełnione są warunki określone w art. 29;
- h) pomoc na niwelowanie niedogodności związanych z obszarami Natura 2000, o której mowa w art. 33;
- i) pomoc na inwestycje na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i naturalnego znajdującego się w gospodarstwach rolnych lub w lasach, jeżeli spełnione są warunki określone w art. 36;
- j) pomoc na naprawienie szkód spowodowanych przez klęski żywiołowe w sektorze rolnym, jeżeli spełnione są warunki określone w art. 37;
- k) pomoc na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną w sektorach rolnym i leśnym, jeżeli spełnione są warunki określone w art. 38;
- l) pomoc na odtwarzanie zniszczonych lasów zgodnie z art. 43 ust. 2 lit. d), jeżeli spełnione są warunki określone w art. 43;
- m) pomoc na działania informacyjne w sektorze leśnym zgodnie z art. 47 i 48 polegające na udostępnianiu informacji nieokreślonej liczbie beneficjentów;
- n) pomoc na zachowanie zasobów genetycznych w leśnictwie, jeżeli spełnione są warunki określone w art. 51;
- o) pomoc na udział rolników w systemach jakości bawełny i środków spożywczych, jeżeli spełnione są warunki określone w art. 58;
- p) pomoc na rzecz przedsiębiorstw biorących udział w projektach RLKS i projektach grupy operacyjnej EPI lub będących beneficjentami takich projektów, jeżeli spełnione są odpowiednie warunki określone w art. 39, 40, 60 i 61.

Artykuł 7

Intensywność pomocy i koszty kwalifikowalne

1. Do celów obliczania intensywności pomocy i kosztów kwalifikowalnych stosuje się kwoty przed potrąceniem podatku lub innych opłat. Koszty kwalifikowalne uzasadnia jasna, szczegółowa i aktualna dokumentacja. Kwoty kosztów kwalifikowalnych można obliczyć zgodnie z uproszczonymi metodami rozliczania kosztów określonymi w rozporządzeniu (UE) 2021/1060 i w rozporządzeniu (UE) 2021/2115, pod warunkiem że operacja jest co najmniej częściowo finansowana z EFRROW oraz że dany rodzaj kosztów jest kwalifikowalny na podstawie odpowiedniego przepisu dotyczącego wyłączenia.
2. Kwoty pomocy w odniesieniu do środków lub rodzajów operacji, o których mowa w art. 31, 33, 34, 35, 41, 45 i 46, można ustalić na podstawie standardowych założeń dotyczących dodatkowych kosztów i utraconych dochodów. W takich przypadkach państwa członkowskie zapewniają, aby obliczenia i odpowiadająca im pomoc zawierały wyłącznie elementy, które można zweryfikować, które opierają się na danych liczbowych ustalonych na podstawie odpowiedniej wiedzy specjalistycznej, wyraźnie wskazują źródło użytych danych liczbowych, w stosownych przypadkach są zróżnicowane w celu uwzględnienia uwarunkowań regionalnych lub lokalnych i rzeczywistego użytkowania gruntów oraz aby nie zawierały elementów związanych z kosztami inwestycji.
3. Podatek od wartości dodanej (VAT) nie stanowi wydatku kwalifikowalnego do pomocy, z wyjątkiem przypadków, gdy nie podlega on odzyskaniu na podstawie krajowych przepisów o podatku VAT.
4. W przypadku gdy pomoc przyznawana jest w formie innej niż dotacja, kwotę pomocy stanowi ekwiwalent dotacji brutto pomocy.
5. Pomoc wypłacana w przyszłości, w tym pomoc wypłacana w kilku ratach, jest dyskontowana do wartości w momencie jej przyznania. Także wartość kosztów kwalifikowalnych dyskontowana jest do ich wartości w dniu przyznania pomocy. Jako stopę procentową stosowaną do dyskontowania stosuje się stopę dyskontową obowiązującą w dniu przyznania pomocy.
6. Jeżeli pomoc jest przyznawana w formie korzyści podatkowych, dyskontowanie transz pomocy następuje na podstawie stóp dyskontowych obowiązujących w różnych momentach realizacji korzyści podatkowej.

7. W przypadku gdy pomoc została przyznana w formie zaliczek zwrotnych, które — przy braku przyjętej metodologii obliczania ekwiwalentu dotacji brutto — są wyrażone jako odsetek kosztów kwalifikowalnych, a środek przewiduje, że w przypadku pomyślnego zakończenia projektu, na podstawie rozsądnej i ostrożnej hipotezy, zaliczki spłaca się przy zastosowaniu stopy procentowej co najmniej równej stopie dyskontowej obowiązującej w dniu przyznania pomocy, maksymalne poziomy intensywności pomocy określone w rozdziale III można zwiększyć o 10 punktów procentowych.

Artykuł 8

Kumulacja

1. Aby ustalić, czy przestrzegane są progi powodujące obowiązek zgłoszenia określone w art. 4 oraz maksymalne poziomy intensywności pomocy i maksymalne kwoty pomocy określone w rozdziale III, uwzględnia się całkowitą kwotę pomocy państwa na wspieraną działalność, projekt lub dla przedsiębiorstwa korzystającego z pomocy.

2. W przypadku gdy finansowanie unijne, zarządzane centralnie przez instytucje, agencje, wspólne przedsięwzięcia lub inne organy Unii, które nie jest bezpośrednio ani pośrednio pod kontrolą państwa członkowskiego, jest połączone z pomocą państwa, przy ustalaniu, czy przestrzegane są progi powodujące obowiązek zgłoszenia, maksymalne poziomy intensywności pomocy i jej pułapy, uwzględnia się wyłącznie pomoc państwa, pod warunkiem że łączna kwota finansowania publicznego przyznanego w odniesieniu do tych samych kosztów kwalifikowalnych nie przekracza najkorzystniejszej stopy finansowania określonej w obowiązujących przepisach prawa Unii.

3. Pomoc, w przypadku której można wyodrębnić koszty kwalifikowalne, wyłączonej na mocy niniejszego rozporządzenia z wymogu zgłoszenia ustanowionego w art. 108 ust. 3 Traktatu można kumulować z:

- a) wszelką inną pomocą państwa, o ile dane środki dotyczą różnych, możliwych do wyodrębnienia kosztów kwalifikowalnych;
- b) wszelką inną pomocą państwa w odniesieniu do tych samych — pokrywających się częściowo lub w całości — kosztów kwalifikowalnych, jedynie wtedy, gdy taka kumulacja nie powoduje przekroczenia najwyższego poziomu intensywności pomocy lub kwoty pomocy mających zastosowanie do tej pomocy na mocy niniejszego rozporządzenia.

4. Pomoc, w przypadku której nie można wyodrębnić kosztów kwalifikowalnych wyłączonej na mocy art. 18, 19, 40 i 61, można kumulować z każdą inną pomocą państwa, w przypadku której można wyodrębnić koszty kwalifikowalne.

Pomoc, w przypadku której nie można wyodrębnić kosztów kwalifikowalnych, można kumulować z inną pomocą państwa, w przypadku której nie można wyodrębnić kosztów kwalifikowalnych, do najwyższego odpowiedniego łącznego progu finansowania ustalonego pod kątem specyficznych uwarunkowań każdego przypadku w niniejszym lub innym rozporządzeniu o wyłączeniach grupowych lub w decyzji Komisji.

5. Pomocy państwa wyłączonej na mocy rozdziału III sekcje 1, 2 i 3 niniejszego rozporządzenia nie można kumulować z płatnościami, o których mowa w art. 145 ust. 2 i art. 146 rozporządzenia (UE) 2021/2115, w odniesieniu do tych samych kosztów kwalifikowalnych, jeżeli w wyniku takiej kumulacji intensywność pomocy lub kwota pomocy przekroczyłyby pułapy określone w niniejszym rozporządzeniu.

6. Pomocy państwa przyznanej na mocy art. 31, 34 i 35 nie można kumulować z płatnościami, o których mowa w art. 31 rozporządzenia (UE) 2021/2115, w odniesieniu do tych samych kosztów kwalifikowalnych, jeżeli w wyniku takiej kumulacji intensywność pomocy lub kwota pomocy przekroczyłyby pułapy określone w niniejszym rozporządzeniu.

7. Pomocy państwa wyłączonej na mocy niniejszego rozporządzenia nie można kumulować z pomocą *de minimis* w odniesieniu do tych samych kosztów kwalifikowanych, jeżeli skutkiem takiej kumulacji byłoby przekroczenie poziomów intensywności pomocy lub kwot pomocy określonych w rozdziale III.

8. Pomocy na inwestycje zmierzające do przywrócenia potencjału produkcji rolnej, o której mowa w art. 14 ust. 3 lit. d), nie można kumulować z pomocą na wyrównanie szkód materialnych, o której mowa w art. 25, 26, 28 i 37.

9. Pomocy na rozpoczęcie działalności przez grupy i organizacje producentów w sektorze rolnym, o której mowa w art. 19 niniejszego rozporządzenia, nie można kumulować z pomocą na tworzenie grup producentów i organizacji w sektorze rolnym, o której mowa w art. 77 rozporządzenia (UE) 2021/2115.

10. Pomocy dla młodych rolników na rozpoczęcie działalności i pomocy na rozpoczęcie działalności rolniczej, o której mowa w art. 18 niniejszego rozporządzenia, nie można kumulować z pomocą na rozpoczęcie działalności gospodarczej przez młodych rolników zachęcenie młodych rolników do rozpoczęcia działalności rolniczej ani z pomocą na założenie przedsiębiorstwa rolniczego, o której mowa w art. 75 rozporządzenia (UE) 2021/2115, jeżeli w wyniku takiej kumulacji kwota pomocy przekroczyłaby kwoty określone w niniejszym rozporządzeniu.

Artykuł 9

Publikacja i informacje

1. Zainteresowane państwo członkowskie zapewnia publikację w prowadzonym przez Komisję module dotyczącym przejrzystości przyznawania pomocy państwa⁽²⁶⁾ lub na kompleksowej stronie internetowej dotyczącej pomocy państwa następujących informacji na szczeblu krajowym lub regionalnym:

- a) zestawienia informacji, o którym mowa w art. 11, lub linku do niego;
- b) pełnego tekstu każdego środka pomocy, o którym mowa w art. 11, w tym wszelkich zmian do niego, lub linku zapewniającego dostęp do pełnego tekstu;
- c) informacji, o których mowa w załączniku III dla każdego przypadku przyznania pomocy indywidualnej przekraczającej:
 - (i) 10 000 EUR beneficjentom prowadzącym działalność w sektorze produkcji podstawowej produktów rolnych;
 - (ii) 100 000 EUR beneficjentom prowadzącym działalność w sektorze przetwarzania produktów rolnych, wprowadzania do obrotu produktów rolnych lub leśnym lub też prowadzącym działalność wykraczającą poza zakres art. 42 Traktatu.

2. W przypadku programów pomocy w formie korzyści podatkowych warunki określone w ust. 1 uważa się za spełnione, jeżeli państwa członkowskie publikują wymagane informacje dotyczące kwot pomocy indywidualnej w następujących przedziałach (w mln EUR):

- a) 0,01–0,1 jedynie na rzecz produkcji podstawowej produktów rolnych;
- b) 0,1–0,5;
- c) 0,5–1;
- d) 1–2;
- e) 2–5;
- f) 5–10;
- g) 10–30;
- h) 30 lub więcej.

3. Informacje, o których mowa w ust. 1, przedstawia się i udostępnia w sposób znormalizowany określony w załączniku III, umożliwiający sprawne wyszukiwanie i pobieranie tych informacji. Informacje, o których mowa w ust. 1 lit. c), publikuje się w terminie sześciu miesięcy od daty udzielenia pomocy lub – w przypadku pomocy w formie korzyści podatkowych – w ciągu jednego roku od obowiązującego terminu złożenia deklaracji podatkowej, i udostępnia przez co najmniej 10 lat od daty przyznania pomocy.

4. Pełny tekst programu pomocy lub środka pomocy *ad hoc*, o którym mowa w ust. 1, zawiera, w szczególności, wyraźne odniesienie do niniejszego rozporządzenia, z podaniem jego tytułu i adresu publikacyjnego w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*, jak również do konkretnych przepisów rozdziału III, których dotyczy dany akt, albo też, w odpowiednich przypadkach, do ustawy krajowej gwarantującej wypełnianie odpowiednich przepisów niniejszego rozporządzenia. Programowi pomocy lub pomocy *ad hoc* towarzyszą przepisy wykonawcze i zmiany do nich.

5. Obowiązki dotyczące publikacji, określone w ust. 1, nie mają zastosowania do pomocy przyznanej na realizację projektów grupy operacyjnej EPI i projektów RLKS na podstawie art. 39, 40, 60 i 61.

6. Komisja publikuje na swojej stronie internetowej:

- a) zestawienia informacji, o których mowa w ust. 1;
- b) łącza do portali internetowych poświęconych pomocy państwa wszystkich państw członkowskich, o których mowa w ust. 1.

⁽²⁶⁾ „Baza danych dotycząca przejrzystości pomocy państwa. Wyszukiwanie publiczne” dostępna pod adresem: <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public?lang=pl>.

ROZDZIAŁ II

Wymogi proceduralne

Artykuł 10

Wycofanie przywileju wyłączenia grupowego

Jeżeli państwo członkowskie przyznaje pomoc, która nie spełnia warunków określonych w rozdziałach I, II i III niniejszego rozporządzenia, Komisja może, po umożliwieniu zainteresowanemu państwu członkowskiemu przedstawienia swojego stanowiska, przyjąć decyzję stwierdzającą, że całość lub część przyszłych środków pomocy przyjętych przez dane państwo członkowskie, które w innych okolicznościach spełniałoby wymogi niniejszego rozporządzenia, ma podlegać wymogowi zgłoszenia do Komisji zgodnie z art. 108 ust. 3 Traktatu. Pomoc podlegająca zgłoszeniu można ograniczyć do niektórych rodzajów, pomocy na rzecz niektórych beneficjentów lub też do środków pomocy przyjmowanych przez niektóre organy danego państwa członkowskiego.

Artykuł 11

Sprawozdawczość

1. Państwo członkowskie przekazuje Komisji za pośrednictwem systemu elektronicznej notyfikacji Komisji – skrócone informacje na temat każdego środka pomocy wyłączonego na mocy niniejszego rozporządzenia, w standardowym formacie określonym w załączniku II, wraz z linkiem zapewniającym dostęp do pełnego tekstu środka pomocy, włącznie z wszelkimi zmianami, w ciągu 20 dni roboczych od jego wejścia w życie.
2. Państwa członkowskie przekazują Komisji w formie elektronicznej roczne sprawozdanie, o którym mowa w rozdziale III rozporządzenia (WE) nr 794/2004, na temat stosowania niniejszego rozporządzenia w odniesieniu do każdego pełnego roku lub każdego niepełnego roku, w którym stosuje się niniejsze rozporządzenie.
3. Sprawozdanie roczne zawiera także informacje dotyczące:
 - a) chorób zwierząt lub agrofagów roślin, o których mowa w art. 26;
 - b) danych meteorologicznych na temat rodzaju, daty wystąpienia, relatywnej skali i lokalizacji zjawisk klimatycznych porównywalnych z klęską żywiołową, o których mowa w art. 25, lub katastrof naturalnych w sektorze rolnym, o których mowa w art. 37.
4. Ust. 1 niniejszego artykułu nie ma zastosowania do pomocy na rzecz projektów grupy operacyjnej EPI lub projektów na rzecz rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność („RLKS”), o których mowa w art. 40 i 61.

Artykuł 12

Ocena

1. Programy pomocy, o których mowa w art. 1 ust. 3, podlegają ocenie *ex post*, jeżeli ich budżet na pomoc państwa lub rozliczone wydatki przekraczają 150 mln EUR w danym roku lub 750 mln EUR w całym okresie ich trwania, tj. łącznym czasie trwania danego programu i każdego poprzedniego programu obejmującego podobny cel i podobny obszar geograficzny, począwszy od 1 stycznia 2023 r. Biorąc pod uwagę cele oceny, a także aby uniknąć nakładania na państwa członkowskie nadmiernego obciążenia, przeprowadzenie oceny *ex post* jest wymagane wyłącznie w odniesieniu do programów pomocy, których łączny okres obowiązywania przekracza trzy lata, począwszy od dnia 1 stycznia 2023 r.
2. Od wymogu przeprowadzenia oceny *ex post* można odstąpić w przypadku programów pomocy będących bezpośrednimi następcami wcześniejszego programu, który służył realizacji zbliżonego celu, obejmował ten sam obszar geograficzny i został poddany ocenie oraz w odniesieniu do którego przedstawiono ostateczne sprawozdanie oceniające zgodnie z planem oceny zatwierdzonym przez Komisję, niezawierające żadnych negatywnych ustaleń. W przypadku gdy ostateczne sprawozdanie oceniające programu okaże się niezgodne z zatwierdzonym planem oceny, program ten jest zawieszany ze skutkiem natychmiastowym. Żadna kolejna wersja takiego zawieszanego programu nie ma przywileju wyłączenia grupowego.
3. Celem oceny jest weryfikacja realizacji przyjętych założeń i spełnienia warunków leżących u podstaw zgodności programu z rynkiem wewnętrznym, w szczególności weryfikacja konieczności zastosowania środka pomocy i jego skuteczności w świetle jego uprzednio zdefiniowanych celów ogólnych i szczegółowych. W ocenie uwzględnia się także wpływ danego programu na konkurencję i wymianę handlową.
4. W przypadku programów pomocy objętych wymogiem oceny zgodnie z ust. 1 państwa członkowskie zgłaszają projekt planu oceny w następujący sposób:
 - a) w terminie 20 dni roboczych od wejścia programu w życie, jeżeli w jego budżecie kwota pomocy państwa przekracza 150 mln EUR w dowolnym roku lub 750 mln EUR w całym okresie jego realizacji;

- b) w terminie 30 dni roboczych po dokonaniu istotnej zmiany skutkującej zwiększeniem budżetu programu do ponad 150 mln EUR w dowolnym roku lub do 750 mln EUR w całym okresie realizacji programu;
- c) w terminie 30 dni roboczych po oficjalnym zaksięgowaniu wydatków w ramach programu przekraczających 150 mln EUR w którymkolwiek roku.
5. Projekt planu oceny jest zgodny ze wspólną metodą oceny pomocy państwa przyjętą przez Komisję. Państwa członkowskie publikują plan oceny zatwierdzony przez Komisję.
6. Ocena *ex post* jest przeprowadzana przez eksperta, który jest niezależny od organu przyznającego pomoc, na podstawie planu oceny. W ramach każdej oceny sporządza się przynajmniej jedno okresowe i jedno końcowe sprawozdanie oceniające. Państwa członkowskie publikują oba sprawozdania.
7. Końcowe sprawozdanie z oceny przekazuje się Komisji najpóźniej na dziewięć miesięcy przed datą wygaśnięcia programu pomocy objętego wyłączeniem grupowym. Termin ten może zostać skrócony w przypadku programów powodujących uruchomienie wymogu oceny w ciągu ostatnich dwóch lat ich wdrażania. Dokładny zakres i zasady każdej oceny określono w decyzji o zatwierdzeniu planu oceny. W zgłoszeniu wszelkich późniejszych środków pomocy o podobnym celu opisuje się, w jaki sposób uwzględniono wyniki oceny.

Artykuł 13

Monitorowanie

Państwa członkowskie prowadzą szczegółową ewidencję z informacjami i dokumentacją uzupełniającą niezbędnymi do ustalenia, czy wszystkie warunki określone w niniejszym rozporządzeniu zostały spełnione. Dokumentacja ta jest przechowywana przez okres 10 lat od dnia, w którym przyznana została pomoc *ad hoc*, lub w którym przyznano ostatni środek pomocy w ramach danego programu pomocy. W terminie 20 dni roboczych lub takim dłuższym terminie, jaki podano w wezwaniu, zainteresowane państwo członkowskie przekazuje Komisji wszelkie informacje i dokumenty uzupełniające, które Komisja uzna za niezbędne do monitorowania stosowania niniejszego rozporządzenia.

ROZDZIAŁ III

Kategorie pomocy

Sekcja 1

Pomoc na rzecz MŚP zajmujących się produkcją podstawową produktów rolnych, ich przetwarzaniem i wprowadzaniem do obrotu

Artykuł 14

Pomoc na inwestycje w gospodarstwach rolnych związane z produkcją podstawową produktów rolnych

1. Pomoc na inwestycje w gospodarstwach rolnych związane z produkcją podstawową produktów rolnych jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i jest wyłączona z wymogu zgłoszenia ustanowionego w jego art. 108 ust. 3, jeżeli spełnione są warunki określone w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.
2. Inwestycje te mogą być realizowane przez jednego lub więcej beneficjentów lub dotyczyć wartości niematerialnych i prawnych wykorzystywanych przez jednego lub więcej beneficjentów.
3. Inwestycje te służą realizacji co najmniej jednego z następujących celów:
- poprawa ogólnej efektywności i trwałości gospodarstwa rolnego, w szczególności przez zmniejszenie kosztów produkcji lub udoskonalenie i przestawienie produkcji;
 - poprawa stanu środowiska naturalnego, warunków higieny lub norm w zakresie dobrostanu zwierząt;
 - tworzenie i doskonalenie infrastruktury związanej z rozwojem, dostosowaniem i modernizacją rolnictwa, w tym dostępem do gruntów rolnych, scalaniem i poprawą stanu gruntów, efektywnością energetyczną, zaopatrzeniem w zrównoważoną energię, oraz oszczędnościami energii lub wody;
 - przywracanie potencjału produkcji zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych porównywalnych z klęskami żywiołowymi, chorób zwierząt lub inwazji agrofagów roślin bądź przez zwierzęta chronione oraz zapobieganie szkodom powodowanym przez tego rodzaju zdarzenia. Jeżeli szkody można powiązać ze zmianą klimatu, beneficjenci w stosownych przypadkach uwzględniają w przywracaniu środki służące przystosowaniu do zmiany klimatu;

- e) przyczynianie się do łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej, w tym poprzez ograniczanie emisji gazów cieplarnianych i zwiększanie sekwestracji dwutlenku węgla, a także promowanie zrównoważonej energii i efektywności energetycznej;
- f) przyczynianie się do zrównoważonej biogospodarki o obiegu zamkniętym oraz wspieranie zrównoważonego rozwoju zasobów naturalnych, takich jak woda, gleba i powietrze, i wydajnego gospodarowania nimi, w tym poprzez ograniczanie zależności od substancji chemicznych;
- g) przyczynianie się do zatrzymania i odwrócenia procesu utraty różnorodności biologicznej, wzmacnianie usług ekosystemowych oraz ochrona siedlisk i krajobrazów.

4. Inwestycje te mogą być powiązane z wytwarzaniem w gospodarstwie rolnym biopaliw lub energii ze źródeł odnawialnych, pod warunkiem że produkcja ta nie przekracza średniego rocznego zużycia paliw lub energii lub w danym gospodarstwie.

W przypadku inwestycji w produkcję biopaliw — zdolności produkcyjne instalacji nie przekraczają ekwiwalentu średniego rocznego zużycia paliw w danym gospodarstwie rolnym, a wytwarzane biopaliwo nie jest sprzedawane na rynku.

W przypadku inwestycji w produkcję energii termicznej i elektrycznej ze źródeł odnawialnych w gospodarstwach rolnych — instalacje produkcji służą wyłącznie zaspokojeniu potrzeb własnych beneficjenta w zakresie energii, a zdolności produkcyjne tych instalacji nie przekraczają ekwiwalentu łącznego średniego rocznego zużycia energii termicznej i elektrycznej w danym gospodarstwie rolnym, łącznie z gospodarstwem domowym rolnika. Sprzedaż energii elektrycznej do sieci jest dozwolona wyłącznie, jeżeli przestrzegany jest limit średniej rocznej konsumpcji własnej.

Jeżeli inwestycja realizowana jest wspólnie przez więcej niż jednego beneficjenta w celu zaspokojenia ich własnego zapotrzebowania na biopaliwo i energię, średnie roczne zużycie kumuluje się do wysokości odpowiadającej łącznemu średniemu rocznemu zużyciu wszystkich beneficjentów.

W przypadku gdy na szczeblu krajowym istnieją normy w zakresie efektywności energetycznej, inwestycje w infrastrukturę energii odnawialnej, która zużywa lub produkuje energię, są zgodne z minimalnymi normami.

Inwestycje w instalacje, których głównym celem jest produkcja energii elektrycznej z biomasy, nie kwalifikują się do pomocy, chyba że wykorzystywany jest minimalny odsetek energii cieplnej, który określają państwa członkowskie.

Państwa członkowskie ustanawiają progi maksymalnej proporcji zbóż i innych upraw roślin wysokoskrobiowych, upraw cukrowych i upraw roślin oleistych wykorzystywanych do produkcji bioenergii, w tym biopaliw, dla różnych typów instalacji, zgodnie z art. 26 dyrektywy (UE) 2018/2001. Pomoc na projekty inwestycyjne w zakresie bioenergii musi być ograniczona do bioenergii, która spełnia odpowiednie kryteria zrównoważonego rozwoju ustanowione w przepisach Unii.

5. W odniesieniu do inwestycji wymagających przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko na podstawie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE⁽²⁷⁾ pomoc jest uzależniona od przeprowadzenia takiej oceny, a zezwolenie na realizację odnośnego projektu inwestycyjnego zostało wydane przed datą przyznania pomocy indywidualnej.

6. Pomoc obejmuje następujące koszty kwalifikowalne:

- a) koszty budowy, nabycia, w tym leasingu, lub modernizacji nieruchomości, w tym inwestycje w instalację pasywną wewnątrz budynku lub okablowanie strukturalne w celu utworzenia sieci danych oraz, w razie potrzeby, w część pomocniczą pasywnej sieci na terenie prywatnym poza budynkiem, przy czym zakupione grunty kwalifikują się jedynie w zakresie nieprzekraczającym 10 % łącznych kosztów kwalifikowalnych danej operacji;
- b) zakup lub leasing maszyn, urządzeń i wyposażenia do wartości rynkowej danych aktywów;
- c) koszty ogólne związane z wydatkami, o których mowa w lit. a) i b), takie jak honoraria architektów, inżynierów, opłaty za konsultacje, opłaty za doradztwo w zakresie zrównoważenia środowiskowego i gospodarczego, zrównoważonej energii, efektywności energetycznej oraz produkcji i wykorzystywania energii, w tym studia wykonalności. Studia wykonalności pozostają wydatkami kwalifikowalnymi, nawet jeśli na podstawie ich rezultatów nie dokonuje się wydatków, o których mowa w lit. a) i b);

⁽²⁷⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (Dz.U. L 26 z 28.1.2012, s. 1).

- d) zakup lub opracowanie oprogramowania komputerowego, chmur i podobnych rozwiązań lub opłaty za korzystanie z nich i zakup patentów, licencji, praw autorskich i znaków towarowych;
- e) wydatki na inwestycje nieprodukcyjne powiązane z realizacją określonych celów związanych ze środowiskiem i klimatem, o których mowa w ust. 3 lit. e), f) i g);
- f) w przypadku nawadniania koszty inwestycji, które spełniają następujące warunki:
- (i) plan gospodarowania wodami w dorzeczu zgłoszono Komisji zgodnie z dyrektywą 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁽²⁸⁾ dla całego obszaru, na którym inwestycja ma zostać zrealizowana, jak również dla wszystkich innych obszarów, na których środowisko inwestycja może wpłynąć. W odpowiednich programach działań należy określić środki wprowadzone w ramach planu gospodarowania wodami w dorzeczu zgodnie z art. 11 wymienionej dyrektywy i odpowiednie dla sektora rolnego;
 - (ii) w ramach inwestycji jest lub będzie stosowany system pomiaru wody umożliwiający pomiar zużycia wody na poziomie wspieranej inwestycji;
 - (iii) inwestycję na rzecz usprawnienia istniejącej instalacji nawadniającej lub elementu infrastruktury nawadniającej poddaje się ocenie *ex ante* pod kątem potencjalnych oszczędności wody zgodnie z parametrami technicznymi istniejącej instalacji lub infrastruktury;
 - (iv) jeżeli dana inwestycja ma wpływ na jednolite części wód podziemnych lub powierzchniowych, których stan został w odnośnym planie gospodarowania wodami w dorzeczu określony jako gorszy niż dobry z przyczyn związanych z ilością wody, lub jeżeli w wyniku aktualnych ocen wrażliwości na zmiany klimatu i ocen ryzyka wynika⁽²⁹⁾, że zagrożone części wód o dobrym stanie mogą utracić swój stan z przyczyn związanych z ilością wody spowodowaną skutkami zmiany klimatu, konieczne jest skuteczne ograniczenie zużycia wody, przyczyniające się do osiągnięcia i utrzymania dobrego stanu tych części wód, zgodnie z art. 4 ust. 1 dyrektywy 2000/60/WE. Zaden z warunków określonych w poprzednim zdaniu nie ma zastosowania do inwestycji w istniejącą instalację, która wpływa jedynie na efektywność energetyczną, ani do inwestycji w utworzenie zbiornika, lub do inwestycji w wykorzystywanie odzyskanej wody, która nie wpływa na jednolitą część wód podziemnych lub powierzchniowych;
 - (v) państwo członkowskie ustala wartości procentowe potencjalnych oszczędności wody i efektywnego ograniczenia zużycia wody jako warunki kwalifikowalności, aby zagwarantować osiągnięcie efektywnego ograniczenia ilości wody przepływającej przez urządzenia w porównaniu z poziomami z lat 2014–2020 i tym samym uniknięcie obniżenia poziomu ambicji związanych ze środowiskiem:
 - wartość procentowa potencjalnych oszczędności wody musi wynosić co najmniej 5 %, jeżeli parametry techniczne istniejącej instalacji lub infrastruktury zapewniają już wysoki poziom wydajności (przed inwestycją), lub co najmniej 25 %, jeżeli aktualny poziom wydajności jest niski lub jeżeli inwestycje przeprowadza się na obszarach, na których uzyskanie oszczędności wody jest najbardziej potrzebne do zapewnienia osiągnięcia dobrego stanu wód,
 - procent efektywnego zmniejszenia zużycia wody na poziomie całej inwestycji musi wynosić co najmniej 50 % potencjalnej oszczędności wody możliwej dzięki tej inwestycji w istniejącą instalację nawadniającą lub element infrastruktury,
 - takie oszczędności wody muszą odzwierciedlać potrzeby określone w planach gospodarowania wodami w dorzeczu wynikających z dyrektywy 2000/60/WE;
- g) wsparcie może zostać przyznane na rzecz inwestycji w wykorzystanie odzyskanej wody jako alternatywnych metod dostaw wody wyłącznie wówczas, gdy dostarczanie i wykorzystywanie takiej wody odbywa się zgodnie z przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/741⁽³⁰⁾;
- h) w przypadku inwestycji mających na celu przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych porównywalnych z klęskami żywiołowymi, chorób zwierząt, inwazji agrofagów roślin lub przez zwierzęta chronione kosztami kwalifikowalnymi są wydatki poniesione na przywrócenie potencjału produkcji rolnej do poziomu sprzed wystąpienia tych zdarzeń;

⁽²⁸⁾ Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz.U. L 327 z 22.12.2000, s. 1).

⁽²⁹⁾ Wytoczne techniczne dotyczące weryfikacji infrastruktury pod względem wpływu na klimat w latach 2021–2027 (Dz.U. C 373 z 16.9.2021, s. 1).

⁽³⁰⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/741 z dnia 25 maja 2020 r. w sprawie minimalnych wymogów dotyczących ponownego wykorzystania wody (Dz.U. L 177 z 5.6.2020, s. 32).

i) w przypadku inwestycji mających na celu zapobieganie szkodom powodowanym przez klęski żywiołowe, niekorzystne zjawiska klimatyczne porównywalne z klęskami żywiołowymi, choroby zwierząt, agrofagi roślin lub zwierzęta chronione, koszty kwalifikowalne mogą obejmować koszty określonych działań zapobiegawczych.

7. Kosztów innych niż wymienione w ust. 6 lit. a) i b), związanych z umowami leasingu, takich jak marża leasingodawcy, koszty refinansowania odsetek, koszty bieżące i opłaty ubezpieczeniowe, nie zalicza się do kosztów kwalifikowalnych.

Kapitału obrotowego nie uznaje się za koszt kwalifikowalny.

8. W przypadku nawadniania pomoc jest wypłacana wyłącznie przez państwa członkowskie, które zagwarantują w odniesieniu do obszaru dorzecza, w którym ma miejsce inwestycja, wkład różnych zastosowań wody do odzyskiwania kosztów usług wodnych przez sektor rolny zgodnego z art. 9 ust. 1 akapit drugi tiret pierwsze dyrektywy 2000/60/WE uwzględniając, w stosownych przypadkach, społeczne, środowiskowe i gospodarcze skutki odzyskiwana oraz warunki geograficzne i klimatyczne w danym regionie lub regionach.

9. Nie przyznaje się pomocy na:

- a) zakup uprawnień do płatności;
- b) zakup i sadzenie roślin jednorocznych, z wyjątkiem pomocy na pokrycie kosztów, o których mowa w ust. 6 lit. h);
- c) roboty odwadniające;
- d) zakup zwierząt, z wyjątkiem pomocy na pokrycie kosztów, o których mowa w ust. 6 lit. h), i zakup psów strzegących zwierząt gospodarskich;
- e) montaż instalacji lub okablowanie na potrzeby sieci danych poza terenem prywatnym.

10. Pomoc, o której mowa w ust. 1, nie jest przyznawana w przypadku naruszenia jakiegokolwiek zakazu lub ograniczenia określonego w rozporządzeniu (UE) nr 1308/2013, nawet jeśli takie zakazy i ograniczenia dotyczą jedynie wsparcia Unii przewidzianego w tym rozporządzeniu.

11. Intensywność pomocy nie przekracza 65 % kosztów kwalifikowalnych.

12. Intensywność pomocy można zwiększyć maksymalnie do 80 % w przypadku następujących inwestycji:

- a) inwestycji powiązanych z jednym określonym celem związanym ze środowiskiem i klimatem, o którym mowa w ust. 3 lit. e), f) i g), lub z celem związanym z dobrostanem zwierząt bądź z większą liczbą takich celów;
- b) inwestycji realizowanych przez młodych rolników;
- c) inwestycji realizowanych w regionach najbardziej oddalonych lub na mniejszych wyspach Morza Egejskiego.

13. Intensywność pomocy, o której mowa w ust. 12 lit. c), można zwiększyć do maksymalnego poziomu 85 % w przypadku inwestycji realizowanych przez małe gospodarstwa w rozumieniu art. 28 rozporządzenia (UE) 2021/2115.

14. Intensywność pomocy można zwiększyć do maksymalnie 100 % w przypadku następujących inwestycji:

- a) inwestycji nieprodukcyjnych powiązanych z realizacją celów, o których mowa w ust. 3 lit. e), f) i g);
- b) inwestycji na rzecz przywracania potencjału produkcji, o którym mowa w ust. 3 lit. d), oraz inwestycji związanych z zapobieganiem ryzyku i ograniczaniem ryzyka wystąpienia szkód spowodowanych klęskami żywiołowymi, zdarzeniami nadzwyczajnymi, niekorzystnymi zjawiskami klimatycznymi porównywalnymi z klęską żywiołową lub działalnością zwierząt chronionych.

15. Intensywność pomocy na nawadnianie, o której mowa w ust. 6 lit. f), ogranicza się do jednej stawki lub większej liczby stawek, które nie mogą przekraczać:

- a) 80 % kosztów kwalifikowalnych inwestycji w nawadnianie dokonanych na terenie gospodarstwa zgodnie z ust. 6 lit. f) pkt (iii);
- b) 100 % kosztów kwalifikowalnych inwestycji w infrastrukturę rolniczą, która ma być wykorzystywana do nawadniania, realizowanych poza terenem gospodarstw;
- c) 65 % kosztów kwalifikowalnych innych inwestycji w nawadnianie realizowanych na terenie gospodarstw.

*Artykuł 15***Pomoc na scalanie gruntów rolnych**

Pomoc na scalanie gruntów rolnych jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i jest wyłączona z wymogu zgłoszenia ustanowionego w jego art. 108 ust. 3, jeśli spełnia warunki określone w rozdziale I niniejszego rozporządzenia i jest przyznawana na pokrycie kosztów prawnych i administracyjnych (w tym kosztów badań) i ograniczona do tych kosztów w wysokości nieprzekraczającej 100 % faktycznie poniesionych kosztów.

*Artykuł 16***Pomoc na inwestycje związane z przenoszeniem budynków gospodarskich**

1. Pomoc dla MŚP zajmujących się produkcją podstawową produktów rolnych na inwestycje związane z przenoszeniem budynków gospodarskich jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i jest wyłączona z wymogu zgłoszenia ustanowionego w jego art. 108 ust. 3, jeżeli spełnione są warunki określone w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.

2. Przeniesienie budynku gospodarskiego służy realizacji celu leżącego w interesie publicznym.

Interes publiczny wskazany jako uzasadnienie przyznania pomocy na mocy niniejszego artykułu jest określony we właściwych przepisach danego państwa członkowskiego.

3. W przypadku gdy przeniesienie budynków gospodarskich polega na rozbiórce, przemieszczeniu i ponownym wzniesieniu istniejących obiektów, maksymalna intensywność pomocy ograniczona jest do 100 % kosztów faktycznie poniesionych w związku z tymi działaniami.

4. W przypadku gdy oprócz rozbiórki, przemieszczenia i ponownego wzniesienia istniejących obiektów, o których mowa w ust. 3, w wyniku przeniesienia następuje modernizacja takich obiektów lub wzrost zdolności produkcyjnych, w odniesieniu do kosztów związanych z modernizacją obiektów lub zwiększeniem zdolności produkcyjnych zastosowanie mają poziomy intensywności pomocy na inwestycje, o których mowa w art. 14 ust. 12–15.

Do celów niniejszego ustępu zwykłego zastąpienia istniejących budynków czy instalacji nowymi nowoczesnymi budynkami lub instalacjami bez gruntownej zmiany produkcji czy stosowanej technologii nie uznaje się za związane z modernizacją.

5. Maksymalna intensywność pomocy może sięgnąć 100 % kosztów kwalifikowalnych w przypadkach, gdy przeniesienie dotyczy działalności prowadzonej w pobliżu osad wiejskich i ma na celu poprawę jakości życia lub zwiększenie efektywności środowiskowej takiej osady.

*Artykuł 17***Pomoc na inwestycje związane z przetwarzaniem lub wprowadzaniem do obrotu produktów rolnych**

1. Pomoc na inwestycje związane z przetwarzaniem lub wprowadzaniem do obrotu produktów rolnych jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i jest wyłączona z wymogu zgłoszenia ustanowionego w jego art. 108 ust. 3, jeżeli spełnione są warunki określone w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.

2. Inwestycja ta musi dotyczyć rzeczowych aktywów trwałych lub wartości niematerialnych i prawnych związanych z przetwarzaniem lub wprowadzaniem do obrotu produktów rolnych.

3. Inwestycje związane z produkcją biopaliw produkowanych z roślin spożywczych nie kwalifikują się do pomocy na mocy niniejszego artykułu.

4. W odniesieniu do inwestycji wymagających przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko zgodnie z dyrektywą 2011/92/UE – pomoc obwarowana jest wymogiem, by ocenę taką przeprowadzono, zaś zezwolenie na realizację odnośnego projektu inwestycyjnego wydano przed datą przyznania pomocy indywidualnej.

5. Pomoc obejmuje następujące koszty kwalifikowalne:

a) koszty budowy, nabycia, w tym leasingu, lub modernizacji nieruchomości, w tym inwestycje w instalację pasywną wewnątrz budynku lub okablowanie strukturalne w celu utworzenia sieci danych oraz, w razie potrzeby, w część pomocniczą pasywnej sieci na terenie prywatnym poza budynkiem, przy czym zakupione grunty kwalifikują się jedynie w zakresie nieprzekraczającym 10 % łącznych kosztów kwalifikowalnych danej operacji;

b) zakup lub leasing maszyn, urządzeń i wyposażenia do wartości rynkowej danych aktywów;

- c) ogólne koszty związane z wydatkami, o których mowa w lit. a) i b), takie jak honoraria architektów, inżynierów, opłaty za konsultacje, opłaty za doradztwo w zakresie zrównoważenia środowiskowego i gospodarczego, w tym studia wykonalności; studia wykonalności pozostają wydatkami kwalifikowalnymi, nawet jeśli na podstawie ich rezultatów nie dokonuje się wydatków, o których mowa w lit. a) i b);
- d) zakup lub opracowanie oprogramowania komputerowego, chmur i podobnych rozwiązań lub opłaty za korzystanie z nich i zakup patentów, licencji, praw autorskich i znaków towarowych.
6. Kosztów innych niż wymienione w ust. 5 lit. a) i b), związanych z umowami leasingu, takich jak marża leasingodawcy, koszty refinansowania odsetek, koszty bieżące i opłaty ubezpieczeniowe, nie zalicza się do kosztów kwalifikowalnych.
7. Kapitału obrotowego nie uznaje się za koszt kwalifikowalny.
8. Montażu instalacji lub okablowania na potrzeby sieci danych poza terenem prywatnym nie uznaje się za koszt kwalifikowalny.
9. Nie przyznaje się pomocy na inwestycje służące wypełnieniu obowiązujących norm Unii.
10. Pomoc, o której mowa w ust. 1, nie jest przyznawana w przypadku naruszenia jakiegokolwiek zakazu lub ograniczenia określonego w rozporządzeniu (UE) nr 1308/2013, nawet jeśli takie zakazy i ograniczenia dotyczą jedynie wsparcia Unii przewidzianego w tym rozporządzeniu.
11. Intensywność pomocy nie przekracza 65 %, z wyjątkiem przypadków wskazanych w ust. 12.
12. Intensywność pomocy można zwiększyć maksymalnie do 80 % w przypadku następujących inwestycji:
- a) inwestycji powiązanych z jednym określonym celem związanym ze środowiskiem i klimatem, o którym mowa w art. 14 ust. 3 lit. e), f) i g), lub z celem związanym z dobrostanem zwierząt bądź z większą liczbą takich celów;
- b) inwestycji realizowanych przez młodych rolników;
- c) inwestycji realizowanych w regionach najbardziej oddalonych lub na mniejszych wyspach Morza Egejskiego.

Artykuł 18

Pomoc dla młodych rolników na rozpoczęcie działalności i pomoc na rozpoczęcie działalności rolniczej

1. Pomoc dla młodych rolników na rozpoczęcie działalności i pomoc na rozpoczęcie działalności rolniczej jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i jest wyłączona z wymogu zgłoszenia ustanowionego w jego art. 108 ust. 3, jeżeli spełnia warunki określone w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.
2. Pomoc obejmuje zakładanie przedsiębiorstw wiejskich prowadzących działalność rolniczą oraz pomoc na dywersyfikację dochodów gospodarstw rolnych poprzez rozwijanie innych rodzajów działalności rolniczej.
3. Pomoc jest skierowana wyłącznie do młodych rolników prowadzących mikro- i małe przedsiębiorstwa.
4. Gdy pomoc przyznawana jest młodemu rolnikowi, który zakłada gospodarstwo rolne w formie osoby prawnej, młody rolnik sprawuje faktyczną i trwałą kontrolę nad osobą prawną w zakresie decyzji dotyczących zarządzania, zysków i ryzyka finansowego. W przypadku gdy w kapitale osoby prawnej lub w zarządzaniu nią uczestniczy kilka osób fizycznych, w tym osoby niebędące młodymi rolnikami, młody rolnik jest uprawniony do sprawowania takiej faktycznej i trwałej kontroli samodzielnie albo wspólnie z innymi osobami. W przypadku gdy osoba prawna jest kontrolowana samodzielnie lub wspólnie przez inną osobę prawną, warunki te stosuje się do każdej osoby fizycznej sprawującej kontrolę nad taką inną osobą prawną⁽³¹⁾.
5. Warunkiem przyznania pomocy jest przedłożenie biznesplanu właściwemu organowi zainteresowanego państwa członkowskiego.
6. W przypadku młodych rolników, jeżeli beneficjent nie spełnia warunków określonych w art. 4 ust. 6 lit. c) rozporządzenia (UE) 2021/2115, mimo to kwalifikuje się on do otrzymania pomocy dla młodych rolników, jeżeli zobowiąże się do zdobycia tych umiejętności zawodowych i kompetencji w ciągu 36 miesięcy od daty przyjęcia decyzji w sprawie przyznania pomocy. Zobowiązanie to musi zostać włączone do biznes planu.

⁽³¹⁾ Jeżeli chodzi o pojęcie kontroli, przez analogię ma zastosowanie rozdział II pkt 1 skonsolidowanego obwieszczenia Komisji dotyczącego kwestii jurysdykcyjnych na mocy rozporządzenia Rady (WE) nr 139/2004 w sprawie kontroli koncentracji przedsiębiorstw (Dz.U. C 95 z 16.4.2008, s. 1).

7. Maksymalna wysokość wsparcia wynosi 100 000 EUR na młodego rolnika, przedsiębiorstwo rolnicze rozpoczynające działalność lub gospodarstwo rolne.

Artykuł 19

Pomoc na rozpoczęcie działalności dla grup i organizacji producentów w sektorze rolnym

1. Pomoc dla grup i organizacji producentów jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i jest wyłączona z wymogu zgłoszenia ustanowionego w jego art. 108 ust. 3, jeżeli spełnione są warunki określone w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.

2. Do objęcia pomocą kwalifikują się jedynie te grupy lub organizacje producentów, które zostały oficjalnie uznane przez właściwy organ danego państwa członkowskiego.

3. Państwa członkowskie dostosowują pomoc wyłączonej zgodnie z niniejszym artykułem, aby uwzględnić wszelkie zmiany w przepisach regulujących kwestie związane ze wspólną organizacją rynków produktów rolnych.

4. Pomocy nie przyznaje się:

- a) organizacjom producentów, jednostkom lub organom, takim jak spółki czy spółdzielnie, których celem jest zarządzanie jednym lub większą liczbą gospodarstw rolnych, a które z tego względu w praktyce są indywidualnymi producentami;
- b) zrzeszeniom rolniczym, które podejmują w gospodarstwach rolnych swoich członków działania takie jak: wzajemne wsparcie, usługi zastępowania rolników i zarządzania gospodarstwem, bez angażowania się we wspólne dostosowywanie podaży do rynku;
- c) grupom, organizacjom ani zrzeszeniom producentów, których cele są niezgodne z art. 152 ust. 1 lit. c), art. 152 ust. 3 lub art. 156 rozporządzenia (UE) nr 1308/2013.

5. Pomoc obejmuje następujące koszty kwalifikowalne:

- a) koszty najmu odpowiednich pomieszczeń;
- b) zakupu sprzętu biurowego, w tym sprzętu komputerowego;
- c) koszty personelu administracyjnego;
- d) koszty pośrednie oraz opłaty prawne i administracyjne;
- e) zakup sprzętu komputerowego oraz zakup oprogramowania komputerowego, chmur i podobnych rozwiązań lub opłaty za korzystanie z nich.

W przypadku zakupu pomieszczeń, koszty kwalifikowane ograniczone są do kosztów najmu po stawkach rynkowych.

6. Pomoc jest udzielana w postaci zryczałtowanej, w formie rocznych rat przez pierwszych pięć lat od daty oficjalnego uznania grupy lub organizacji producentów przez właściwy organ państwa członkowskiego.

Państwa członkowskie mogą wypłacić ostatnią ratę wyłącznie po potwierdzeniu prawidłowej realizacji środka.

7. Pomoc ograniczona jest do 10 % rocznej produkcji sprzedanej przez daną grupę lub organizację producentów.

8. Kwota pomocy ograniczona jest do 100 000 EUR rocznie. Pomoc ma charakter degresywny.

Artykuł 20

Pomoc na uczestnictwo producentów produktów rolnych w systemach jakości

1. Następujące rodzaje pomocy dla producentów produktów rolnych oraz grup tych producentów są zgodne z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i są wyłączone z wymogu zgłoszenia ustanowionego w jego art. 108 ust. 3:

- a) pomoc na przystępowanie do systemów jakości, jeżeli spełnione są warunki określone w niniejszym artykule ust. 2–6 i w rozdziale I;
- b) pomoc na pokrycie kosztów obowiązkowych środków kontroli w odniesieniu do systemów jakości, które to środki zostały wprowadzone na mocy przepisów unijnych lub krajowych przez właściwy organ lub w jego imieniu, jeżeli spełnione są warunki określone w niniejszym artykule ust. 2, 4, 6, 7 i 8 i w rozdziale I;
- c) pomoc na pokrycie kosztów działalności w zakresie badań rynkowych, koncepcji i projektowania produktu oraz przygotowania wniosków o uznanie systemów jakości, jeżeli spełnione są warunki określone w niniejszym artykule ust. 2, 6, 7 i 8 i w rozdziale I.

2. Pomoc, o której mowa w ust. 1, przyznawana jest w odniesieniu do następujących systemów jakości:
- a) systemów jakości ustanowionych na mocy:
- (i) części II tytuł II rozdział I sekcja 2 rozporządzenia Rady (UE) nr 1308/2013 w odniesieniu do wina;
 - (ii) rozporządzenia (UE) nr 1151/2012;
 - (iii) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/848 ⁽³²⁾;
 - (iv) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/787 ⁽³³⁾;
 - (v) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 251/2014 ⁽³⁴⁾;
- b) systemy jakości produktów rolnych, w tym systemy certyfikacji gospodarstw, uznane przez państwa członkowskie za spełniające następujące warunki:
- (i) specyfika produktu końcowego wytworzonego w ramach takich systemów jakości wynika z jasnych wymogów zagwarantowania jednego z następujących elementów:
 - określonych właściwości produktu,
 - określonych metod uprawy lub produkcji,
 - jakości produktu końcowego, która w sposób znaczący przewyższa normy handlowe dotyczące danego produktu w zakresie zdrowia publicznego, zdrowia zwierząt i roślin, dobrostanu zwierząt lub ochrony środowiska;
 - (ii) system jakości jest otwarty dla wszystkich producentów;
 - (iii) system jakości obejmuje obowiązujące wiążące specyfikacje produktów końcowych, a zgodność z tymi specyfikacjami jest weryfikowana przez organy publiczne lub niezależny organ kontroli;
 - (iv) system jakości jest przejrzysty i zapewnia pełną identyfikowalność produktów rolnych;
- c) dobrowolne systemy certyfikacji produktów rolnych uznane przez dane państwa członkowskie za spełniające wymogi ustanowione w komunikacie Komisji – Wytyczne UE dotyczące najlepszych praktyk dla dobrowolnych systemów certyfikacji produktów rolnych i środków spożywczych ⁽³⁵⁾.
3. Pomoc, o której mowa w ust. 1 lit. a), jest przyznawana producentom produktów rolnych w formie rocznej płatności motywacyjnej, której wysokość ustala się według poziomu kosztów stałych wynikających z udziału w systemach jakości.
4. Nie przyznaje się pomocy, o której mowa w ust. 1 lit. a) i b), na pokrycie kosztów kontroli przeprowadzanych bezpośrednio przez beneficjenta, ani w przypadkach, gdy przepisy Unii przewidują, że koszty kontroli ponoszą producenci produktów rolnych lub ich grupy, bez określania faktycznego poziomu opłat.
5. Pomoc, o której mowa w ust. 1 lit. a), przyznawana jest na okres maksymalnie siedmiu lat.
6. Z pomocy mogą korzystać wszystkie kwalifikujące się przedsiębiorstwa na danym obszarze, w oparciu o obiektywnie określone warunki.
7. Pomoc, o której mowa w ust. 1 lit. b) i c), nie obejmuje płatności bezpośrednich na rzecz beneficjentów.

Wypłaca się ją jednostce odpowiedzialnej za środki kontroli lub podmiotom świadczącym usługi w zakresie badań lub doradztwa.

⁽³²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/848 z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 834/2007 (Dz.U. L 150 z 14.6.2018, s. 1).

⁽³³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/787 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie definicji, opisu, prezentacji i etykietowania napojów spirytusowych, stosowania nazw napojów spirytusowych w prezentacji i etykietowaniu innych środków spożywczych, ochrony oznaczeń geograficznych napojów spirytusowych, wykorzystywania alkoholu etylowego i destylatów pochodzenia rolniczego w napojach alkoholowych, a także uchylające rozporządzenie (WE) nr 110/2008 (Dz.U. L 130 z 17.5.2019, s. 1).

⁽³⁴⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 251/2014 z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie definicji, opisu, prezentacji, etykietowania i ochrony oznaczeń geograficznych aromatyzowanych produktów sektora wina, uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 1601/91 (Dz.U. L 84 z 20.3.2014, s. 14).

⁽³⁵⁾ Komunikat Komisji – Wytyczne UE dotyczące najlepszych praktyk dla dobrowolnych systemów certyfikacji produktów rolnych i środków spożywczych (Dz.U. C 341 z 16.12.2010, s. 5).

8. Pomoc, o której mowa w ust. 1 lit. b) i c), ograniczona jest do 100 % faktycznie poniesionych kosztów.

Artykuł 21

Pomoc na wymianę wiedzy i działania informacyjne

1. Pomoc na wymianę wiedzy i działania informacyjne jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i jest wyłączona z wymogu zgłoszenia ustanowionego w jego art. 108 ust. 3, jeżeli spełnione są warunki określone w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.

2. Pomoc obejmuje działania w zakresie kształcenia zawodowego i nabywania umiejętności, w tym szkolenia, warsztaty, konferencje i coaching, pokazy, działania informacyjne i propagowanie innowacji.

Pomoc może też obejmować krótkoterminowe wymiany osób zarządzających gospodarstwami rolnymi i wizyty w gospodarstwach.

Państwa członkowskie zapewniają, aby działania wspierane na podstawie niniejszego artykułu były zgodne z opisem systemu wiedzy i innowacji w dziedzinie rolnictwa („AKIS”) zawartym w planie strategicznym WPR.

Pomoc na działania pokazowe może obejmować odpowiednie koszty inwestycyjne.

3. Pomoc obejmuje następujące koszty kwalifikowalne:

a) koszty organizowania kształcenia zawodowego, działań w zakresie zdobywania umiejętności (w tym szkoleń, warsztatów, konferencji i coachingu), pokazów lub działań informacyjnych;

b) koszty podróży, zakwaterowania i wydatków dziennych uczestników;

c) koszty świadczenia usług polegających na zastępowaniu uczestników na czas nieobecności;

d) w przypadku projektów pokazowych w związku z inwestycjami:

(i) budowa, nabycie, w tym leasing, lub modernizacja nieruchomości, przy czym zakup gruntów kwalifikuje się jedynie w zakresie nieprzekraczającym 10 % łącznych kosztów kwalifikowalnych danej operacji;

(ii) zakup lub leasing maszyn, urządzeń i wyposażenia do wartości rynkowej danych aktywów;

(iii) ogólne koszty związane z wydatkami, o których mowa w pkt (i) i (ii), takie jak honoraria architektów, inżynierów i opłaty za konsultacje, opłaty za doradztwo w zakresie zrównoważenia środowiskowego i gospodarczego, w tym studia wykonalności; studia wykonalności pozostają wydatkami kwalifikowalnymi, nawet jeśli na podstawie ich rezultatów nie dokonuje się żadnych wydatków określonych w pkt (i) i (ii);

(iv) zakup lub opracowanie oprogramowania komputerowego, chmur i podobnych rozwiązań lub opłaty za korzystanie z nich i zakup patentów, licencji, praw autorskich i znaków towarowych.

4. Koszty, o których mowa w ust. 3 lit. d), kwalifikują się w stopniu, w którym poniesiono je na finansowanie projektu pokazowego i na czas trwania projektu pokazowego.

Za koszty kwalifikowalne uznaje się tylko koszty amortyzacji odpowiadające okresowi realizacji projektu pokazowego obliczone na podstawie powszechnie przyjętych zasad rachunkowości.

5. Pomoc, o której mowa w ust. 3 lit. a) i c), nie obejmuje płatności bezpośrednich na rzecz beneficjentów.

Pomoc na pokrycie kosztów świadczenia usług, o których mowa w ust. 3 lit. c), polegających na zastępowaniu uczestników na czas nieobecności, może być wypłacana bezpośrednio dostawcom takich usług.

6. Podmioty realizujące działania w zakresie wymiany wiedzy i działania informacyjne dysponują odpowiednimi zasobami do wykonywania tych zadań w postaci wykwalifikowanego personelu odbywającego regularne szkolenia.

Grupy producentów lub inne organizacje mogą świadczyć usługi, o których mowa w ust. 2, bez względu na swoją wielkość.

7. Z pomocy mogą korzystać wszystkie kwalifikujące się przedsiębiorstwa na danym obszarze, w oparciu o obiektywnie określone warunki.

Jeżeli świadczenia usług, o których mowa w ust. 2, podejmują się grupy i organizacje producentów, członkostwo w takich grupach lub organizacjach nie może być warunkiem dostępu do tych usług.

Każdy wkład podmiotów niebędących członkami w koszty administracyjne danej grupy lub organizacji producentów musi być ograniczony do kosztów realizacji działań, o których mowa w ust. 2.

8. Intensywność pomocy ograniczona jest do 100 % kosztów kwalifikowalnych.

W przypadku projektów pokazowych, o których mowa w ust. 3 lit. d), maksymalna kwota pomocy ograniczona jest do 100 000 EUR w ciągu 3 lat podatkowych.

Artykuł 22

Pomoc na usługi doradcze

1. Pomoc na usługi doradcze jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i jest wyłączona z wymogu zgłoszenia ustanowionego w jego art. 108 ust. 3, jeżeli spełnione są warunki określone w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.

2. Pomoc ma na celu wsparcie przedsiębiorstw prowadzących działalność w sektorze rolnym oraz młodych rolników w korzystaniu z usług doradczych.

Państwa członkowskie zapewniają, aby działania wspierane na podstawie niniejszego artykułu były zgodne z opisem systemu wiedzy i innowacji w dziedzinie rolnictwa (AKIS) zawartym w planie strategicznym WPR.

3. Doradztwo jest powiązane z co najmniej jednym celem szczegółowym określonym w art. 6 rozporządzenia (UE) 2021/2115 i obejmuje co najmniej jeden z następujących elementów:

- a) obowiązki wynikające z wymogów podstawowych w zakresie zarządzania i norm GAEC ustanowionych na podstawie tytułu III rozdział I sekcja 2 rozporządzenia (UE) 2021/2115;
- b) wymogi ustanowione przez państwa członkowskie na potrzeby wdrożenia dyrektywy 2000/60/WE, dyrektywy 92/43/EWG, dyrektywy 2009/147/WE, dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE⁽³⁶⁾, dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/2284⁽³⁷⁾, rozporządzenia (UE) 2016/2031, rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/429⁽³⁸⁾, art. 55 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1107/2009⁽³⁹⁾ oraz dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/128/WE⁽⁴⁰⁾;
- c) praktyki rolnicze zapobiegające rozwojowi oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe, jak określono w komunikacie „Europejski plan działania »Jedno zdrowie« na rzecz zwalczania oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe”⁽⁴¹⁾;
- d) zapobieganie ryzyku i zarządzanie ryzykiem;
- e) modernizacja, zwiększanie konkurencyjności, integracja sektorowa, zorientowanie na rynek oraz promowanie przedsiębiorczości i innowacji, przede wszystkim w zakresie przygotowywania i wdrażania projektów grupy operacyjnej EPI;
- f) technologie cyfrowe w obszarze rolnictwa, o których mowa w art. 114 lit. b) rozporządzenia (UE) 2021/2115;

⁽³⁶⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy (Dz.U. L 152 z 11.6.2008, s. 1).

⁽³⁷⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/2284 z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie redukcji krajowych emisji niektórych rodzajów zanieczyszczeń atmosferycznych, zmiany dyrektywy 2003/35/WE oraz uchylecia dyrektywy 2001/81/WE (Dz.U. L 344 z 17.12.2016, s. 1).

⁽³⁸⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/429 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie przenośnych chorób zwierząt oraz zmieniające i uchylające niektóre akty w dziedzinie zdrowia zwierząt („Prawo o zdrowiu zwierząt”) (Dz.U. L 84 z 31.3.2016, s. 1).

⁽³⁹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1107/2009 z dnia 21 października 2009 r. dotyczące wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin i uchylające dyrektywy Rady 79/117/EWG i 91/414/EWG (Dz.U. L 309 z 24.11.2009, s. 1).

⁽⁴⁰⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/128/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania na rzecz zrównoważonego stosowania pestycydów (Dz.U. L 309 z 24.11.2009, s. 71).

⁽⁴¹⁾ Europejski plan działania „Jedno zdrowie” na rzecz zwalczania oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe (COM(2017) 339 final).

- g) zrównoważone zarządzanie składnikami odżywczymi, w tym – najpóźniej od 2024 r. – korzystanie z narzędzia dotyczącego zrównoważonego gospodarowania składnikami odżywczymi, o którym mowa w art. 15 ust. 4 rozporządzenia (UE) 2021/2115;
- h) warunki zatrudnienia i obowiązki pracodawców, a także kwestie związane z bezpieczeństwem i higieną pracy oraz wsparciem społecznym w społecznościach rolniczych;
- i) zrównoważona produkcja paszy, ocenianie paszy pod kątem zawartości składników odżywczych i wartości odżywczej, a także dokumentowanie, planowanie i kontrola procesu karmienia zwierząt utrzymywanych w warunkach fermowych paszą stosownie do potrzeb.

4. Doradztwo może dotyczyć również kwestii innych niż te, o których mowa w ust. 3, związanych z efektywnością gospodarczą i środowiskową gospodarstwa rolnego, w tym aspektami dotyczącymi konkurencyjności. Może to obejmować doradztwo w zakresie rozwoju krótkich łańcuchów dostaw, rolnictwa ekologicznego, oszczędności zrównoważonej energii, efektywności energetycznej oraz produkcji i wykorzystywania energii odnawialnej na potrzeby rolnictwa, zwiększania różnorodności biologicznej lub poprawy wyników w zakresie różnorodności biologicznej oraz aspektów zdrowotnych hodowli zwierząt.

5. Pomoc udzielana jest w formie usług dotowanych.

6. Podmioty wybrane do świadczenia usług doradczych dysponują odpowiednimi zasobami w postaci regularnie szkolonego i wykwalifikowanego personelu oraz doświadczeniem w zakresie doradztwa i są wiarygodne w odniesieniu do dziedzin, których dotyczą świadczone przez nich usługi doradcze.

Usługi doradcze mogą być świadczone przez grupy producentów lub inne organizacje, bez względu na ich wielkość.

Państwa członkowskie zapewniają bezstronność usługodawcy i dbają o to, by nie znajdował się on w sytuacji konfliktu interesów.

7. Z pomocy mogą korzystać wszystkie kwalifikujące się przedsiębiorstwa na danym obszarze, w oparciu o obiektywnie określone warunki.

Jeżeli świadczenia usług doradczych podejmują się grupy i organizacje producentów, członkostwo w takich grupach lub organizacjach nie może być warunkiem dostępu do usług.

Każdy wkład podmiotów niebędących członkami w koszty administracyjne danej grupy lub organizacji jest ograniczony do kosztów świadczenia usług doradczych.

8. Kwota pomocy na usługi doradztwa świadczone przez usługodawców na rzecz pojedynczego beneficjenta prowadzącego działalność w sektorze produkcji podstawowej produktów rolnych jest ograniczona do poziomu 100 % kosztów kwalifikowalnych, tj. do kwoty 25 000 EUR (z wyłączeniem kosztów, o których mowa w ust. 4), w okresie trzech lat.

9. Kwota pomocy na usługi doradztwa świadczone przez usługodawców na rzecz pojedynczego beneficjenta prowadzącego działalność w sektorze przetwarzania produktów rolnych i ich wprowadzania do obrotu jest ograniczona do poziomu 100 % kosztów kwalifikowalnych, tj. do kwoty 200 000 EUR (z wyłączeniem kosztów, o których mowa w ust. 4), w okresie trzech lat.

Artykuł 23

Pomoc na usługi zastępowania rolników

1. Pomoc na usługi zastępowania rolników jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i jest wyłączona z wymogu zgłoszenia ustanowionego w jego art. 108 ust. 3, jeżeli spełnione są warunki określone w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.

2. Pomoc pokrywa faktycznie poniesione koszty zastąpienia rolnika, osoby fizycznej, która jest członkiem gospodarstwa rolnego, lub pracownika gospodarstwa podczas ich nieobecności w pracy z powodu choroby, w tym choroby dziecka i poważnej choroby osoby zamieszkującej z nimi w tym samym gospodarstwie domowym, która wiąże się z koniecznością sprawowania ciągłej opieki nad tą osobą, w czasie urlopu wypoczynkowego, urlopu macierzyńskiego i wychowawczego, obowiązkowej służby wojskowej, w przypadku śmierci lub w przypadku określonym w art. 21 ust. 3 lit. c).

3. Całkowity czas trwania zastępstwa jest ograniczony do 3 miesięcy rocznie na beneficjenta, z wyjątkiem zastąpienia w przypadku urlopu macierzyńskiego i urlopu wychowawczego oraz obowiązkowej służby wojskowej. W odniesieniu do urlopu macierzyńskiego i urlopu wychowawczego czas trwania zastępstwa jest ograniczony do 6 miesięcy w obu przypadkach. W odniesieniu do obowiązkowej służby wojskowej czas trwania zastępstwa jest ograniczony do czasu trwania takiej służby.

4. Pomoc udzielana jest w formie usług dotowanych.

Grupy i organizacje producentów mogą świadczyć usługi zastępowania rolników bez względu na swoją wielkość. W takich przypadkach członkostwo w takich grupach lub organizacjach nie może być warunkiem dostępu do usług.

5. Intensywność pomocy ograniczona jest do 100 % faktycznie poniesionych kosztów.

Artykuł 24

Pomoc na działania promocyjne dotyczące produktów rolnych

1. Pomoc na działania promocyjne dotyczące produktów rolnych jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i jest wyłączona z wymogu zgłoszenia ustanowionego w jego art. 108 ust. 3, jeżeli spełnione są warunki określone w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.

2. Pomoc obejmuje koszty:

- a) organizacji konkursów, targów i wystaw oraz udziału w nich;
- b) publikacji służących szerzeniu wiedzy na temat produktów rolnych wśród ogółu społeczeństwa.

3. W publikacjach, o których mowa w ust. 2 lit. b), nie wymienia się nazwy określonego przedsiębiorstwa, określonej marki ani określonego miejsca pochodzenia.

Przepisy akapitu pierwszego nie mają jednak zastosowania do odniesień do miejsc pochodzenia produktów rolnych objętych:

- a) systemami jakości, o których mowa w art. 20 ust. 2 lit. a), pod warunkiem że odniesienia te dokładnie odpowiadają oznaczeniom chronionym przez Unię;
- b) systemami jakości, o których mowa w art. 20 ust. 2 lit. b) i c), pod warunkiem że odniesienia te są drugorzędne w komunikacie.

4. Pomoc obejmuje następujące koszty kwalifikowalne związane z organizacją konkursów, targów i wystaw, oraz udziałem w nich:

- a) opłaty z tytułu uczestnictwa;
- b) koszty podróży i koszty transportu zwierząt oraz produktów, które będą objęte działaniem promocyjnym;
- c) koszty publikacji i stron internetowych zapowiadających imprezę;
- d) wynajem pomieszczeń i stanowisk wystawowych oraz koszt montażu i demontażu tych stanowisk;
- e) koszty symbolicznych nagród do wartości 3 000 EUR na nagrodę i na zwycięzcę konkursu.

5. Pomoc obejmuje następujące koszty kwalifikowalne związane z publikacjami mającymi na celu podniesienie świadomości szerokiego grona odbiorców na temat produktów rolnych:

- a) koszty publikacji w mediach drukowanych i elektronicznych, stron internetowych, spotów w mediach elektronicznych, radiu lub telewizji, mających przedstawiać oparte na faktach informacje dotyczące producentów z danego regionu lub producentów danego produktu rolnego, pod warunkiem że informacje te są neutralne oraz że wszyscy zainteresowani beneficjenci mają jednakowe możliwości zaprezentowania się w publikacji;
- b) koszty rozpowszechniania wiedzy naukowej i udokumentowanych informacji dotyczących:
 - (i) systemów jakości, o których mowa w art. 20 ust. 2, otwartych dla produktów rolnych z innych państw członkowskich i państw trzecich;
 - (ii) generycznych produktów rolnych oraz ich wartości odżywczych i zalecanych sposobów wykorzystywania tych produktów.

6. Pomoc przyznaje się w jednej z następujących form:

- a) w naturze;
- b) w formie zwrotu kosztów faktycznie poniesionych przez beneficjenta;
- c) w przypadku pomocy na symboliczne nagrody – również w gotówce.

Pomoc w naturze udzielana jest w formie usług dotowanych.

Grupy producentów lub inne organizacje mogą podejmować się realizacji działań promocyjnych bez względu na swoją wielkość.

Pomoc na symboliczne nagrody, o której mowa w ust. 4 lit. e), jest wypłacana podmiotowi realizującemu działania promocyjne wyłącznie w przypadku, gdy nagroda została faktycznie przyznana i po przedstawieniu dowodu jej przyznania.

7. Z pomocy na działania promocyjne mogą korzystać wszystkie kwalifikujące się przedsiębiorstwa na danym obszarze w oparciu o obiektywnie określone warunki.

Jeżeli działania promocyjne są podejmowane przez grupy i organizacje producentów, członkostwo w takich grupach lub organizacjach nie może być warunkiem udziału w takich działaniach. Wszelkie wkłady podmiotów niebędących członkami na poczet pokrycia opłat administracyjnych ponoszonych przez daną grupę lub organizację producentów podlegają ograniczeniu do wysokości kosztów realizacji działań promocyjnych.

8. Intensywność pomocy ograniczona jest do 100 % kosztów kwalifikowalnych.

Artykuł 25

Pomoc na naprawienie szkód spowodowanych przez niekorzystne zjawiska klimatyczne porównywalne z klęską żywiolową

1. Pomoc na naprawienie szkód spowodowanych przez niekorzystne zjawisko klimatyczne porównywalne z klęską żywiolową jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i jest wyłączona z wymogu zgłoszenia ustanowionego w jego art. 108 ust. 3, jeżeli spełnione są warunki określone w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.

2. Przyznanie pomocy na wyrównanie szkód spowodowanych przez niekorzystne zjawisko klimatyczne porównywalne z klęską żywiolową jest uzależnione od łącznego spełnienia następujących warunków:

a) właściwy organ państwa członkowskiego formalnie uznał to zdarzenie za niekorzystne zjawisko klimatyczne porównywalne z klęską żywiolową;

b) istnieje bezpośredni związek przyczynowy między niekorzystnym zjawiskiem klimatycznym porównywalnym z klęską żywiolową a szkodą poniesioną przez przedsiębiorstwo.

3. W stosownych przypadkach państwa członkowskie mogą z wyprzedzeniem ustanowić kryteria, na podstawie których będzie można formalnie uznać, jak wspomniano w pkt 2 lit. a), wystąpienie wymienionych okoliczności.

4. Pomoc wypłacana jest bezpośrednio danemu przedsiębiorstwu lub grupie producentów lub organizacji, której to przedsiębiorstwo jest członkiem.

W przypadku gdy pomoc wypłacana jest grupie lub organizacji producentów, kwota pomocy nie przekracza kwoty pomocy, do jakiej kwalifikuje się dane przedsiębiorstwo.

5. Programy pomocy związane z niekorzystnym zjawiskiem klimatycznym porównywalnym z klęską żywiolową ustanawia się w terminie trzech lat, a pomoc wypłaca w terminie czterech lat od daty wystąpienia niekorzystnego zjawiska klimatycznego porównywalnego z klęską żywiolową.

6. Koszty kwalifikowalne to wysokość szkody poniesionej bezpośrednio w wyniku niekorzystnego zjawiska klimatycznego porównywalnego z klęską żywiolową, oszacowana przez organ publiczny, niezależnego rzeczoznawcę uznanego przez organ przyznający pomoc lub zakład ubezpieczeń.

7. Obliczenia szkody poniesionej wskutek niekorzystnego zjawiska klimatycznego porównywalnego z klęską żywiolową dokonuje się na poziomie poszczególnych beneficjentów. Pomoc może dotyczyć:

a) utraty dochodów spowodowanej przez pełne lub częściowe zniszczenie produkcji rolnej i środków produkcji, o których mowa w ust. 8;

b) szkód materialnych, o których mowa w ust. 9.

8. Utratę dochodu oblicza się przez odjęcie:

a) iloczynu ilości produktów rolnych wyprodukowanych w roku, w którym wystąpiło niekorzystne zjawisko klimatyczne porównywalne z klęską żywiolową lub w każdym kolejnym roku, którego dotyczy pełne lub częściowe zniszczenie środków produkcji, i średniej ceny sprzedaży uzyskanej w danym roku

od

b) iloczynu średniej rocznej ilości produktów rolnych wyprodukowanych w okresie trzech lat przed wystąpieniem niekorzystnego zjawiska klimatycznego porównywalnego z klęską żywiolową lub średniej z trzech lat opartej na okresie pięciu lat przed wystąpieniem niekorzystnego zjawiska klimatycznego porównywalnego z klęską żywiolową, z wyłączeniem wartości najwyższej i najniższej, i uzyskanej średniej ceny sprzedaży.

Jeżeli MŚP założono przed upływem trzech lat od daty wystąpienia niekorzystnego zjawiska klimatycznego porównywalnego z klęską żywiołową, odniesienie do okresu trzech lat w pkt 8 lit. b) należy rozumieć jako odnoszące się do ilości wyprodukowanej i sprzedanej przez przeciętne przedsiębiorstwo tej samej wielkości co wnioskodawca, tj. odpowiednio przez mikroprzedsiębiorstwo lub małe lub średnie przedsiębiorstwo w sektorze krajowym lub regionalnym odczuwającym skutki niekorzystnego zjawiska klimatycznego porównywalnego z klęską żywiołową.

Utratę dochodu można obliczać albo na poziomie rocznej produkcji rolnej gospodarstwa, na poziomie upraw albo zwierząt gospodarskich.

Kwota utraty dochodu może zostać zwiększona o inne koszty poniesione przez beneficjenta z powodu niekorzystnego zjawiska klimatycznego porównywalnego z klęską żywiołową.

Kwota utraty dochodu może zostać zmniejszona o wszelkie koszty nieponiesione ze względu na niekorzystne zjawisko klimatyczne porównywalne z klęską żywiołową.

Do obliczenia produkcji rolnej beneficjenta można stosować wskaźniki, pod warunkiem że zastosowana metoda obliczeń umożliwia oznaczenie realnych strat beneficjenta w danym roku.

9. Szkody materialne, które dotyczą aktywów takich jak budynki gospodarskie, urządzenia i maszyny, zapasy i środki produkcji, a które są spowodowane przez niekorzystne zjawisko klimatyczne porównywalne z klęską żywiołową, oblicza się na podstawie kosztów naprawy lub wartości ekonomicznej przedmiotowych aktywów przed wystąpieniem niekorzystnego zjawiska klimatycznego porównywalnego z klęską żywiołową.

Nie mogą one przekroczyć kosztów napraw lub zmniejszenia godziwej wartości rynkowej spowodowanych przez klęską żywiołową, tj. różnicy pomiędzy wartością aktywów bezpośrednio przed wystąpieniem niekorzystnego zjawiska klimatycznego porównywalnego z klęską żywiołową i bezpośrednio po jego wystąpieniu.

W przypadku, gdy utratę dochodu beneficjenta, o której mowa w ust. 8, oblicza się na podstawie poziomu upraw lub zwierząt gospodarskich, należy wziąć pod uwagę jedynie szkody materialne związane z tymi uprawami lub zwierzętami gospodarskimi.

10. Pomoc zmniejsza się o co najmniej 50 %, chyba że przyznawana jest ona beneficjentom, którzy wykupili polisę ubezpieczeniową na co najmniej 50 % średniej rocznej produkcji lub dochodu związanego z produkcją i obejmującą zagrożenia związane z niekorzystnymi zjawiskami klimatycznymi statystycznie najczęściej występującymi w danym państwie członkowskim lub regionie, które są objęte zakresem ubezpieczeń.

11. Pomoc i wszelkie inne otrzymane płatności na wyrównanie strat, w tym płatności w ramach innych środków krajowych lub unijnych lub też polis ubezpieczeniowych, jest ograniczona do 80 % kosztów kwalifikowalnych.

Intensywność pomocy może zostać zwiększona do 90 % na obszarach z ograniczeniami naturalnymi.

Artykuł 26

Pomoc na pokrycie kosztów zapobiegania chorobom zwierząt lub agrofagom roślin, ich kontroli i zwalczania oraz pomoc na naprawienie szkód spowodowanych chorobami zwierząt lub inwazjami agrofagów roślin

1. Pomoc dla MŚP na pokrycie kosztów zapobiegania chorobom zwierząt lub agrofagom roślin, ich kontroli i zwalczania oraz pomoc na wyrównanie strat spowodowanych chorobami zwierząt lub inwazjami agrofagów roślin jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i jest wyłączona z wymogu zgłoszenia ustanowionego w jego art. 108 ust. 3, jeżeli spełnia warunki określone w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.

2. Pomoc spełnia następujące warunki:

a) jest wypłacana wyłącznie w odniesieniu do chorób zwierząt lub agrofagów roślin, w przypadku których istnieją przepisy unijne lub krajowe, niezależnie od tego czy zostały one ustanowione w ramach przepisów ustawowych, wykonawczych czy administracyjnych;

b) stanowi część jednego z następujących elementów:

(i) publicznego, unijnego, krajowego lub regionalnego programu zapobiegania występowaniu danej choroby zwierząt lub danego agrofaga roślin, ich kontroli lub zwalczania;

(ii) środków nadzwyczajnych wprowadzonych przez właściwy organ państwa członkowskiego;

- (iii) środków zwalczania lub powstrzymania rozprzestrzeniania się agrofagów roślin wprowadzonych zgodnie z art. 18, art. 28 ust. 1 i 2 oraz art. 29 ust. 1 i 2, art. 30 ust. 1 oraz art. 33 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2016/2031;
- (iv) środków zapobiegania szerezeniu się chorób zwierząt, zwalczania tych chorób i ich likwidowania wprowadzonych zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2016/429.

Programy i środki, o których mowa w lit. b), zawierają opis odnośnych środków zapobiegania, kontroli lub zwalczania.

3. W przypadku chorób zwierząt pomoc przyznaje się w odniesieniu do chorób zwierząt wymienionych w wykazie chorób zwierząt, o którym mowa w art. 5 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2016/429, w wykazie chorób odzwierzęcych zamieszczonym w załączniku III do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/690 ⁽⁴²⁾ lub w wykazie chorób zwierząt, zakażeń zwierząt i przypadków zakażeń zwierząt pasożytami zawartym w Kodeksie zdrowia zwierząt lądowych przyjętym przez Światową Organizację Zdrowia Zwierząt.

4. Pomoc można również przyznać w odniesieniu do nowo występujących chorób, które spełniają kryteria określone w art. 6 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2016/429.

5. Pomoc nie dotyczy środków, w odniesieniu do których przepisy Unii przewidują, że ich koszty ponoszą beneficjenci, chyba że koszt ten całkowicie równoważy opłaty obowiązkowe dla beneficjentów.

6. Pomoc wypłacana jest bezpośrednio danemu przedsiębiorstwu lub grupie producentów lub organizacji, której to przedsiębiorstwo jest członkiem.

W przypadku gdy pomoc wypłacana jest grupie lub organizacji producentów, kwota pomocy nie przekracza kwoty pomocy, do jakiej kwalifikuje się dane przedsiębiorstwo.

7. Programy pomocy dotyczące choroby zwierząt lub agrofaga roślin wprowadza się w ciągu trzech lat, a pomoc wypłaca w ciągu czterech lat od daty poniesienia kosztu lub szkody spowodowanej chorobą zwierząt lub agrofagiem roślin.

8. W przypadku środków w odniesieniu do choroby zwierząt, agrofaga roślin lub inwazyjnego gatunku obcego w rozumieniu inwazyjnego gatunku obcego stwarzającego zagrożenie dla Unii, zgodnie z definicją w art. 3 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1143/2014 ⁽⁴³⁾ oraz inwazyjnego gatunku obcego stwarzającego zagrożenie dla państwa członkowskiego, zgodnie z definicją w art. 3 ust. 4 rozporządzenia (UE) nr 1143/2014, których wystąpienia jeszcze nie stwierdzono („środki zapobiegawcze”), pomoc obejmuje następujące koszty kwalifikowalne:

- a) kontrole zdrowotne;
- b) analizy, w tym diagnostykę *in vitro*;
- c) badania i inne sposoby wykrywania, w tym badania na obecność TSE i BSE;
- d) koszty nabywania, przechowywania, podawania i dystrybucji szczepionek, leków i substancji do leczenia zwierząt oraz środków ochrony roślin i produktów biobójczych;
- e) ubój lub eliminacja zwierząt lub niszczenie upraw i produktów pochodzenia zwierzęcego oraz czyszczenie, odkażanie lub dezynsekcja i deratyzacja gospodarstwa rolnego i wyposażenia;
- f) ustanawianie lub udoskonalanie środków bioasekuracji.

9. W przypadku środków kontroli i zwalczania pomoc obejmuje następujące koszty kwalifikowalne:

- a) badania i inne sposoby wykrywania w przypadku chorób zwierząt, w tym badania na obecność TSE i BSE;
- b) koszty nabywania, przechowywania, podawania i dystrybucji szczepionek, leków i substancji do leczenia zwierząt oraz środków ochrony roślin i produktów biobójczych;
- c) koszty uboju lub eliminacji i niszczenia zwierząt oraz niszczenia związanych z nimi produktów lub niszczenia roślin, w tym padłych lub zniszczonych w rezultacie podania szczepionek lub stosowania innych środków wskazanych przez właściwe organy publiczne; oraz

⁽⁴²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/690 z dnia 28 kwietnia 2021 r. ustanawiające program na rzecz rynku wewnętrznego, konkurencyjności przedsiębiorstw, w tym małych i średnich przedsiębiorstw, dziedziny roślin, zwierząt, żywności i paszy, oraz statystyk europejskich (Program na rzecz jednolitego rynku) oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 99/2013, (UE) nr 1287/2013, (UE) nr 254/2014 i (UE) nr 652/2014 (Dz.U. L 153 z 3.5.2021, s. 1).

⁽⁴³⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1143/2014 z dnia 22 października 2014 r. w sprawie działań zapobiegawczych i zaradczych w odniesieniu do wprowadzania i rozprzestrzeniania inwazyjnych gatunków obcych (Dz.U. L 317 z 4.11.2014, s. 35).

d) koszty czyszczenia, odkażania lub dezynsekcji i deratyzacji gospodarstwa i wyposażenia w oparciu o epidemiologię i właściwości patogenu lub wektora.

10. W przypadku pomocy na naprawienie szkód spowodowanych chorobami zwierząt lub inwazjami agrofagów roślin odszkodowanie oblicza się jedynie na podstawie:

a) wartości rynkowej zwierząt poddanych ubojowi lub eliminacji lub zwierząt padłych, lub zniszczonych produktów z nimi związanych, lub zniszczonych roślin:

(i) w związku z chorobą zwierząt lub agrofagiem roślin;

(ii) w ramach publicznego programu lub środka, o których mowa w ust. 2 lit. b);

b) utraty dochodów spowodowanej obowiązkiem przeprowadzenia kwarantanny oraz trudnościami związanymi z odtworzeniem stad lub ponownym sadzeniem i obowiązkiem płodozmianu narzuconym w ramach publicznego programu lub środka, o którym mowa w ust. 2 lit. b).

c) kosztów zastąpienia sprzętu zniszczonego na polecenie właściwych organów państwa członkowskiego.

Do celów akapitu pierwszego lit. a) wartość rynkową ustala się w oparciu o wartość zwierząt, produktów i roślin bezpośrednio przed pojawieniem się podejrzenia wystąpienia choroby zwierząt lub inwazji agrofaga roślin lub jego potwierdzeniem.

11. Kwotę odszkodowania obliczoną zgodnie z ust. 10 pomniejsza się o:

a) wszelkie koszty bezpośrednio nieponiesione z powodu choroby zwierząt lub inwazji szkodników roślin, a które w innym przypadku zostałyby poniesione przez beneficjenta;

b) wszelkie dochody ze sprzedaży produktów związanych z ubojem lub eliminacją zwierząt lub zniszczeniem roślin do celów zapobiegawczych lub eliminacji na polecenie właściwych organów.

12. Pomoc na naprawienie szkód spowodowanych chorobami zwierząt lub inwazjami agrofagów roślin jest ograniczona do strat spowodowanych chorobami zwierząt lub inwazjami agrofagów roślin, co do których właściwy organ państwa członkowskiego podjął jedno z następujących działań:

a) formalnie uznał wystąpienie choroby, w przypadku choroby zwierząt;

b) formalnie uznał obecność agrofagów, w przypadku agrofagów roślin.

13. Pomoc w odniesieniu do kosztów kwalifikowalnych, o których mowa w ust. 8 i 9, przyznawana jest w naturze i wypłacana jest podmiotom realizującym środki zapobiegania, kontroli i zwalczania.

Na zasadzie odstępstwa od akapitu pierwszego pomoc w odniesieniu do kosztów kwalifikowalnych, o których mowa w poniższych przepisach, może zostać przyznana beneficjentowi bezpośrednio, w formie zwrotu faktycznie poniesionych przez niego kosztów:

a) ust. 8 lit. d) i e) oraz ust. 9 lit. b) w przypadku chorób zwierząt lub inwazji agrofagów roślin;

b) ust. 8 lit. e) i ust. 9 lit. c) w przypadku inwazji agrofagów roślin oraz na czyszczenie i dezynfekcję gospodarstwa rolnego i wyposażenia.

14. W przypadku ustalenia, że choroba zwierząt lub inwazja agrofagów roślin została spowodowana celowym działaniem beneficjenta lub jego zaniedbaniem nie przyznaje się żadnej pomocy indywidualnej.

15. Pomoc i wszelkie inne płatności otrzymane przez beneficjenta, w tym płatności w ramach innych środków krajowych lub unijnych bądź też polis ubezpieczeniowych lub funduszy wspólnego inwestowania z tytułu tych samych kosztów kwalifikowalnych, o których mowa w ust. 8, 9 i 10, są ograniczone do 100 % kosztów kwalifikowalnych.

Artykuł 27

Pomoc dla sektora produkcji zwierzęcej i pomoc dotycząca padłych zwierząt gospodarskich

1. Następujące rodzaje pomocy dla hodowców zwierząt gospodarskich są zgodne z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i są wyłączone z wymogu zgłoszenia ustanowionego w jego art. 108 ust. 3, jeżeli spełnione są warunki określone w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.

2. Pomoc obejmuje koszty:

a) koszty administracyjne związane z ustanowieniem i utrzymaniem ksiąg hodowlanych;

b) badań przeprowadzonych przez strony trzecie lub w ich imieniu, w celu określenia jakości genetycznej lub wydajności zwierząt gospodarskich, z wyjątkiem kontroli podejmowanych przez właściciela zwierząt gospodarskich i rutynowych kontroli jakości mleka;

- c) wywozu padłych zwierząt gospodarskich;
- d) zniszczenia padłych zwierząt gospodarskich;
- e) wywozu i zniszczenia padłych zwierząt gospodarskich, w przypadku gdy pomoc jest finansowana z opłat lub obowiązkowych składek przeznaczonych na finansowanie zniszczenia takich padłych zwierząt gospodarskich, pod warunkiem że te opłaty lub składki są ograniczone do i nałożone bezpośrednio na sektor mięsny;
- f) wywozu i zniszczenia padłych zwierząt gospodarskich, w przypadku gdy istnieje obowiązek przeprowadzenia testów na obecność TSE lub w przypadku pojawienia się ogniska choroby zwierząt, o której mowa w art. 26 ust. 3.

3. Pomoc, o której mowa w ust. 2 lit. c), d), e) i f), jest uwarunkowana istnieniem spójnego programu monitorowania, który zapewnia bezpieczne usuwanie wszelkich padłych zwierząt gospodarskich w danym państwie członkowskim.

Pomoc na pokrycie kosztów składek ubezpieczeniowych płaconych przez rolników na pokrycie kosztów usunięcia i zniszczenia padłych zwierząt gospodarskich, o którym mowa w ust. 2 lit. e), jest zgodna z warunkami określonymi w art. 28 ust. 2.

4. Pomoc jest świadczona w naturze i nie obejmuje bezpośrednich płatności na rzecz beneficjentów.

W celu ułatwienia zarządzania pomocą, o której mowa w ust. 2 lit. c), d), e) oraz f), może ona być wypłacana podmiotom gospodarczym lub jednostkom, które spełniają następujące warunki:

- a) działają na rynku niższego szczebla w stosunku do przedsiębiorstw działających w sektorze produkcji zwierzęcej;
- b) świadczą usługi związane z usuwaniem i niszczeniem padłych zwierząt gospodarskich.

5. Maksymalna intensywność pomocy wynosi:

- a) 70 % kosztów badań, o których mowa w ust. 2 lit. b);
- b) 75 % kosztów związanych ze zniszczeniem padłych zwierząt gospodarskich, o których mowa w ust. 2;
- c) 100 % kosztów związanych z kosztami administracyjnymi, kosztami usunięcia, kosztami zniszczenia i kosztami składek ubezpieczeniowych powiązanych z usunięciem, o którym mowa w ust. 2 lit. a), d), e) i f).

Artykuł 28

Pomoc na opłacenie składek ubezpieczeniowych i na wkład finansowy na rzecz funduszy ubezpieczeń wzajemnych

1. Pomoc na opłacenie składek ubezpieczeniowych i na wkład finansowy na rzecz funduszy ubezpieczeń wzajemnych jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i jest wyłączona z wymogu zgłoszenia ustanowionego w jego art. 108 ust. 3, jeżeli spełnia warunki ustanowione w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.

2. Pomoc na opłacenie składek ubezpieczeniowych:

- a) nie stanowi bariery w funkcjonowaniu rynku wewnętrznego w zakresie usług ubezpieczeniowych;
- b) nie jest ograniczona do ubezpieczeń oferowanych przez jedno towarzystwo ubezpieczeniowe ani grupę towarzystw ubezpieczeniowych;
- c) nie jest uzależniona od warunku, że umowa ubezpieczenia ma być zawarta z firmą mającą siedzibę w danym państwie członkowskim.

3. Zakres ubezpieczenia powinien obejmować straty spowodowane przez którykolwiek z poniższych czynników:

- a) klęski żywiołowe;
- b) niekorzystne zjawiska klimatyczne porównywalne z klęską żywiołową i inne niekorzystne zjawiska klimatyczne;
- c) choroby zwierząt lub agrofagi roślin lub zwierzęta chronione;
- d) pokrycie kosztów składek ubezpieczeniowych na ubezpieczenie pokrywające wywóz i zniszczenie padłych zwierząt gospodarskich.

4. Ubezpieczenie:

- a) obejmuje wyłącznie koszty wyrównania szkód, o których mowa w ust. 3;
- b) nie zawiera wymagań w zakresie rodzaju ani ilości dalszej produkcji rolnej, ani ich nie określa.

5. Państwa członkowskie mogą ograniczyć kwotę składki ubezpieczeniowej kwalifikującej się do pomocy, stosując odpowiednie pułapy.

6. Dany fundusz ubezpieczeń wzajemnych łącznie spełnia następujące warunki:
 - a) jest akredytowany przez właściwy organ państwa członkowskiego zgodnie z prawem krajowym;
 - b) prowadzi przejrzystą politykę w odniesieniu do wpłat do funduszu i wypłat;
 - c) posiada przejrzyste zasady podziału odpowiedzialności za długi.
7. Państwa członkowskie określają przepisy w zakresie tworzenia funduszy ubezpieczeń wzajemnych i zarządzania nimi, w szczególności odnośnie do przyznawania rekompensat oraz administrowania i monitorowania zgodności ze wspomnianymi przepisami. Państwa członkowskie zapewniają, aby warunki dotyczące funduszy przewidywały kary w przypadku zaniedbań ze strony beneficjenta.
8. Intensywność pomocy ograniczona jest do 70 % kosztów składki ubezpieczeniowej lub wkładu finansowego na rzecz funduszu ubezpieczeń wzajemnych.

Artykuł 29

Pomoc na naprawienie szkód spowodowanych przez zwierzęta chronione

1. Pomoc na naprawienie szkód wyrządzonych przez zwierzęta chronione jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i jest wyłączona z wymogu zgłoszenia ustanowionego w jego art. 108 ust. 3, jeżeli spełnione są warunki określone w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.
2. Na podstawie ust. 5 państwo członkowskie ustala bezpośredni związek przyczynowy między doznanymi szkodami a zachowaniem zwierzęcia chronionego.
3. Pomoc wypłacana jest bezpośrednio danemu przedsiębiorstwu lub grupie producentów lub organizacji, której to przedsiębiorstwo jest członkiem. W przypadku gdy pomoc wypłacana jest grupie i organizacji producentów, kwota pomocy nie przekracza kwoty pomocy, do jakiej kwalifikuje się dane przedsiębiorstwo.
4. Program pomocy ustanawia się w terminie trzech lat, a pomoc wypłaca w terminie czterech lat od daty wystąpienia zdarzenia skutkującego powstaniem szkody.
5. Za koszty kwalifikowalne uznaje się koszty poniesione bezpośrednio w wyniku zdarzenia, które doprowadziło do powstania szkody, oszacowane przez organ publiczny niezależny od organu przyznającego pomoc, przez niezależnego rzeczoznawcę uznanego przez organ przyznający pomoc lub przez zakład ubezpieczeń.

Koszty kwalifikowalne mogą obejmować:

- a) straty w zwierzętach lub roślinach: koszty kwalifikowalne ustala się w oparciu o wartość rynkową zwierząt zabitych przez zwierzęta chronione lub zniszczonych przez nie roślin;
 - b) koszty pośrednie: koszty opieki weterynaryjnej związanej z leczeniem rannych zwierząt i koszty pracy związane z poszukiwaniem zaginionych zwierząt, utrata dochodów spowodowana niższą wydajnością produkcji w związku z atakami zwierząt chronionych;
 - c) szkody materialne dotyczące następujących aktywów: sprzęt gospodarski, maszyny rolnicze i budynki gospodarskie oraz zapasy; obliczenie szkód materialnych opiera się na kosztach naprawy lub wartości ekonomicznej przedmiotowych aktywów przed zdarzeniem powodującym szkodę. Nie mogą one przekroczyć kosztów napraw lub spadku godziwej wartości rynkowej spowodowanego przez zdarzenie, które doprowadziło do powstania szkody, tj. różnicy między wartością majątku bezpośrednio przed danym zdarzeniem i bezpośrednio po nim.
6. Szkody oblicza się na poziomie poszczególnych beneficjentów.

Kwotę tę pomniejsza się o wszelkie koszty nieponiesione z powodu zdarzenia powodującego szkodę, które w innym przypadku zostałyby poniesione przez beneficjenta.

7. Właściwe organy państwa członkowskiego zwracają się do beneficjentów o wniesienie minimalnego wkładu w celu zmniejszenia ryzyka zakłócenia konkurencji i zapewnienia bodźca do minimalizowania ryzyka. Wkład ten powinien przyjąć formę działań zapobiegawczych takich jak wzniesienie płotów ochronnych w przypadkach, w których jest to możliwe, lub rozmieszczenie psów strzegących zwierząt gospodarskich w zakresie proporcjonalnym do ryzyka wyrządzenia szkód przez zwierzęta chronione na danym obszarze, chyba że wdrożenie takich środków nie jest racjonalnie możliwe. Przepisy niniejszego ustępu nie mają zastosowania w przypadku pierwszego ataku zwierzęcia chronionego na danym obszarze.
8. Pomoc przyznawana na podstawie niniejszego artykułu ograniczona jest do 100 % kosztów kwalifikowalnych.

9. Pomoc i wszelkie inne otrzymane płatności na naprawienie szkód, w tym płatności w ramach innych środków krajowych lub unijnych lub też polis ubezpieczeniowych z tytułu szkód objętych pomocą, jest ograniczona do 100 % kosztów kwalifikowalnych.

Artykuł 30

Pomoc na rzecz zachowania zasobów genetycznych w rolnictwie

1. Pomoc na zachowanie zasobów genetycznych w rolnictwie związana z zobowiązaniami rolno-środowiskowo-klimatycznymi jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i jest wyłączona z wymogu zgłoszenia ustanowionego w jego art. 108 ust. 3, jeżeli spełnia warunki określone w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.

2. Do celów niniejszego artykułu stosuje się następujące definicje:

- a) „ochrona *in situ*” oznacza ochronę materiału genetycznego w ekosystemach i w siedliskach przyrodniczych, a także zachowanie oraz odtworzenie żyjących populacji gatunków lub ras dziczykałych w ich naturalnym otoczeniu oraz, w przypadku ras udomowionych lub gatunków roślin uprawnych, w środowisku gospodarstwa rolnego, w którym wykształciły one swoje cechy wyróżniające;
- b) „ochrona w gospodarstwie” oznacza ochronę i udoskonalenie *in situ* na poziomie gospodarstwa;
- c) „ochrona *ex situ*” oznacza ochronę materiału genetycznego na potrzeby rolnictwa poza jego siedliskiem przyrodniczym;
- d) „zbiór *ex situ*” oznacza zbieranie materiału genetycznego na potrzeby rolnictwa poza jego siedliskiem przyrodniczym.

3. Zobowiązania dotyczące hodowli lokalnych ras zagrożonych wyginięciem lub zachowania genetycznych zasobów roślinnych zagrożonych erozją genetyczną obejmują jedno z następujących wymagań:

- a) prowadzenie chowu zwierząt gospodarskich ras zagrożonych;
- b) zachowanie genetycznych zasobów roślinnych naturalnie dostosowanych do warunków lokalnych i regionalnych oraz zagrożonych erozją genetyczną.

4. Lokalne rasy uznaje się za rasy zagrożone, jeżeli warunki określone w art. 2 pkt 24 rozporządzenia (UE) 2016/1012 zostały spełnione oraz jeśli zostały one także opisane i ujęte w informacjach, które należy przekazać Komisji zgodnie z art. 9 ust. 1 niniejszego rozporządzenia.

5. Do objęcia pomocą kwalifikują się następujące gatunki zwierząt gospodarskich: bydło; owce; kozy; koniowate; świnie; ptaki; króliki i pszczoły.

6. Zasoby genetyczne roślin uznaje się za zagrożone erozją genetyczną, pod warunkiem że w informacjach podlegających publikacji zgodnie z art. 9 ust. 1 lit. b) opisano i zawarto wystarczające dowody na erozję genetyczną oparte na wynikach naukowych lub wskaźnikach dotyczących zmniejszenia liczby rodzimych lub prymitywnych odmian lokalnych, zróżnicowania ich populacji i – w stosownych przypadkach – wskaźnikach zmian w najczęściej występujących praktykach rolniczych na poziomie lokalnym.

7. Pomoc obejmuje koszty następujących operacji:

- a) działania celowe: działania wspierające ochronę *ex situ* i *in situ*, opis, gromadzenie i wykorzystanie zasobów genetycznych w rolnictwie, łącznie z internetowymi wykazami zasobów genetycznych obecnie zachowanych *in situ* wraz z ochroną w gospodarstwie leśnym oraz wykazy zbiorów *ex situ* i bazy danych;
- b) działania wspólne: działania wspierające wymianę informacji między właściwymi organizacjami w państwach członkowskich zmierzające do ochrony, opisu, gromadzenia i wykorzystania zasobów genetycznych w unijnym rolnictwie;
- c) działania towarzyszące: działania informacyjne, działania w zakresie upowszechniania wiedzy oraz działania doradcze na rzecz organizacji pozarządowych i innych odpowiednich zainteresowanych stron, szkolenia i przygotowywanie sprawozdań technicznych.

8. Pomoc ograniczona jest do 100 % kosztów kwalifikowalnych.

Artykuł 31

Pomoc na zobowiązania dotyczące dobrostanu zwierząt

1. Pomoc na zobowiązania dotyczące dobrostanu zwierząt jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i jest wyłączona z wymogu zgłoszenia ustanowionego w jego art. 108 ust. 3, jeżeli spełnione są warunki określone w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.
2. Pomocy udziela się przedsiębiorstwom, które dobrowolnie podejmują się prowadzenia operacji obejmujących co najmniej jedno zobowiązanie dotyczące dobrostanu zwierząt, o którym mowa w ust. 7.
3. Państwa członkowskie udzielają pomocy wyłącznie na zobowiązania wykraczające poza odpowiednie obowiązkowe normy ustanowione w tytule III rozdział I sekcja 2 rozporządzenia (UE) 2021/2115 oraz inne odnośne obowiązkowe wymogi ustanowione na mocy prawa krajowego i prawa Unii.
4. Na podstawie niniejszego artykułu udziela się wyłącznie pomocy na zobowiązania inne niż zobowiązania, w związku z którymi przyznaje się płatności na podstawie art. 31 rozporządzenia (UE) 2021/2115.
5. Wszystkie obowiązkowe normy i wymogi, o których mowa w ust. 3 i 4 niniejszego artykułu, muszą zostać przedstawione i opisane w krajowej podstawie prawnej.
6. W przypadku gdy prawo krajowe nakłada nowe wymogi, które wykraczają poza odpowiednie minimalne wymogi określone w prawie Unii, wsparcie może zostać przyznane na zobowiązania przyczyniające się do zgodności z tymi wymogami na okres nie dłuższy niż 24 miesiące od dnia, w którym stały się one obowiązkowe dla gospodarstwa rolnego.
7. Zobowiązania dotyczące dobrostanu zwierząt kwalifikujące się do pomocy muszą przewidywać bardziej rygorystyczne normy w zakresie metod produkcji w jednej z następujących dziedzin:
 - a) dostarczanie wody i pożywienia oraz zapewnianie opieki nad zwierzętami zgodnie z naturalnymi potrzebami zwierząt;
 - b) warunki przetrzymywania zwierząt, które poprawiają komfort zwierząt i ich swobodę ruchu, takie jak większa dostępna przestrzeń, powierzchnie podłoża, naturalne światło, kontrola mikroklimatu, a także warunki przetrzymywania zwierząt polegające na nieumieszczaniu lochy w kojcu porodowym lub na grupowym utrzymaniu, w zależności od naturalnych potrzeb zwierząt;
 - c) warunki umożliwiające naturalne zachowania, takie jak wzbogacanie środowiska życia lub późne odsadzanie;
 - d) dostęp do wybiegu i wypas;
 - e) praktyki zwiększające odporność i długość życia zwierząt, w tym ras wolniej rosnących;
 - f) praktyki mające na celu zapobieganie okaleczeniu lub kastracji zwierząt. W szczególnych przypadkach, gdy okaleczenie lub kastrację zwierząt uznaje się za konieczne, należy stosować środki znieczulające, analgezję i leki przeciwbólowe lub kastrację immunologiczną;
 - g) środki sanitarne, zapobiegające chorobom niezakaźnym, które nie wymagają stosowania substancji medycznych, takich jak szczepionki, środki owadobójcze lub leki przeciwpasożytnicze.
8. Zobowiązania dotyczące dobrostanu zwierząt podejmowane są na okres od jednego roku do siedmiu lat. W stosownych przypadkach w celu osiągnięcia lub utrzymania określonych korzyści dla dobrostanu zwierząt państwa członkowskie mogą wyznaczyć dłuższy okres w odniesieniu do określonych rodzajów zobowiązań, w tym przez przedłużenie czasu na ich realizację o rok po zakończeniu początkowo wyznaczonego okresu.
9. Odnowienie umów dotyczących zobowiązań może być również automatyczne, jeżeli szczegóły dotyczące automatycznego odnowienia zostały opisane w umowie. Państwa członkowskie ustanawiają mechanizm przedłużania zobowiązań dotyczących dobrostanu zwierząt zgodnie z odpowiednimi przepisami krajowymi. Takie mechanizmy są opisane w krajowej podstawie prawnej. Możliwość przedłużenia jest każdorazowo uzależniona od zapewnienia zgodności z warunkami określonymi w niniejszym artykule.
10. Państwa członkowskie zapewniają, aby przedsiębiorstwa przeprowadzające operacje zgodnie z niniejszym artykułem miały dostęp do odpowiedniej wiedzy i informacji wymaganych do realizacji takich operacji oraz aby w ramach pomocy rolnikom zobowiązującym się do zmiany systemu produkcji zapewniono odpowiednie szkolenie i dostęp do wiedzy eksperckiej osobom, które tego potrzebują.
11. W odniesieniu do zobowiązań podjętych na podstawie niniejszego artykułu, państwa członkowskie zapewniają klauzulę przeglądową, aby zapewnić dostosowanie w przypadku zmiany właściwych obowiązkowych wymogów i norm, o których mowa w ust. 3 i 7.

12. Pomoc przyznaje się corocznie, aby zrekompensować rolnikom całość lub część dodatkowych kosztów i dochodów utraconych z tytułu podjęcia zobowiązań dotyczących dobrostanu zwierząt
13. Pomoc jest ograniczona do 100 % kosztów, o których mowa w ust. 12, i nie może przekraczać 500 EUR na dużą jednostkę przeliczeniową inwentarza.

Artykuł 32

Pomoc na współpracę w sektorze rolnym

1. Pomoc na współpracę w sektorze rolnym jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i jest wyłączona z wymogu zgłoszenia ustanowionego w jego art. 108 ust. 3, jeżeli spełnione są warunki określone w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.
2. Pomoc przyznaje się wyłącznie na promowanie współpracy, która przyczynia się do osiągnięcia co najmniej jednego z celów określonych w art. 6 ust. 1 i 2 rozporządzenia (UE) 2021/2115.
3. Formy współpracy, o których mowa w niniejszym artykule, obejmują co najmniej dwa podmioty, niezależnie od tego, czy działają one w sektorze rolnym, ale współpraca ta musi przynosić korzyści głównie sektorowi rolnemu.
4. Następujące formy współpracy są kwalifikowalne:
 - a) współpraca między różnymi przedsiębiorstwami w sektorze rolnym i łańcuchu żywnościowym oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność w sektorze rolnym, w tym grupami producentów, spółdzielniami i organizacjami międzybranżowymi, które przyczyniają się do osiągania celów i priorytetów polityki rozwoju obszarów wiejskich;
 - b) tworzenia klastrów i sieci.
 - c) dziedziczenie gospodarstw, w szczególności w zakresie wymiany pokoleń na poziomie gospodarstwa (pomoc ogranicza się do rolników, którzy osiągnęli lub osiągną wiek emerytalny przed końcem operacji, zgodnie z warunkami określonymi przez dane państwo członkowskie w jego prawie krajowym).
5. Pomocy nie przyznaje się na współpracę, w którą zaangażowane są wyłącznie jednostki badawcze.
6. Pomoc można przyznać na współpracę dotyczącą następujących działań:
 - a) projektów pilotażowych;
 - b) opracowywania nowych produktów, praktyk, procesów i technologii w sektorach rolnym i żywnościowym, o ile dotyczy to produktów rolnych;
 - c) współpracy między małymi podmiotami w sektorze rolnym przy organizowaniu wspólnych procedur pracy, wspólnym korzystaniu z urządzeń i zasobów;
 - d) pionowej i poziomej współpracy między podmiotami łańcucha dostaw na rzecz tworzenia i rozwoju krótkich łańcuchów dostaw i rynków lokalnych;
 - e) działalności promocyjnej w kontekście lokalnym, związanej z rozwojem krótkich łańcuchów dostaw i rynków lokalnych;
 - f) wspólnych działań podejmowanych w celu łagodzenia zmiany klimatu lub przystosowania się do niej;
 - g) wspólnych podejść do projektów środowiskowych i stosowanych praktyk środowiskowych, w tym efektywnego gospodarowania wodą, wykorzystywania energii ze źródeł odnawialnych⁽⁴⁴⁾ i zachowywania krajobrazów rolniczych;
 - h) pionowej i poziomej współpracy między podmiotami łańcucha dostaw na rzecz zrównoważonej produkcji biomasy do wykorzystania w produkcji żywności, jeżeli współpraca ta prowadzi do wytworzenia produktów rolnych i produkcji energii na własne potrzeby;
 - i) realizowania, w szczególności przez grupy partnerów publicznych i prywatnych, inne niż określone w art. 31 ust. 2 lit. b) rozporządzenia (UE) 2021/1060, strategii rozwoju lokalnego innych niż określone w art. 32 rozporządzenia (UE) 2021/1060.
7. Pomoc przyznaje się wyłącznie nowym formom współpracy, w tym istniejącym formom współpracy, jeżeli podejmowana jest nowa działalność.
8. Pomoc na rzecz tworzenia i rozwoju krótkich łańcuchów dostaw, o której mowa w ust. 6 lit. d) i e), dotyczy jedynie łańcuchów dostaw obejmujących nie więcej niż jednego pośrednika między rolnikiem i konsumentem.

⁽⁴⁴⁾ Dotyczy to współpracy związanej z produkcją energii ze źródeł odnawialnych lub produkcją biopaliw w gospodarstwach rolnych, pod warunkiem że spełniono warunki określone w art. 14.

9. Pomoc przewidziana w niniejszym artykule jest zgodna z art. 206–210a rozporządzenia (UE) nr 1308/2013.
10. Operacje, które obejmują inwestycje, są zgodne z przepisami i wymogami określonymi w odpowiednich artykułach niniejszego rozporządzenia dotyczących pomocy inwestycyjnej, jak również w art. 4 dotyczącym progów powodujących obowiązek zgłoszenia.
11. Następujące koszty są kwalifikowalne w zakresie, w jakim dotyczą działalności rolniczej:
 - a) koszty wsparcia przygotowawczego, budowania zdolności, szkolenia i tworzenia sieci kontaktów w celu przygotowania i wdrożenia projektu współpracy;
 - b) koszty badań w odniesieniu do danego obszaru, analizy wykonalności oraz opracowanie biznesplanu lub strategii rozwoju lokalnego innej niż ta, o której mowa w art. 32 rozporządzenia (UE) 2021/1060;
 - c) bieżące koszty współpracy;
 - d) koszty operacji, które mają zostać zrealizowane, w tym koszty powiązane z animowaniem;
 - e) koszty działań promocyjnych.
12. Pomoc ogranicza się do okresu maksymalnie siedmiu lat.
13. Pomoc ograniczona jest do 100 % kosztów kwalifikowalnych.
14. W przypadku operacji, o których mowa w ust. 11 lit. (d) i które obejmują inwestycje, pomoc jest ograniczona do maksymalnej intensywności pomocy na pomoc inwestycyjną, jak określono w odpowiednim artykule poświęconym pomocy inwestycyjnej.

S e k c j a 2

P o m o c n a o c h r o n ę ś r o d o w i s k a w r o l n i c t w i e

Artykuł 33

Pomoc na niwelowanie niedogodności związanych z obszarami Natura 2000

1. Pomoc na niwelowanie niedogodności związanych z użytkami rolnymi Natura 2000 jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i jest wyłączona z wymogu zgłoszenia ustanowionego w jego art. 108 ust. 3, jeżeli spełnione są warunki określone w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.
2. Pomoc przyznawana jest rocznie i na hektar gruntów rolnych w celu wyrównania beneficjentom dodatkowych kosztów i utraconych dochodów w wyniku niedogodności na użytkach rolnych bezpośrednio dotkniętych wdrażaniem dyrektyw 92/43/EWG i 2009/147/WE.
3. Pomoc przyznaje się wyłącznie w związku z niedogodnościami wynikającymi z wymogów wykraczających poza odpowiednie normy dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska („normy GAEC”) ustanowione w tytule III rozdział I sekcja 2 rozporządzenia (UE) 2021/2115, a także warunków ustanowionych w zakresie utrzymywania użytków rolnych zgodnie z art. 4 ust. 1 lit. a) rozporządzenia (UE) 2021/2115.
4. Pomoc wypłaca się wyłącznie w odniesieniu do następujących użytków rolnych:
 - a) użytków rolnych należących do sieci Natura 2000;
 - b) innych wyznaczonych obszarów ochrony przyrody, na których obowiązują środowiskowe ograniczenia działalności rolnej, służących realizacji przepisów art. 10 dyrektywy 92/43/EWG; obszary te nie mogą przekraczać 5 % wyznaczonych obszarów Natura 2000 objętych zakresem terytorialnym danego planu strategicznego WPR.
5. Intensywność pomocy ograniczona jest do 100 % kosztów, o których mowa w ust. 2, i nie przekracza 500 EUR na hektar rocznie w początkowym okresie nieprzekraczającym pięciu lat oraz 200 EUR na hektar rocznie w późniejszym okresie.

Artykuł 34

Pomoc na zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatyczne

1. Pomoc na zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatyczne jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i jest wyłączona z wymogu zgłoszenia ustanowionego w jego art. 108 ust. 3 jeżeli spełnione są warunki określone w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.
2. Pomocy można udzielać wszystkim przedsiębiorstwom i grupom przedsiębiorstw, które dobrowolnie podejmują się prowadzenia operacji obejmujących co najmniej jedno spośród zobowiązań, o których mowa w ust. 1, w celu zachowania i propagowania koniecznych zmian w praktykach rolniczych, które wywierają korzystny wpływ na środowisko i klimat.
3. Państwa członkowskie udzielają pomocy wyłącznie na zobowiązania wykraczające poza:
 - a) odnośne wymogi podstawowe w zakresie zarządzania i normy GAEC ustanowione na podstawie tytułu III rozdział I sekcja 2 rozporządzenia (UE) 2021/2115;
 - b) odnośne minimalne wymogi dotyczące stosowania nawozów i środków ochrony roślin, a także inne odnośne obowiązkowe wymogi ustanowione na mocy prawa krajowego i prawa Unii;
 - c) warunki ustanowione w zakresie utrzymywania użytków rolnych zgodnie z art. 4 ust. 2 lit. b) rozporządzenia (UE) 2021/2115.
4. Wszystkie obowiązkowe normy i wymogi, o których mowa w ust. 3, są przedstawione i opisane w krajowej podstawie prawnej.
5. W odniesieniu do zobowiązań, o których mowa w ust. 3 lit. b), w przypadku gdy prawo krajowe nakłada nowe wymogi, które wykraczają poza odpowiednie minimalne wymogi określone w prawie Unii, pomoc może zostać przyznana na zobowiązania przyczyniające się do zgodności z tymi wymogami na okres nie dłuższy niż 24 miesiące od dnia, w którym stały się one obowiązkowe dla gospodarstwa.
6. Państwa członkowskie zapewniają, aby przedsiębiorstwa otrzymujące pomoc zgodnie z niniejszym artykułem miały dostęp do odpowiedniej wiedzy i informacji wymaganych do realizacji takich operacji oraz aby w ramach pomocy rolnikom zobowiązującym się do zmiany systemu produkcji zapewniono odpowiednie szkolenie i dostęp do wiedzy eksperckiej osobom, które tego potrzebują.
7. Zobowiązania, o których mowa w niniejszym artykule, podejmowane są na okres od pięciu do siedmiu lat. Jeśli jednak jest to konieczne do osiągnięcia lub utrzymania oczekiwanych korzyści dla środowiska, państwa członkowskie mogą wyznaczyć dłuższy okres w odniesieniu do określonych rodzajów zobowiązań, w tym przez przedłużenie czasu na ich realizację o rok po zakończeniu początkowo wyznaczonego okresu. W odniesieniu do zobowiązań dotyczących zachowania, zrównoważonego wykorzystania i rozwoju zasobów genetycznych, w odniesieniu do nowych zobowiązań następujących bezpośrednio po realizacji zobowiązania w okresie początkowym lub w innych należycie uzasadnionych przypadkach państwa członkowskie mogą ustalić krótszy okres trwający co najmniej jeden rok.
8. Pomoc na zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatyczne dla beneficjentów innych niż przedsiębiorstwa prowadzące działalność w sektorze rolnym można przyznać zgodnie z sekcją 7.
9. Zobowiązania dotyczące ekstensyfikacji chowu zwierząt gospodarskich spełniają przynajmniej następujące warunki:
 - a) cała powierzchnia wypasana danego gospodarstwa rolnego jest zarządzana i utrzymywana w sposób zapewniający unikanie nadmiernego i niedostatecznego wypasania;
 - b) obsadę inwentarza żywego określa się z uwzględnieniem wszystkich wypasanych zwierząt gospodarskich utrzymywanych w gospodarstwie lub – w przypadku zobowiązania do ograniczenia wymywania substancji użyźniających – wszystkich zwierząt utrzymywanych w gospodarstwie istotnych z punktu widzenia danego zobowiązania.
10. Pomoc może dotyczyć systemów zbiorowych i systemów płatności opartych na rezultatach, takich jak programy rolnictwa regeneratywnego, w celu zachęcania rolników do znaczącej poprawy jakości środowiska na większą skalę lub w wymierny sposób. Oparte na rezultatach programy rolnictwa regeneratywnego gwarantują spełnienie kryteriów jakości w zakresie ujmowania ilościowego, dodatkowo, przechowywania długoterminowego i zrównoważonego charakteru, biorąc również pod uwagę komunikat w sprawie zrównoważonego obiegu węgla⁽⁴⁵⁾ w odniesieniu do certyfikacji usuwania dwutlenku węgla.
11. W odniesieniu do zobowiązań podjętych na podstawie niniejszego artykułu, państwa członkowskie zapewniają klauzulę przeglądową, aby zapewnić dostosowanie w przypadku zmiany właściwych obowiązkowych wymogów, norm i warunków, o których mowa w ust. 3, 4 i 9.
12. Pomoc przyznaje się corocznie, aby zrekompensować rolnikom całość lub część dodatkowych kosztów i dochodów utraconych z tytułu podjęcia zobowiązań rolno-środowiskowo-klimatycznych.

⁽⁴⁵⁾ Komunikat Komisji z dnia 15 grudnia 2021 r. w sprawie zrównoważonego obiegu węgla (COM(2021) 800 final).

13. Żadnej pomocy przewidzianej w niniejszym artykule nie można przyznawać w związku z zobowiązaniami wchodzącymi w zakres przepisów art. 35.
14. Pomoc wypłaca się na hektar.
15. Pomoc jest ograniczona do 100 % kosztów kwalifikowalnych i nie przekracza 600 EUR na hektar rocznie w przypadku upraw rocznych, 900 EUR na hektar rocznie w przypadku specjalistycznych upraw wieloletnich i 450 EUR na hektar rocznie w przypadku innych rodzajów użytkowania gruntów.

Artykuł 35

Pomoc na rzecz rolnictwa ekologicznego

1. Pomoc na rzecz rolnictwa ekologicznego jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i jest wyłączona z wymogu zgłoszenia ustanowionego w jego art. 108 ust. 3, jeżeli spełnione są warunki określone w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.
2. Pomoc można przyznać wszystkim przedsiębiorstwom lub grupom przedsiębiorstw, które dobrowolnie zobowiązują się do konwersji lub utrzymania praktyk i metod rolnictwa ekologicznego określonych w rozporządzeniu (UE) 2018/848.
3. Państwa członkowskie udzielają pomocy wyłącznie na zobowiązania wykraczające poza:
 - a) odnośne wymogi podstawowe w zakresie zarządzania i normy GAEC ustanowione na podstawie tytułu III rozdział I sekcja 2 rozporządzenia (UE) 2021/2115;
 - b) odnośne minimalne wymogi dotyczące stosowania nawozów i środków ochrony roślin, dobrostanu zwierząt oraz inne odnośne obowiązkowe wymogi ustanowione na mocy prawa krajowego i prawa Unii;
 - c) warunki ustanowione w zakresie utrzymywania użytków rolnych zgodnie z art. 4 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2021/2115.
4. Wszystkie takie obowiązkowe normy i wymogi są przedstawione i opisane w krajowej podstawie prawnej.
5. W odniesieniu do zobowiązań, o których mowa w ust. 3 lit. b), w przypadku gdy prawo krajowe nakłada nowe wymogi, które wykraczają poza odpowiednie minimalne wymogi określone w prawie Unii, pomoc może zostać przyznana na zobowiązania przyczyniające się do zgodności z tymi wymogami na okres nie dłuższy niż 24 miesiące od dnia, w którym stały się one obowiązkowe dla gospodarstwa.
6. Zobowiązania, o których mowa w ust. 3, muszą zostać zrealizowane w ciągu okresu początkowego trwającego od pięciu do siedmiu lat. W celu osiągnięcia lub utrzymania określonych oczekiwanych korzyści dla środowiska państwa członkowskie mogą wyznaczyć dłuższy okres, w tym przez przedłużenie czasu na ich realizację o rok po zakończeniu początkowo wyznaczonego okresu. W przypadku gdy pomoc udzielana jest na konwersję na rolnictwo ekologiczne, państwa członkowskie mogą wyznaczyć krótszy okres co najmniej jednego roku. W odniesieniu do nowych zobowiązań dotyczących utrzymania następujących bezpośrednio po realizacji zobowiązania w okresie początkowym, państwa członkowskie mogą ustalić krótszy okres co najmniej jednego roku.
7. Państwa członkowskie zapewniają, aby przedsiębiorstwa przeprowadzające operacje zgodnie z niniejszym artykułem miały dostęp do odpowiedniej wiedzy i informacji wymaganych do realizacji takich operacji oraz aby w ramach pomocy rolnikom zobowiązującym się do zmiany systemu produkcji zapewniono odpowiednie szkolenie i dostęp do wiedzy eksperckiej osobom, które tego potrzebują.
8. W odniesieniu do zobowiązań podjętych na podstawie niniejszego artykułu, państwa członkowskie zapewniają klauzulę przeglądową, aby zapewnić dostosowanie w przypadku zmiany właściwych obowiązkowych wymogów i norm, o których mowa w ust. 3.
9. Pomoc przyznaje się corocznie, aby zrekompensować rolnikom całość lub część dodatkowych kosztów i dochodów utraconych z tytułu podjęcia zobowiązań. Pomocy przewidzianej w niniejszym artykule nie można przyznawać w związku z zobowiązaniami wchodzącymi w zakres art. 34 ani w związku z kosztami objętymi art. 20.
10. Pomoc na inwestycje w produkcję podstawową w zakresie przetwarzania oraz wprowadzania do obrotu produktów ekologicznych podlega przepisom art. 14 i 17.
11. Pomoc jest ograniczona do 100 % kosztów kwalifikowalnych i nie przekracza 600 EUR na hektar rocznie w przypadku upraw rocznych, 900 EUR na hektar rocznie w przypadku specjalistycznych upraw wieloletnich i 450 EUR na hektar rocznie w przypadku innych rodzajów użytkowania gruntów.

Sekcja 3

Pomoc na inwestycje na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i naturalnego

Artykuł 36

Pomoc na inwestycje na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i naturalnego znajdującego się w gospodarstwach rolnych lub w lasach

1. Pomoc na inwestycje na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i naturalnego znajdującego się w gospodarstwach rolnych lub w lasach jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i jest wyłączona z wymogu zgłoszenia ustanowionego w jego art. 108 ust. 3, jeżeli spełnione są odpowiednie warunki określone w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.
2. Pomoc można przyznać na inwestycje na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i naturalnego znajdującego się w gospodarstwach rolnych lub lasach.
3. Pomoc przyznawana jest na zachowanie dziedzictwa kulturowego i naturalnego w formie krajobrazów i budynków, które zostało formalnie uznane za dziedzictwo kulturowe lub naturalne przez właściwe organy publiczne zainteresowanego państwa członkowskiego.
4. Pomoc obejmuje następujące koszty kwalifikowalne służące zachowaniu dziedzictwa kulturowego i naturalnego:
 - a) koszty inwestycji w rzeczowe aktywa trwałe;
 - b) prace remontowo-budowlane.
5. Intensywność pomocy ograniczona jest do 100 % kosztów kwalifikowalnych.
6. Pomoc na skapitalizowane prace ograniczona jest do 10 000 EUR rocznie.

Sekcja 4

Pomoc na naprawienie szkód spowodowanych przez klęski żywiołowe w sektorze rolnym

Artykuł 37

Pomoc na naprawienie szkód spowodowanych przez klęski żywiołowe w sektorze rolnym

1. Programy pomocy na naprawienie szkód spowodowanych przez klęski żywiołowe są zgodne z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 2 lit. b) Traktatu i są wyłączone z wymogu zgłoszenia ustanowionego w jego art. 108 ust. 3, jeżeli spełniają warunki określone w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.
2. Pomoc spełnia następujące warunki:
 - a) wypłaca się ją wyłącznie gdy właściwy organ państwa członkowskiego formalnie uznał dane zdarzenie za klęskę żywiołową;
 - b) gdy istnieje bezpośredni związek przyczynowy między klęską żywiołową a szkodami poniesionymi przez przedsiębiorstwo.
3. Pomoc wypłacana jest bezpośrednio danemu przedsiębiorstwu lub grupie producentów lub organizacji, której to przedsiębiorstwo jest członkiem.

W przypadku gdy pomoc wypłacana jest grupie lub organizacji producentów, kwota pomocy nie przekracza kwoty pomocy, do jakiej kwalifikuje się dane przedsiębiorstwo.
4. Programy pomocy związane z klęską żywiołową ustanawia się w terminie trzech lat, a pomoc wypłaca w terminie czterech lat od daty wystąpienia klęski żywiołowej.
5. Za koszty kwalifikowalne uznaje się szkody poniesione bezpośrednio w wyniku klęski żywiołowej, oszacowane przez organ publiczny niezależny od organu przyznającego pomoc, przez niezależnego rzeczoznawcę uznanego przez organ przyznający pomoc lub też przez zakład ubezpieczeń.
6. Szkody poniesione w wyniku klęski żywiołowej oblicza się na poziomie poszczególnych beneficjentów.
7. Pomoc może dotyczyć:
 - a) utraty dochodów wynikającej z pełnego lub częściowego zniszczenia produkcji rolnej i środków produkcji, o których mowa w ust. 8;
 - b) szkód materialnych, o których mowa w ust. 9.

8. Utratę dochodu oblicza się przez odjęcie:

a) iloczynu ilości produktów rolnych wyprodukowanych w roku klęski żywiołowej, lub w każdym kolejnym roku, którego dotyczy pełne lub częściowe zniszczenie środków produkcji, i średniej ceny sprzedaży uzyskanej w danym roku

od

b) iloczynu średniej rocznej ilości produktów rolnych wyprodukowanych w okresie trzech lat przed wystąpieniem klęski żywiołowej lub średniej z trzech lat opartej na okresie pięciu lat przed wystąpieniem klęski żywiołowej, z wyłączeniem wartości najwyższej i najniższej, i uzyskanej średniej ceny sprzedaży.

Jeżeli MŚP utworzono przed upływem trzech lat od daty wystąpienia klęski żywiołowej, odniesienie do okresu trzech lat w pkt 8 lit. b) należy rozumieć jako odnoszące się do ilości wyprodukowanej i sprzedanej przez przeciętne przedsiębiorstwo tej samej wielkości co wnioskodawca, tj. odpowiednio przez mikroprzedsiębiorstwo lub małe lub średnie przedsiębiorstwo w sektorze krajowym lub regionalnym odczuwającym skutki tej klęski żywiołowej.

Utratę dochodu można obliczać albo na poziomie rocznej produkcji rolnej gospodarstwa, na poziomie upraw albo zwierząt gospodarskich.

Kwota ta może zostać zwiększona o inne koszty poniesione przez beneficjenta bezpośrednio związane z klęską żywiołową.

Kwota ta zmniejszana jest o wszelkie koszty, których poniesieniu klęska żywiołowa zapobiegła.

Do obliczenia rocznej produkcji rolnej beneficjenta można stosować wskaźniki, pod warunkiem że zastosowana metoda obliczeń umożliwi oznaczenie realnych strat beneficjenta w danym roku.

9. Szkody materialne, które dotyczą aktywów takich jak budynki gospodarskie, urządzenia i maszyny, zapasy i środki produkcji, a które są spowodowane przez klęskę żywiołową, oblicza się na podstawie kosztów naprawy lub wartości ekonomicznej przedmiotowych aktywów bezpośrednio przed wystąpieniem klęski żywiołowej.

Nie mogą one przekroczyć kosztów napraw lub spadku godziwej wartości rynkowej spowodowanego przez klęskę żywiołową, tj. różnicy między wartością składnika aktywów bezpośrednio przed przedmiotową klęską i bezpośrednio po niej.

10. Pomoc i wszelkie inne płatności przyznane w celu wyrównania strat, w tym płatności w ramach polis ubezpieczeniowych, ogranicza się do 100 % kosztów kwalifikowalnych.

S e k c j a 5

P o m o c n a d z i a ł a l n o ś ć b a d a w c z ą , r o z w o j o w ą i i n n o w a c y j n ą

Artykuł 38

Pomoc na badania i rozwój w sektorach rolnym i leśnym

1. Pomoc na projekty badawczo-rozwojowe w sektorach rolnym i leśnym i ich podsektorach jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i jest wyłączona z wymogu zgłoszenia ustanowionego w art. 108 ust. 3 Traktatu, jeżeli spełnione są warunki określone w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.

2. Wspierany projekt musi leżeć w interesie ogólnym wszystkich przedsiębiorstw prowadzących działalności w odpowiednim sektorze lub odpowiednich sektorach, o których mowa w ust. 1.

3. Przed terminem rozpoczęcia realizacji wspieranego projektu na publicznie dostępnej stronie internetowej na szczeblu krajowym lub regionalnym należy opublikować następujące informacje:

a) o planowanej realizacji wspieranego projektu;

b) cele wspieranego projektu;

c) przybliżona data opublikowania oczekiwanych rezultatów wspieranego projektu;

d) miejsce opublikowania w internecie oczekiwanych rezultatów wspieranego projektu;

e) potwierdzenie, że rezultaty wspieranego projektu będą dostępne nieodpłatnie dla wszystkich przedsiębiorstw działających w danym sektorze lub podsektorze.

4. Wyniki projektu objętego pomocą udostępnia się na publicznie dostępnej stronie internetowej począwszy od daty zakończenia takiego projektu lub od daty podania wszelkich informacji dotyczących takich wyników członkom jakiegokolwiek organizacji, w zależności od tego, co nastąpi wcześniej. Wyniki pozostają dostępne w internecie przez co najmniej pięć lat od daty zakończenia projektu objętego pomocą.

5. Pomoc udzielana jest bezpośrednio organizacji prowadzącej badania lub upowszechniającej wiedzę.
6. Pomoc nie może obejmować płatności uzależnionych od cen produktów rolnych lub leśnych na rzecz przedsiębiorstw prowadzących działalność w sektorze rolnym lub leśnym.
7. Za koszty kwalifikowalne uznaje się:
 - a) koszty personelu dotyczące badaczy, techników i pozostałego personelu pomocniczego w zakresie, w jakim osoby te pracują przy danym projekcie;
 - b) koszty aparatury i sprzętu w zakresie i przez okres, w jakim są one wykorzystywane na potrzeby projektu. jeśli aparatura i sprzęt nie są wykorzystywane na potrzeby projektu przez cały okres ich użytkowania, za koszty kwalifikowalne uznaje się tylko koszty amortyzacji odpowiadające okresowi realizacji projektu obliczone na podstawie powszechnie przyjętych zasad rachunkowości;
 - c) koszty budynków i gruntów w zakresie i przez okres, w jakich są one wykorzystywane na potrzeby projektu, i pod następującymi warunkami:
 - (i) jeżeli chodzi o budynki, za koszty kwalifikowalne uznaje się tylko koszty amortyzacji odpowiadające okresowi realizacji projektu obliczone na podstawie powszechnie przyjętych zasad rachunkowości;
 - (ii) jeżeli chodzi o grunty, za koszty kwalifikowalne uznaje się koszty przekazania na zasadach handlowych lub faktycznie poniesione koszty kapitałowe;
 - d) koszty badań wykonywanych na podstawie umowy, wiedzy i patentów zakupionych lub użytkowanych na podstawie licencji udzielonej przez źródła zewnętrzne w warunkach pełnej konkurencji oraz koszty doradztwa i równorzędnych usług wykorzystywanych wyłącznie na potrzeby projektu;
 - e) dodatkowe koszty ogólne i inne koszty operacyjne, w tym koszty materiałów, dostaw i podobnych produktów, poniesione bezpośrednio w wyniku realizacji projektu.
8. W przypadkach gdy organizacja prowadząca badania lub upowszechniająca wiedzę prowadzi również działalność gospodarczą finansowanie, koszty i dochody związane z tą działalnością gospodarczą rozlicza się oddzielnie.
9. Przedsiębiorstwa mogące wywierać wpływ na organizację prowadzącą badania lub upowszechniającą wiedzę, na przykład jako jej udziałowcy lub członkowie zarządu nie mają preferencyjnego dostępu do potencjału badawczego tej organizacji ani do wyników prowadzonych przez nią badań.
10. Intensywność pomocy ograniczona jest do 100 % kosztów kwalifikowalnych.

Artykuł 39

Pomoc na pokrycie kosztów poniesionych przez przedsiębiorstwa uczestniczące w realizacji projektów grupy operacyjnej EPI

1. Pomoc na pokrycie kosztów poniesionych przez przedsiębiorstwa uczestniczące w realizacji projektów grupy operacyjnej EPI objętych art. 127 rozporządzenia (UE) 2021/2115 jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i jest wyłączona z wymogu zgłoszenia, o którym mowa w art. 108 ust. 3 Traktatu, jeżeli spełnione są warunki określone w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.
2. W przypadku projektów grupy operacyjnej EPI za koszty kwalifikowalne uznaje się:
 - a) koszty wsparcia przygotowawczego, budowania zdolności, szkolenia i tworzenia sieci kontaktów w celu przygotowania i wdrożenia projektu grupy operacyjnej EPI;
 - b) koszty wdrażania zatwierdzonych operacji;
 - c) przygotowanie i realizacja przedsięwzięć grupy w zakresie współpracy;
 - d) koszty bieżące związane z zarządzaniem procesem wdrażania projektu grupy operacyjnej EPI;
 - e) koszty animowania społeczności EPI w celu ułatwienia wymiany między zainteresowanymi stronami, aby zapewniać informacje i propagować projekty oraz aby wspierać potencjalnych beneficjentów, mając na uwadze opracowywanie operacji i przygotowywanie wniosków.
3. Intensywność pomocy nie może przekraczać maksymalnych poziomów dofinansowania przewidzianych dla każdego rodzaju operacji w rozporządzeniu (UE) 2021/2115.

Artykuł 40

Ograniczone kwoty pomocy na rzecz przedsiębiorstw będących beneficjentami projektów grupy operacyjnej EPI

1. Pomoc dla przedsiębiorstw uczestniczących w realizacji projektów grupy operacyjnej EPI lub będących beneficjentami takich projektów, o których mowa w art. 39 ust. 1, jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i wyłączona z wymogu zgłoszenia, o którym mowa w art. 108 ust. 3 Traktatu, jeżeli spełnione są warunki określone w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.
2. Całkowita kwota pomocy przyznanej na poszczególne projekty realizowane przez grupę operacyjną EPI nie może przekraczać 500 000 EUR.

Sekcja 6

Pomoc na rzecz leśnictwa

Artykuł 41

Pomoc na zalesianie i tworzenie terenów zalesionych

1. Pomoc na zalesianie i tworzenie terenów zalesionych jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i jest wyłączona z wymogu zgłoszenia ustanowionego w jego art. 108 ust. 3, jeżeli spełnione są warunki określone w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.
2. Pomoc na zalesianie lub tworzenie terenów zalesionych obejmuje koszty założenia i roczną premię na hektar.

Pomoc na zalesianie lub tworzenie terenów zalesionych może obejmować operacje inwestycyjne.

3. Pomoc na zalesianie lub tworzenie terenów zalesionych związana z operacjami inwestycyjnymi obejmuje następujące koszty kwalifikowalne:
 - a) budowa, nabycie, w tym leasing, lub modernizacja nieruchomości, przy czym zakup gruntów kwalifikuje się jedynie w zakresie nieprzekraczającym 10 % łącznych kosztów kwalifikowalnych danej operacji, z wyjątkiem zakupu gruntów, jeżeli pomoc przyznawana jest w ramach planu strategicznego WPR;
 - b) zakup lub leasing maszyn, urządzeń i wyposażenia do wartości rynkowej danych aktywów;
 - c) ogólne koszty związane z wydatkami, o których mowa w lit. a) i b), takie jak honoraria architektów, inżynierów, opłaty za konsultacje, opłaty za doradztwo w zakresie zrównoważenia środowiskowego i gospodarczego, w tym studia wykonalności. studia wykonalności pozostają wydatkami kwalifikowalnymi, nawet jeśli na podstawie rezultatów tych studiów nie dokonuje się wydatków, o których mowa w lit. a) i b);
 - d) zakup lub opracowanie oprogramowania komputerowego, chmur i podobnych rozwiązań lub opłaty za korzystanie z nich i zakup patentów, licencji, praw autorskich i znaków towarowych;
 - e) koszty opracowania planów urządzenia lasów lub równoważnych instrumentów.

Pomoc przyznawana w ramach planu strategicznego WPR i udzielana w formie instrumentów finansowych może pokryć koszty kwalifikowalne inne niż te, o których mowa w akapicie pierwszym, pod warunkiem że koszty te są w pełni kwalifikowalne na podstawie odpowiedniego planu strategicznego WPR oraz że pomoc zostaje wdrożona po zatwierdzeniu przez Komisję odpowiedniego planu strategicznego.

Z zastrzeżeniem, że wsparcie udzielane jest w ramach planu strategicznego WPR w formie instrumentów finansowych, kapitału obrotowego nie uznaje się za koszt kwalifikowalny.

4. W odniesieniu do operacji inwestycyjnych wymagających przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko na mocy dyrektywy 2011/92/UE, pomoc jest uzależniona od przeprowadzenia takiej oceny, a zezwolenie na realizację odnośnego projektu inwestycyjnego zostało wydane przed datą przyznania pomocy indywidualnej.

5. Za koszty kwalifikowalne uznaje się następujące koszty założenia:
- koszty zakupu materiału nasadzeniowego i sadzonek;
 - koszty sadzenia i koszty bezpośrednio związane z sadzeniem;
 - koszty pozostałych powiązanych czynności, takich jak przechowywanie sadzonek i zabiegi, którym są one poddawane, w tym niezbędnych środków zapobiegania szkodnikom i ochrony roślin;
 - koszty zastąpienia obumarcia w pierwszym roku oraz zastąpienia obumarcia na małą skalę w pierwszych latach po zasadzeniu. Wsparcie na pokrycie kosztów zastąpienia obumarcia na dużą skalę może być udzielane wyłącznie na podstawie art. 43.
6. Roczna premia na hektar obejmuje koszty związane z utraconymi dochodami oraz koszty utrzymania, w tym wczesnego i późnego oczyszczania, przez okres maksymalnie 12 lat od daty przyznania pomocy.
7. Nie przyznaje się pomocy na sadzenie następujących drzew:
- drzew z przeznaczeniem na zagajniki o krótkiej rotacji;
 - drzew z przeznaczeniem na choinki świąteczne;
 - szybko rosnących drzew z przeznaczeniem na produkcję energii;
 - gatunków obcych dla danego obszaru, chyba że wsparcie udzielane jest w ramach planu strategicznego WPR;
 - inwestycje w zalesianie, które nie są spójne z celami w zakresie klimatu i środowiska zgodnymi z zasadami zrównoważonej gospodarki leśnej, określonymi w ogólnoeuropejskich wytycznych dotyczących zalesiania i ponownego zalesiania ⁽⁴⁶⁾.
8. Należy sadzić gatunki dostosowane do warunków środowiskowych i klimatycznych danego obszaru i spełniające minimalne wymogi środowiskowe, o których mowa w ust. 12.
9. Na obszarach, gdzie zalesianie jest utrudnione ze względu na trudne warunki glebowe i klimatyczne, pomocy można udzielać na sadzenie wieloletnich gatunków drzewiastych, takich jak krzewy lub krzaki dostosowane do lokalnych warunków.
10. Pomoc dla dużych przedsiębiorstw jest uzależniona od przedstawienia odpowiednich informacji z planu urządzania lasu lub równoważnego instrumentu zgodnie z Ogólnymi wytycznymi trwale zrównoważonego zagospodarowania lasów w Europie ⁽⁴⁷⁾.
- Wymóg ten nie ma zastosowania do gmin, które są niezależnymi władzami lokalnymi z rocznym budżetem wynoszącym poniżej 10 mln EUR i liczbą mieszkańców poniżej 5 000.
11. Intensywność pomocy ograniczona jest do 100 % kosztów kwalifikowalnych.
12. Następujące minimalne wymogi środowiskowe mają zastosowanie w kontekście pomocy na zalesianie i tworzenie terenu zalesionego:
- przy wyborze sadzonych gatunków, obszarów i stosowanych metod unika się niewłaściwego zalesiania wrażliwych siedlisk, takich jak torfowiska i tereny podmokłe, oraz negatywnego wpływu na obszary o wysokiej wartości ekologicznej, w tym obszary cenne przyrodniczo na obszarach wiejskich. Na podstawie dyrektywy 92/43/EWG i dyrektywy 2009/147/WE na obszarach wyznaczonych w ramach sieci Natura 2000 zezwala się wyłącznie na zalesianie zgodne z celami w zakresie zarządzania danymi obszarami oraz uzgodnione z organami państw członkowskich odpowiedzialnymi za wdrażanie programu Natura 2000;
 - przy wyborze gatunków, odmian, ekotypów i pochodzenia drzew uwzględnia się potrzebę zapewnienia odporności na zmianę klimatu i klęski żywiołowe, jak również pedologiczny i hydrologiczny stan danego obszaru oraz potencjalny inwazyjny charakter danych gatunków w warunkach lokalnych, określony przez państwa członkowskie. Beneficjent jest zobowiązany do ochrony lasu i opieki nad nim co najmniej w okresie, w którym wypłacana jest premia z tytułu utraconych dochodów z działalności rolniczej oraz premia na utrzymanie. Obejmuje to, w stosownych przypadkach, pielęgnowanie, przerzedzanie lub wypas w celu dalszego rozwoju lasu oraz regulowanie konkurencji ze strony roślinności zielonej i zapobieganie powstawaniu podszycia niosącego zagrożenie pożarowe. W przypadku gatunków szybko rosnących państwa członkowskie określają minimalne i maksymalne odstępy czasowe przed ściną drzew. Minimalny okres wynosi nie mniej niż 8 lat, a maksymalny okres nie przekracza 20 lat;

⁽⁴⁶⁾ <https://foresteurope.org/wp-content/uploads/2016/08/Pan-EuropeanAfforestationReforestationGuidelines.pdf>

⁽⁴⁷⁾ Ogólne wytyczne trwale zrównoważonego zagospodarowania lasów w Europie przyjęte podczas drugiej konferencji ministerialnej na temat ochrony lasów w Europie, która odbyła się w Helsinkach w dniach 16–17 czerwca 1993 r. (https://www.foresteurope.org/docs/MC/MC_helsinki_resolutionH1.pdf).

- c) w przypadkach, gdy ze względu na trudne warunki glebowe, środowiskowe lub klimatyczne, w tym degradację środowiska, nie można oczekiwać, że sadzenie wieloletnich gatunków drzewiastych doprowadzi do utworzenia pokrywy leśnej zgodnie z definicją zawartą w obowiązującym ustawodawstwie krajowym, dane państwo członkowskie może zezwolić beneficjentowi na utworzenie innej zadrzewionej powierzchni, takiej jak krzewy lub krzaki dostosowane do warunków lokalnych. Beneficjent zapewnia ten sam poziom opieki i ochrony, jaki ma zastosowanie do lasów;
- d) jeżeli chodzi o działania w zakresie zalesiania prowadzące do utworzenia lasów o wielkości powyżej określonego progu wyznaczonego przez państwa członkowskie, powinny one uwzględniać dowolny z poniższych elementów:
- (i) sadzenie gatunków dostosowanych pod względem ekologicznym lub gatunków odpornych na zmianę klimatu na danym obszarze biogeograficznym, co do których nie stwierdzono w ramach oceny skutków, aby miały zagrażać różnorodności biologicznej oraz usługom ekosystemowym czy też mieć negatywny wpływ na zdrowie ludzi;
 - (ii) przynajmniej 10 % drzew liściastych na obszar albo przynajmniej trzy gatunki lub odmiany drzew, z których najrzadsze pokrywają przynajmniej 10 % obszaru.

Artykuł 42

Pomoc na systemy rolno-leśne

1. Pomoc na systemy rolno-leśne jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i jest wyłączona z wymogu zgłoszenia ustanowionego w jego art. 108 ust. 3, jeżeli spełnione są warunki określone w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.
2. Pomoc na systemy rolno-leśne obejmuje koszty założenia, odtwarzania lub odnowy i roczną premię na hektar.
3. Pomoc na systemy rolno-leśne może obejmować operacje inwestycyjne.
4. Z zastrzeżeniem, że wsparcie udzielane jest w formie instrumentów finansowych, pomoc na systemy rolno-leśne związana z operacjami inwestycyjnymi obejmuje następujące koszty kwalifikowalne:
 - a) budowa, nabycie, w tym leasing, lub modernizacja nieruchomości, przy czym zakup gruntów kwalifikuje się jedynie w zakresie nieprzekraczającym 10 % łącznych kosztów kwalifikowalnych danej operacji, z wyjątkiem zakupu gruntów, jeżeli pomoc przyznawana jest w ramach planu strategicznego WPR;
 - b) zakup lub leasing maszyn, urządzeń i wyposażenia do wartości rynkowej danych aktywów;
 - c) ogólne koszty związane z wydatkami, o których mowa w lit. a) i b), takie jak honoraria architektów, inżynierów, opłaty za konsultacje, opłaty za doradztwo w zakresie zrównoważenia środowiskowego i gospodarczego, w tym studia wykonalności. studia wykonalności pozostają wydatkami kwalifikowalnymi, nawet jeśli nie dokonuje się wydatków, o których mowa w lit. a) i b);
 - d) zakup lub opracowanie oprogramowania komputerowego, chmur i podobnych rozwiązań lub opłaty za korzystanie z nich i zakup patentów, licencji, praw autorskich i znaków towarowych;
 - e) koszty opracowania planów urządzenia lasów lub równoważnego instrumentu.

Z zastrzeżeniem, że wsparcie udzielane jest w ramach planu strategicznego WPR w formie instrumentów finansowych, kapitału obrotowego nie uznaje się za koszt kwalifikowalny.

5. W odniesieniu do operacji inwestycyjnych wymagających przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko na mocy dyrektywy 2011/92/UE, pomoc jest uzależniona od przeprowadzenia takiej oceny, a zezwolenie na realizację odnośnego projektu inwestycyjnego zostaje wydane przed datą przyznania pomocy indywidualnej.

Akapitu pierwszego nie stosuje się do pomocy udzielanej w formie instrumentów finansowych.

6. Za koszty kwalifikowalne uznaje się następujące koszty założenia, odtwarzania lub odnowy systemu rolno-leśnego:
 - a) koszty sadzenia drzew, w tym koszty materiału nasadzeniowego, sadzenia, przechowywania sadzonek i zabiegów, którym są one poddawane, w tym niezbędnych środków zapobiegania szkodnikom i ochrony roślin;
 - b) koszty przekształcenia istniejącego lasu lub innych gruntów zalesionych, w tym koszty ściniki, przerzedzania i przycinania oraz ochrony przed pasącymi się zwierzętami;

- c) inne koszty bezpośrednio związane z założeniem, odtwarzaniem lub odnową systemu rolno-leśnego, takie jak studium wykonalności, przygotowanie planu założenia, badanie gleby, przygotowanie i ochrona gleby;
- d) koszty leśnictwa połączonego z hodowlą zwierząt, a mianowicie koszty nawadniania oraz instalacji ochronnych pastwisk;
- e) koszty niezbędnych zabiegów związanych z założeniem, odtwarzaniem lub odnową systemu rolno-leśnego, w tym nawadniania i koszenia;
- f) koszty ponownego sadzenia w pierwszym roku po założeniu, odtwarzaniu lub odnowie systemu rolno-leśnego.

7. Roczna premia na hektar pokrywa koszty utrzymania systemu rolno-leśnego i jest wypłacana przez okres maksymalnie 12 lat od daty przyznania pomocy.

Kwalifikowalne koszty utrzymania mogą dotyczyć sadzenia rzędów drzew, odchwaszczania, przerzedzania i przycinania, działań ochronnych i inwestycji np. w ogrodzenia lub osłony indywidualne;

8. Państwa członkowskie określają strukturę i skład systemów rolno-leśnych, uwzględniając:

- a) uwarunkowania glebowo-klimatyczne oraz warunki środowiskowe;
- b) gatunki leśne;
- c) potrzebę zagwarantowania zrównoważonego wykorzystania gruntów.

9. Maksymalna intensywność pomocy ograniczona jest do 100 % kosztów kwalifikowalnych.

Artykuł 43

Pomoc na zapobieganie zniszczeniom lasów i odtwarzanie zniszczonych lasów

1. Pomoc na zapobieganie zniszczeniom lasów wskutek pożarów lasów, klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych porównywalnych z klęską żywiołową, innych niekorzystnych zjawisk klimatycznych, inwazji agrofagów roślin, katastrof i zdarzeń związanych ze zmianą klimatu oraz na odtwarzanie zniszczonych lasów jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 2 lit. b) lub odpowiednio art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i jest wyłączona z wymogu zgłoszenia ustanowionego w jego art. 108 ust. 3, jeżeli spełnione są warunki określone w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.

2. Pomoc obejmuje następujące koszty kwalifikowalne:

- a) założenie infrastruktury ochronnej, w tym koszty utrzymania w przypadku pasów przeciwpożarowych;
- b) lokalne działania na małą skalę podejmowane w celu zapobiegania pożarom lub innym zagrożeniom naturalnym, w tym koszty wykorzystywania wypasanych zwierząt, uwzględniając szopy, pojenie, ogrodzenia i transport zwierząt;
- c) instalowanie i modernizację urządzeń do monitorowania pożarów lasów, występowania szkodników i chorób oraz urządzeń łączności;
- d) przywracanie potencjału leśnego zniszczonego wskutek pożarów, klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych porównywalnych z klęską żywiołową, innych niekorzystnych zjawisk klimatycznych, inwazji agrofagów roślin, katastrof i zjawisk związanych ze zmianą klimatu.

3. Nie udziela się pomocy na działalność związaną z rolnictwem na obszarach objętych zobowiązaniami, o których mowa w art. 34.

4. Do pomocy związanej z zapobieganiem pożarom lasów kwalifikują się wyłącznie obszary leśne należące do danego państwa członkowskiego.

5. W przypadku przywracania potencjału leśnego, o którym mowa w ust. 2 lit. d), pomoc uzależniona jest od spełnienia następujących warunków:

- a) formalnego uznania przez właściwe organy danego państwa członkowskiego, że pożar, klęska żywiołowa, niekorzystne zjawisko klimatyczne porównywalne z klęską żywiołową, inne niekorzystne zjawisko klimatyczne, inwazja agrofagów roślin, katastrofa lub zjawisko związane ze zmianą klimatu miały miejsce oraz, w stosownych przypadkach, przedstawienia przez beneficjentów dowodu na istnienie odpowiednich narzędzi zarządzania ryzykiem na potrzeby ewentualnego wystąpienia w przyszłości zdarzenia skutkującego powstaniem szkody;
- b) formalnego uznania przez właściwe organy danego państwa członkowskiego, że wprowadzono środki zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2016/2031 w celu eliminowania, zwalczania lub powstrzymania inwazji agrofagów roślin;

c) w przypadku pomocy przyznawanej na podstawie art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu, przedstawienia przez beneficjentów dowodu, że takie przywracanie będzie obejmować środki służące przystosowaniu do zmiany klimatu, chyba że takie środki dostosowawcze stanowią integralną część programu i mają zastosowanie do wszystkich beneficjentów.

6. W przypadku pomocy na zapobieganie zniszczeniom lasów przez agrofagi roślin, ryzyko wystąpienia inwazji szkodników roślin musi zostać poparte dowodami naukowymi i uznane przez publiczną jednostkę naukową.

Program pomocy lub środek pomocy *ad hoc* przedstawiony przez dane państwo członkowskie zawiera wykaz gatunków agrofagów roślin, które powodują lub mogą powodować szkody.

7. Działania lub projekty objęte pomocą są spójne z planem ochrony lasów ustanowionym przez dane państwo członkowskie.

W przypadku przywrócenia potencjału leśnego, o którym mowa w ust. 2 lit. d), pomoc dla dużych przedsiębiorstw jest uzależniona od przedstawienia odpowiednich informacji z planu urzędzenia lasu lub równoważnego instrumentu zgodnie z Ogólnymi wytycznymi trwale zrównoważonego zagospodarowania lasów w Europie. Wymóg ten nie ma zastosowania do gmin, które są niezależnymi władzami lokalnymi z rocznym budżetem wynoszącym poniżej 10 mln EUR i liczbą mieszkańców poniżej 5 000.

8. Nie przyznaje się pomocy z tytułu utraty dochodów spowodowanej: pożarem, klęską żywiołową, niekorzystnym zjawiskiem klimatycznym porównywalnym z klęską żywiołową, innym niekorzystnym zjawiskiem klimatycznym, inwazją agrofagów roślin, katastrofami oraz zjawiskami związanymi ze zmianą klimatu.

9. Intensywność pomocy ograniczona jest do 100 % kosztów kwalifikowalnych.

Pomoc przyznana na koszty kwalifikowalne, a których mowa w ust. 2 lit. d), oraz wszelkie inne płatności otrzymane przez beneficjenta, w tym płatności w ramach innych środków krajowych lub unijnych lub też polis ubezpieczeniowych w odniesieniu do tych samych kosztów kwalifikowalnych, ogranicza się do 100 % kosztów kwalifikowalnych.

Artykuł 44

Pomoc na inwestycje zwiększające odporność ekosystemów leśnych i ich wartość dla środowiska

1. Pomoc na inwestycje zwiększające odporność ekosystemów leśnych i ich wartość dla środowiska jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i jest wyłączona z wymogu zgłoszenia ustanowionego w jego art. 108 ust. 3, jeżeli spełnia warunki określone w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.

2. Inwestycje mają na celu realizację zobowiązań w odniesieniu do celów związanych ze środowiskiem, dla zapewnienia usług ekosystemowych lub zwiększenia użyteczności publicznej lasu i gruntów zalesionych na danym obszarze lub zwiększenie potencjału ekosystemów w zakresie łagodzenia zmiany klimatu i dostosowania się do niej, nie wykluczając korzyści gospodarczych w perspektywie długoterminowej. Wyłącza się gatunki obce dla danego obszaru, chyba że wsparcie udzielane jest w ramach planu strategicznego WPR.

3. W odniesieniu do inwestycji wymagających przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko na mocy dyrektywy 2011/92/UE, pomoc jest uzależniona od przeprowadzenia takiej oceny, a zezwolenie na realizację odnośnego projektu inwestycyjnego zostaje wydane przed datą przyznania pomocy indywidualnej. Pomoc udzielana w formie instrumentów finansowych jest jednak wyłączona z tego warunku.

4. Z zastrzeżeniem, że wsparcie udzielane jest w formie instrumentów finansowych, pomoc obejmuje następujące koszty kwalifikowalne:

a) budowa, nabycie, w tym leasing, lub modernizacja nieruchomości, przy czym zakup gruntów kwalifikuje się jedynie w zakresie nieprzekraczającym 10 % łącznych kosztów kwalifikowalnych danej operacji, z wyjątkiem zakupu gruntów, jeżeli pomoc przyznawana jest w ramach planu strategicznego WPR;

b) zakup lub leasing maszyn, urządzeń i wyposażenia do wartości rynkowej danych aktywów;

c) ogólne koszty związane z wydatkami, o których mowa w lit. a) i b), takie jak honoraria architektów, inżynierów, opłaty za konsultacje, opłaty za doradztwo w zakresie zrównoważenia środowiskowego i gospodarczego, w tym studia wykonalności. studia wykonalności pozostają wydatkami kwalifikowalnymi, nawet jeśli na podstawie ich rezultatów nie dokonuje się wydatków, o których mowa w lit. a) oraz b);

- d) zakup lub opracowanie oprogramowania komputerowego, chmur i podobnych rozwiązań lub opłaty za korzystanie z nich i zakup patentów, licencji, praw autorskich i znaków towarowych;
 - e) koszty opracowania planów urządzenia lasów lub równoważnego instrumentu.
 - f) koszty zakupu materiału nasadzeniowego i sadzonek;
 - g) koszty sadzenia i koszty bezpośrednio związane z sadzeniem;
 - h) koszty pozostałych powiązanych czynności, takich jak przechowywanie sadzonek i zabiegi, którym są one poddawane, w tym niezbędnych środków zapobiegania szkodnikom i ochrony roślin;
 - i) koszty zastąpienia obumarcia w pierwszym roku oraz zastąpienia obumarcia na małą skalę w pierwszych latach po zasadzeniu. Wsparcie na pokrycie kosztów zastąpienia obumarcia na dużą skalę może być udzielane wyłącznie na podstawie art. 43.
5. Z zastrzeżeniem przypadków, gdy wsparcie udzielane jest w formie instrumentów finansowych, kosztów innych niż wymienione w ust. 4 lit. a) i b), związanych z umowami leasingu, takich jak marża leasingodawcy, koszty refinansowania odsetek, koszty bieżące i opłaty ubezpieczeniowe, nie zalicza się do kosztów kwalifikowalnych.

Z zastrzeżeniem, że wsparcie udzielane jest w ramach planu strategicznego WPR w formie instrumentów finansowych, kapitału obrotowego nie uznaje się za koszt kwalifikowalny.

6. Intensywność pomocy ograniczona jest do 100 % kosztów kwalifikowalnych.

Artykuł 45

Pomoc na niekorzystne warunki specyficzne dla obszaru wynikające z niektórych obowiązkowych wymogów

1. Pomoc związana z niekorzystnymi warunkami specyficznymi dla obszaru w związku z nałożeniem wymogów wynikających z wdrożenia dyrektywy 92/43/EWG lub dyrektywy 2009/147/WE, przyznawana właścicielom lasów, leśnikom i ich zrzeszeniom, jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i jest wyłączona z wymogu zgłoszenia ustanowionego w art. 108 ust. 3 Traktatu, jeżeli spełnione są warunki określone w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.
2. Pomoc przyznawana jest rocznie i na hektar lasu w celu wyrównania beneficjentom dodatkowych kosztów i utraconych dochodów w wyniku niekorzystnych warunków na obszarach leśnych, o których mowa w ust. 3, związanych z wdrażaniem dyrektyw 92/43/EWG i 2009/147/WE.
3. Pomoc wypłaca się wyłącznie w odniesieniu do następujących obszarów leśnych:
 - a) obszarów leśnych Natura 2000;
 - b) cech krajobrazu służących realizacji przepisów art. 10 dyrektywy 92/43/EWG, które nie przekraczają 5 % obszarów należących do sieci Natura 2000 objętych zakresem terytorialnym danego planu strategicznego.
4. Pomoc może zostać przyznana posiadaczom lasów, zarządcom lasów i ich stowarzyszeniom.
5. Intensywność pomocy ograniczona jest do 100 % kosztów, o których mowa w ust. 2 i nie przekracza 500 EUR na hektar rocznie w początkowym okresie nieprzekraczającym pięciu lat oraz 200 EUR na hektar rocznie w późniejszym okresie.

Artykuł 46

Pomoc na usługi leśno-środowiskowo-klimatyczne oraz ochronę lasów

1. Pomoc na usługi leśno-środowiskowe i klimatyczne oraz ochronę lasów jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i jest wyłączona z wymogu zgłoszenia ustanowionego w jego art. 108 ust. 3, jeżeli spełnia warunki ustanowione w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.
2. Pomoc obejmuje wyłącznie dobrowolne zobowiązania w dziedzinie zarządzania ukierunkowane na osiągnięcie co najmniej jednego z celów szczegółowych związanych z klimatem i środowiskiem określonych w art. 6 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2021/2115, które wykraczają poza odpowiednie obowiązkowe wymogi ustanowione w krajowej ustawie dotyczącej leśnictwa lub w innym właściwym ustawodawstwie krajowym lub unijnym.
3. Wszystkie obowiązkowe wymogi, o których mowa w ust. 2, są przedstawione i opisane w krajowej podstawie prawnej.

4. Zobowiązania podejmuje się na okres od pięciu do siedmiu lat. Jeśli jednak jest to konieczne i należyście uzasadnione, w odniesieniu do konkretnych rodzajów zobowiązań państwa członkowskie mogą przewidzieć dłuższy okres.
5. W odniesieniu do zobowiązań podjętych na podstawie niniejszego artykułu, państwa członkowskie zapewniają klauzulę przeglądową, aby zapewnić dostosowanie w przypadku zmiany właściwych obowiązkowych wymogów, o których mowa w ust. 2.
6. Pomoc rekompensuje beneficjentom całość lub część dodatkowych kosztów i dochodów utraconych w wyniku podjęcia zobowiązań, o których mowa w ust. 2.
7. Intensywność pomocy ograniczona jest do 100 % kosztów kwalifikowalnych i nie przekracza 200 EUR na hektar rocznie.
8. W przypadku pomocy przyznawanej w ramach planu strategicznego maksymalną kwotę przewidzianą w ust. 7 można zwiększyć w wyjątkowych przypadkach, uwzględniając szczególne okoliczności przewidziane w planie strategicznym.

Artykuł 47

Pomoc na wymianę wiedzy i działania informacyjne w sektorze leśnym

1. Pomoc na wymianę wiedzy i działania informacyjne na rzecz przedsiębiorstw prowadzących działalność w sektorze leśnym jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i jest wyłączona z wymogu zgłoszenia ustanowionego w jego art. 108 ust. 3, jeżeli spełnione są warunki określone w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.

Państwa członkowskie zapewniają, aby działania wspierane na podstawie niniejszego artykułu były zgodne z opisem systemu wiedzy i innowacji w dziedzinie rolnictwa zawartym w planie strategicznym WPR.

2. Pomoc obejmuje działania w zakresie kształcenia zawodowego i nabywania umiejętności, w tym szkolenia, warsztaty i coaching, pokazy, działania informacyjne i propagowanie innowacji.

Pomoc może też obejmować krótkoterminowe wymiany osób zarządzających lasami i wizyty w lasach, w ramach których nacisk kładzie się głównie na metody lub technologie zrównoważonego leśnictwa, rozwój nowych możliwości biznesowych i nowych technologii oraz na poprawę odporności lasów.

Pomoc na działania pokazowe może obejmować odpowiednie koszty inwestycyjne.

3. Pomoc obejmuje następujące koszty kwalifikowalne:

a) koszty organizacji i prowadzenia działań z zakresu wymiany wiedzy lub działań informacyjnych;

b) w przypadku projektów pokazowych związanych z inwestycjami:

(i) budowa, nabycie, w tym leasing, lub modernizacja nieruchomości, przy czym zakup gruntów kwalifikuje się jedynie w zakresie nieprzekraczającym 10 % pozostałych łącznych wydatków kwalifikowalnych danej operacji, z wyjątkiem zakupu gruntów, jeżeli pomoc przyznawana jest w ramach planu strategicznego WPR;

(ii) zakup lub leasing maszyn, urządzeń i wyposażenia do wartości rynkowej danych aktywów;

(iii) ogólne koszty związane z wydatkami, o których mowa w pkt (i) i (ii), takie jak honoraria architektów, inżynierów i opłaty za konsultacje, opłaty za doradztwo w zakresie zrównoważenia środowiskowego i gospodarczego, w tym studia wykonalności; studia wykonalności pozostają wydatkami kwalifikowalnymi, nawet jeśli na podstawie ich rezultatów nie dokonuje się żadnych wydatków określonych w pkt (i) i (ii);

(iv) zakup lub opracowanie oprogramowania komputerowego, chmur i podobnych rozwiązań lub opłaty za korzystanie z nich i zakup patentów, licencji, praw autorskich i znaków towarowych;

c) koszty podróży, zakwaterowania i wydatków dziennych uczestników.

Kapitału obrotowego nie uznaje się za koszt kwalifikowalny.

4. Koszty, o których mowa w ust. 3 lit. b), kwalifikują się w stopniu, w którym poniesiono je na finansowanie projektu pokazowego i na czas trwania projektu pokazowego.

5. Kosztami kwalifikowalnymi są tylko koszty amortyzacji odpowiadające okresowi realizacji projektu pokazowego obliczone na podstawie powszechnie przyjętych zasad rachunkowości.

6. Pomoc, o której mowa w ust. 3 lit. a), nie obejmuje bezpośrednich płatności na rzecz beneficjentów. Pomoc wypłacana jest podmiotom realizującym działania w zakresie wymiany wiedzy i działania informacyjne.
7. Podmioty realizujące działania w zakresie wymiany wiedzy i działania informacyjne posiadają odpowiednie zdolności do wykonywania takich zadań w postaci wykwalifikowanego personelu odbywającego regularne szkolenia.
8. Pomoc ograniczona jest do 100 % kosztów kwalifikowalnych.

Artykuł 48

Pomoc na usługi doradcze w sektorze leśnym

1. Pomoc na usługi doradcze w sektorze leśnym jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i jest wyłączona z wymogu zgłoszenia ustanowionego w jego art. 108 ust. 3, jeżeli spełnione są warunki określone w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.
2. Usługi te nie stanowią działalności ciągłej lub okresowej i nie mają związku z kosztami operacyjnymi przedsiębiorstwa. Usługi doradcze obejmują wymiar gospodarczy, środowiskowy i społeczny oraz dostarczają aktualnych informacji technologicznych i naukowych opracowanych w drodze badań naukowych i innowacji.
- Państwa członkowskie zapewniają, aby działania wspierane na podstawie niniejszego artykułu były zgodne z opisem systemu wiedzy i innowacji w dziedzinie rolnictwa zawartym w planie strategicznym WPR.
3. Państwa członkowskie zapewniają, aby system usług doradczych obejmował co najmniej kwestie dotyczące wdrażania dyrektywy 92/43/EWG, dyrektywy 2000/60/WE, dyrektywy 2008/50/WE, dyrektywy 2009/147/WE, rozporządzenia (UE) 2016/2031, art. 55 rozporządzenia (WE) 1107/2009 i dyrektywy 2009/128/WE.
4. Pomoc udzielana jest w formie usług dotowanych.

Podmioty wybrane do świadczenia usług doradczych dysponują odpowiednimi zasobami w postaci regularnie szkolonego i wykwalifikowanego personelu oraz doświadczeniem w zakresie doradztwa i są wiarygodne w odniesieniu do dziedzin, których dotyczą świadczone przez nich usługi doradcze.

5. Państwa członkowskie zapewniają bezstronność usługodawcy i dbają o to, by nie znajdował się on w sytuacji konfliktu interesów.
6. W uzasadnionych i stosownych przypadkach doradztwo może być częściowo świadczone grupowo, z uwzględnieniem sytuacji poszczególnych beneficjentów korzystających z usług doradczych.
7. Pomoc jest ograniczona do 100 % kosztów kwalifikowalnych i nie przekracza 200 000 EUR na przedsiębiorstwo w każdym okresie trzyletnim.

Artykuł 49

Pomoc na inwestycje w infrastrukturę związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem sektora leśnego

1. Pomoc na inwestycje w infrastrukturę związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem sektora leśnego jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i jest wyłączona z wymogu zgłoszenia ustanowionego w jego art. 108 ust. 3, jeżeli spełnione są warunki określone w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.
2. W odniesieniu do inwestycji wymagających przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko zgodnie z dyrektywą 2011/92/UE – pomoc obwarowana jest wymogiem, by ocenę taką przeprowadzono, zaś zezwolenie na realizację odnośnego projektu inwestycyjnego wydano przed datą przyznania pomocy indywidualnej.

Akapitu pierwszego nie stosuje się do pomocy udzielanej w formie instrumentów finansowych.

3. Pomoc dla dużych przedsiębiorstw jest uzależniona od przedstawienia odpowiednich informacji z planu urządzania lasu lub równoważnego instrumentu zgodnie z Ogólnymi wytycznymi trwale zrównoważonego zagospodarowania lasów w Europie.

Wymóg ten nie ma zastosowania do gmin, które są niezależnymi władzami lokalnymi z rocznym budżetem wynoszącym poniżej 10 mln EUR i liczbą mieszkańców poniżej 5 000.

4. Pomoc może obejmować inwestycje, które dotyczą infrastruktury związanej z rozwojem, modernizacją lub dostosowywaniem lasów. Jeżeli pomoc przyznawana jest poza ramami planu strategicznego WPR, obejmuje ona wyłącznie następujące elementy:

a) dostęp do gruntów leśnych;

- b) scalanie i poprawę stanu gruntów;
 - c) zaopatrzenie w zrównoważoną energię, efektywność energetyczną oraz dostawę i oszczędności wody;
 - d) wykorzystanie zwierząt gospodarskich zamiast maszyn;
 - e) utworzenie magazynów czasowego składowania.
5. Pomoc obejmuje następujące koszty kwalifikowalne:
- a) budowa, nabycie, w tym leasing, lub modernizacja nieruchomości, przy czym zakup gruntów kwalifikuje się jedynie w zakresie nieprzekraczającym 10 % pozostałych łącznych wydatków kwalifikowalnych danej operacji, z wyjątkiem zakupu gruntów na cele ochrony środowiska, jeżeli pomoc przyznawana jest w ramach planu strategicznego WPR;
 - b) zakup lub leasing maszyn, urządzeń i wyposażenia, w tym wykorzystanie zwierząt gospodarskich zamiast maszyn, do wartości rynkowej danych aktywów;
 - c) ogólne koszty związane z wydatkami, o których mowa w lit. a) i b), takie jak honoraria architektów, inżynierów, opłaty za konsultacje, opłaty za doradztwo w zakresie zrównoważenia środowiskowego i gospodarczego, w tym studia wykonalności. studia wykonalności pozostają wydatkami kwalifikowalnymi, nawet jeśli na podstawie ich rezultatów nie dokonuje się wydatków, o których mowa w lit. a) i b);
 - d) zakup lub opracowanie oprogramowania komputerowego, chmur lub podobnych rozwiązań lub opłaty za korzystanie z nich i zakup patentów, licencji, praw autorskich i znaków towarowych;
 - e) kosztów opracowania planów urządzenia lasów lub równoważnych instrumentów.
6. Z zastrzeżeniem, że wsparcie udzielane jest w ramach planu strategicznego WPR w formie instrumentów finansowych, następujących kosztów nie uznaje się za kwalifikowalne:
- a) kosztów innych niż wymienione w ust. 5 lit. a) i b), związanych z umowami leasingu, takich jak marża leasingodawcy, koszty refinansowania odsetek, koszty bieżące i opłaty ubezpieczeniowe; oraz
 - b) kapitału obrotowego.
7. Intensywność pomocy ograniczona jest do 65 % kosztów kwalifikowalnych.

Intensywność pomocy można zwiększyć maksymalnie do 80 % w przypadku następujących inwestycji:

- a) inwestycji powiązanych z jednym określonym celem związanym ze środowiskiem i klimatem, o którym mowa w art. 14 ust. 3 lit. e), f) i g), bądź z większą liczbą takich celów;
- b) inwestycji realizowanych w regionach najbardziej oddalonych lub na mniejszych wyspach Morza Egejskiego.

8. Intensywność pomocy można zwiększyć do 100 % w przypadku inwestycji nieprodukcyjnych, scalania i poprawy stanu gruntów oraz inwestycji dotyczących dróg leśnych, które są udostępniane publicznie bezpłatnie i służą wielofunkcyjnym aspektom lasu.

Artykuł 50

Pomoc na inwestycje w technologii w dziedzinie leśnictwa oraz w przetwarzanie, transport i wprowadzanie do obrotu produktów leśnych

1. Pomoc na inwestycje w technologii w dziedzinie leśnictwa oraz w przetwarzanie, transport i wprowadzanie do obrotu produktów leśnych jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i jest wyłączona z wymogu zgłoszenia ustanowionego w art. 108 ust. 3 Traktatu, jeżeli spełnione są warunki określone w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.

2. W odniesieniu do inwestycji wymagających przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko zgodnie z dyrektywą 2011/92/UE – pomoc obwarowana jest wymogiem, by ocenę taką przeprowadzono, zaś zezwolenie na realizację odnośnego projektu inwestycyjnego wydano przed datą przyznania pomocy indywidualnej.

3. Pomoc dla dużych przedsiębiorstw jest uzależniona od przedstawienia odpowiednich informacji z planu urządzenia lasu lub równoważnego instrumentu zgodnie z Ogólnymi wytycznymi trwale zrównoważonego zagospodarowania lasów w Europie.
4. Pomoc obejmuje następujące koszty kwalifikowalne:
 - a) budowa, nabycie, w tym leasing, lub modernizacja nieruchomości, przy czym zakup gruntów kwalifikuje się jedynie w zakresie nieprzekraczającym 10 % pozostałych łącznych wydatków kwalifikowalnych danej operacji, z wyjątkiem zakupu gruntów na cele ochrony środowiska, jeżeli pomoc przyznawana jest w ramach planu strategicznego WPR;
 - b) zakup lub leasing maszyn, urządzeń i wyposażenia do wartości rynkowej danych aktywów;
 - c) ogólne koszty związane z wydatkami, o których mowa w lit. a) i b), takie jak honoraria architektów, inżynierów, opłaty za konsultacje, opłaty za doradztwo w zakresie zrównoważenia środowiskowego i gospodarczego, w tym studia wykonalności. studia wykonalności pozostają wydatkami kwalifikowalnymi, nawet jeśli na podstawie ich rezultatów nie dokonuje się wydatków, o których mowa w lit. a) i b);
 - d) zakup lub opracowanie oprogramowania komputerowego, chmur lub podobnych rozwiązań lub opłaty za korzystanie z nich i zakup patentów, licencji, praw autorskich i znaków towarowych;
 - e) kosztów ustanowienia planów urządzenia lasów i ich odpowiedników.
5. Z zastrzeżeniem, że wsparcie udzielane jest w ramach planu strategicznego WPR w formie instrumentów finansowych, następujących kosztów nie uznaje się za kwalifikowalne:
 - a) kosztów związanych z umowami leasingu, takich jak marża leasingodawcy, koszty refinansowania odsetek, koszty bieżące i opłaty ubezpieczeniowe; oraz
 - b) kapitału obrotowego.
6. Inwestycje związane z podwyższaniem wartości gospodarczej lasów są uzasadnione w odniesieniu do spodziewanych korzyści dla lasów w co najmniej jednym gospodarstwie rolnym oraz mogą obejmować inwestycje w maszyny leśne i praktyki korzystne dla gleb i pozwalające zaoszczędzić zasoby.
7. Inwestycje związane z użyciem drewna jako surowca lub źródła energii są ograniczone do wszystkich operacji poprzedzających przetwórstwo przemysłowe.
8. Intensywność pomocy ograniczona jest do 65 % kosztów kwalifikowalnych.
9. Intensywność pomocy można zwiększyć maksymalnie do 80 % w przypadku następujących inwestycji:
 - a) inwestycji powiązanych z jednym określonym celem związanym ze środowiskiem i klimatem, o którym mowa w art. 14 ust. 3 lit. e), f) i g), bądź z większą liczbą takich celów;
 - b) inwestycji realizowanych w regionach najbardziej oddalonych lub na mniejszych wyspach Morza Egejskiego.

Artykuł 51

Pomoc na zachowanie zasobów genetycznych w leśnictwie

1. Pomoc na zachowanie zasobów genetycznych w leśnictwie związana z usługami leśno-środowiskowo-klimatycznymi oraz ochroną lasów jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i jest wyłączona z wymogu zgłoszenia ustanowionego w jego art. 108 ust. 3, jeżeli spełnia warunki ustanowione w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.
2. Do celów niniejszego artykułu stosuje się następujące definicje:
 - a) „ochrona *in situ*” oznacza ochronę materiału genetycznego w ekosystemach i w siedliskach przyrodniczych, a także zachowanie oraz odtworzenie żyjących populacji gatunków w ich naturalnym otoczeniu;
 - b) „ochrona w gospodarstwie leśnym” oznacza ochronę i udoskonalenie *in situ* na poziomie gospodarstwa leśnego;
 - c) „ochrona *ex situ*” oznacza ochronę materiału genetycznego na potrzeby leśnictwa poza jego siedliskiem przyrodniczym;
 - d) „zbiór *ex situ*” oznacza zbieranie materiału genetycznego na potrzeby leśnictwa poza jego siedliskiem przyrodniczym.

3. Pomoc obejmuje koszty następujących operacji:
 - a) działania celowe: działania wspierające ochronę *ex situ* i *in situ*, opis, gromadzenie i wykorzystanie zasobów genetycznych w leśnictwie, łącznie z internetowymi wykazami zasobów genetycznych obecnie zachowanych *in situ* wraz z ochroną w gospodarstwie leśnym oraz wykazy zbiorów *ex situ* i bazy danych;
 - b) działania wspólne: działania wspierające wymianę informacji między właściwymi organizacjami w państwach członkowskich zmierzające do ochrony, opisu, gromadzenia i wykorzystania zasobów genetycznych w unijnym leśnictwie;
 - c) działania towarzyszące: działania informacyjne, działania w zakresie upowszechniania wiedzy oraz działania doradcze na rzecz organizacji pozarządowych i innych odpowiednich zainteresowanych stron, szkolenia i przygotowywanie sprawozdań technicznych.
4. Pomoc ograniczona jest do 100 % kosztów kwalifikowalnych.

Artykuł 52

Pomoc na rozpoczęcie działalności dla grup i organizacji producentów w sektorze leśnym

1. Pomoc na rozpoczynanie działalności dla grup i organizacji producentów w sektorze leśnym jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i jest wyłączona z wymogu zgłoszenia ustanowionego w jego art. 108 ust. 3, jeżeli spełnione są warunki określone w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia. Członkowie grupy lub organizacji producentów nie mogą być dużymi przedsiębiorstwami, z wyjątkiem gmin.
2. Alternatywą dla pomocy przyznawanej grupom lub organizacjom producentów może być pomoc w wysokości sięgającej ogólnej kwoty pomocy, do której grupa lub organizacja producentów byłaby uprawniona zgodnie z niniejszym artykułem, przyznawana bezpośrednio producentom w celu wyrównania ich wkładu w koszty działalności grup lub organizacji w pierwszych pięciu latach po ich utworzeniu.
3. Pomoc obejmuje następujące koszty:
 - a) koszty najmu odpowiednich pomieszczeń po stawkach rynkowych;
 - b) koszty zakupu sprzętu biurowego;
 - c) koszty zatrudnienia personelu administracyjnego i koszty zatrudnienia wykwalifikowanego zarządcy lasu;
 - d) koszty pośrednie oraz opłaty prawne i administracyjne;
 - e) koszty zakupu sprzętu komputerowego oraz zakupu oprogramowania komputerowego, chmur i podobnych rozwiązań lub opłat za korzystanie z nich;
 - f) w przypadku zakupu lokalu, kwotę odpowiadającą kosztom wynajmu według stawek rynkowych.
4. Nie wypłaca się pomocy w odniesieniu do kosztów poniesionych po piątym roku od oficjalnego uznania grupy lub organizacji producentów przez właściwy organ państwa członkowskiego na podstawie biznesplanu, z wyjątkiem wspólnych działań na rzecz środowiska i klimatu służących osiągnięciu celów, o których mowa w art. 6 rozporządzenia (UE) 2021/2115.
5. Jeżeli pomocy udziela się w formie rocznych rat, państwa członkowskie wypłacają ostatnią ratę dopiero po zweryfikowaniu prawidłowej realizacji przedmiotowego biznes planu.
6. Intensywność pomocy ograniczona jest do 100 % kosztów kwalifikowalnych.

Artykuł 53

Pomoc na scalanie gruntów leśnych

1. Pomoc na scalanie gruntów leśnych jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i jest wyłączona z wymogu zgłoszenia ustanowionego w jego art. 108 ust. 3, jeżeli spełnione są warunki określone w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.
2. Pomoc jest przyznawana na pokrycie kosztów prawnych i administracyjnych, w tym kosztów ankiet, i ograniczona do tych kosztów.

3. Pomoc jest ograniczona do 100 % faktycznie poniesionych kosztów.

Artykuł 54

Pomoc na współpracę w sektorze leśnym

1. Pomoc na współpracę w sektorze leśnym jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i jest wyłączona z wymogu zgłoszenia ustanowionego w jego art. 108 ust. 3, jeżeli spełnione są warunki określone w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.
2. Pomoc przyznaje się wyłącznie na promowanie współpracy, która przyczynia się do osiągnięcia co najmniej jednego z celów określonych w art. 6 rozporządzenia (UE) 2021/2115.
3. Formy współpracy objęte niniejszym artykułem obejmują co najmniej dwa podmioty, niezależnie od tego, czy działają one w sektorze leśnym, czy w sektorach leśnym i rolnym. Współpraca przynosi korzyści głównie sektorowi leśnemu lub sektorowi leśnemu i rolnemu.
4. Następujące formy współpracy są kwalifikowalne:
 - a) współpraca między różnymi przedsiębiorstwami w sektorze leśnym i wśród innych podmiotów prowadzących działalność w sektorach rolnym i leśnym, które przyczyniają się do osiągania co najmniej jednego z celów szczegółowych określonych w art. 6 rozporządzenia (UE) 2021/2115, w tym grup producentów i spółdzielni;
 - b) tworzenie klastrów i sieci.
5. Pomocy nie przyznaje się na współpracę, w którą zaangażowane są wyłącznie jednostki badawcze.
6. Pomoc można przyznać na współpracę dotyczącą w szczególności następujących działań:
 - a) projektów pilotażowych;
 - b) rozwoju nowych produktów, praktyk, procesów i technologii w sektorze leśnym;
 - c) współpracy między małymi podmiotami w sektorze leśnym przy organizowaniu wspólnych procedur pracy, wspólnym korzystaniu z urządzeń i zasobów;
 - d) pionowej i poziomej współpracy między podmiotami łańcucha dostaw na rzecz tworzenia i rozwoju krótkich łańcuchów dostaw i rynków lokalnych;
 - e) działalności promocyjnej w kontekście lokalnym, związanej z rozwojem krótkich łańcuchów dostaw i rynków lokalnych;
 - f) wspólnych działań podejmowanych w celu łagodzenia zmiany klimatu lub przystosowania się do niej;
 - g) realizowania, w szczególności przez grupy partnerów publicznych i prywatnych, inne niż określone w art. 31 ust. 2 lit. b) rozporządzenia (UE) 2021/1060, strategii rozwoju lokalnego innych niż określone w art. 32 tego rozporządzenia.
7. Pomoc przyznaje się wyłącznie nowym formom współpracy, w tym istniejącym formom współpracy, jeżeli podejmowana jest nowa działalność.
8. Pomoc na rzecz tworzenia i rozwoju krótkich łańcuchów dostaw, o której mowa w ust. 6 lit. (d) i (e), dotyczy jedynie łańcuchów dostaw obejmujących nie więcej niż jednego pośrednika między posiadaczem/zarządcą lasu i konsumentem.
9. Operacje, które obejmują inwestycje i koszty bezpośrednie konkretnych projektów związanych z wdrożeniem planu urzędzenia lasu lub równoważnego planu, są zgodne z przepisami i wymogami określonymi w odpowiednich artykułach niniejszego rozporządzenia dotyczących pomocy inwestycyjnej, jak również w art. 4 dotyczącym progów powodujących obowiązek zgłoszenia.
10. Następujące koszty są kwalifikowalne w zakresie, w jakim dotyczą działalności leśnej:
 - a) koszty badań w odniesieniu do danego obszaru, analizy wykonalności oraz opracowanie biznesplanu lub strategii rozwoju lokalnego innej niż ta, o której mowa w art. 32 rozporządzenia (UE) 2021/1060;
 - b) bieżące koszty współpracy, takie jak wynagrodzenie „koordynatora”;
 - c) koszty operacji, które mają zostać zrealizowane;
 - d) koszty działań promocyjnych;

- e) koszty opracowania planów urządzenia lasów lub równoważnych instrumentów.
- 11. Pomoc ogranicza się do okresu maksymalnie siedmiu lat.
- 12. Pomoc ograniczona jest do 100 % kosztów kwalifikowalnych.

Sekcja 7

Pomoc na rzecz MŚP na obszarach wiejskich

Artykuł 55

Pomoc na podstawowe usługi i infrastrukturę na obszarach wiejskich

1. Pomoc na podstawowe usługi i infrastrukturę na obszarach wiejskich przyznawana w ramach planu strategicznego WPR jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i jest wyłączona z wymogu zgłoszenia określonego w art. 108 ust. 3 Traktatu, jeżeli jest wprowadzana w życie po zatwierdzeniu przez Komisję odpowiedniego planu strategicznego WPR oraz jeżeli spełnia warunki określone w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.
2. Pomoc spełnia oba poniższe warunki:
 - a) jest przyznawana w ramach planu strategicznego WPR zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2021/2115 w jednej z poniższych form:
 - (i) jako pomoc współfinansowana z EFRROW;
 - (ii) jako dodatkowe finansowanie krajowe pomocy współfinansowanej z EFRROW;
 - b) jest identyczna z odpowiednim środkiem przewidzianym w planie strategicznym WPR, o którym mowa w lit. a).
3. Pomoc obejmuje:
 - a) inwestycje w tworzenie, ulepszanie lub rozwijanie wszystkich rodzajów infrastruktury, których koszty kwalifikowane są ograniczone do 2 mln EUR („mała infrastruktura”), z wyjątkiem inwestycji w energię ze źródeł odnawialnych, efektywność energetyczną i infrastrukturę szerokopasmową, które nie są kwalifikowalne;
 - b) inwestycje w tworzenie, ulepszanie lub rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym usług społecznych, rekreacji i kultury oraz powiązanej z nimi infrastruktury;
 - c) przeznaczone do użytku publicznego inwestycje w infrastrukturę rekreacyjną, informację turystyczną i małą infrastrukturę turystyczną;
 - d) inwestycje związane z utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, krajobrazu wiejskiego i miejsc o wysokiej wartości przyrodniczej, w tym dotyczące powiązanych aspektów społeczno-gospodarczych oraz środków w zakresie świadomości środowiskowej;
 - e) inwestycje ukierunkowane na przeniesienie działalności i przebudowę budynków lub innych obiektów położonych w osadach wiejskich lub w ich pobliżu, mające na celu poprawę jakości życia lub zwiększenie efektywności środowiskowej osady.
4. Operacje objęte inwestycjami, o których mowa w ust. 3, są realizowane zgodnie z planami rozwoju gmin i wsi na obszarach wiejskich i ich podstawowych usług, w przypadku gdy takie plany istnieją, oraz muszą być spójne z odpowiednią strategią rozwoju lokalnego. Plany takie nie są wymagane w odniesieniu do inwestycji wspieranych przez instrumenty finansowe.
5. Pomoc obejmuje następujące koszty kwalifikowalne:
 - a) koszty sporządzenia i aktualizacji planów rozwoju obszarów wiejskich i terenów o wysokiej wartości przyrodniczej oraz planów zarządzania nimi oraz ich podstawowych usług;
 - b) koszty opracowania badań związanych z dziedzictwem kulturowym i przyrodniczym wsi, krajobrazem wiejskim i miejscami o wysokiej wartości przyrodniczej;
 - c) koszty inwestycji w rzeczowe aktywa trwałe oraz wartości niematerialne i prawne;
 - d) koszty związane z działaniami w zakresie świadomości środowiskowej;Koszty skapitalizowanych prac mogą również kwalifikować się do pomocy, o której mowa w ust. 3 lit. d).

Kapitału obrotowego nie uznaje się za koszt kwalifikowalny. Pomocy nie przyznaje się jako pomocy operacyjnej.

6. W odniesieniu do działań, o których mowa w ust. 3 lit. a)–d), intensywność pomocy ograniczona jest do 100 % kosztów kwalifikowalnych.

Aby nie przekroczyć maksymalnej intensywności pomocy, w przypadku działań, o których mowa w ust. 3 lit. b), c) i d), przychody netto odlicza się od kosztów kwalifikowalnych *ex ante* na podstawie uzasadnionych prognoz lub za pomocą mechanizmu wycofania. Alternatywnym rozwiązaniem jest to, aby w przypadku pomocy nieprzekraczającej 1 mln EUR maksymalna intensywność pomocy mogła być ustalana na poziomie 80 % kosztów kwalifikowalnych.

7. W odniesieniu do inwestycji, o których mowa w ust. 3 lit. e), intensywność pomocy nie przekracza 100 % faktycznie poniesionych kosztów na taką działalność, jeżeli przeniesienie działalności lub przebudowa budynków lub innych obiektów polega na rozbiórce, przemieszczeniu i ponownym wzniesieniu istniejących obiektów.

W przypadku gdy w wyniku przeniesienia działalności lub przebudowy budynków lub innych obiektów następuje modernizacja takich obiektów lub wzrost zdolności produkcyjnych, oprócz rozbiórki, przemieszczenia i ponownej budowy istniejących obiektów, o których mowa w akapicie pierwszym, intensywność pomocy nie przekracza maksymalnej intensywności pomocy określonej w mapie pomocy regionalnej obowiązującej w momencie przyznawania pomocy na danym obszarze w odniesieniu do kosztów związanych z modernizacją obiektów lub zwiększeniem zdolności produkcyjnych. Zwykłego zastąpienia istniejącego budynku czy instalacji nowym odtworzonym budynkiem lub instalacją bez gruntownej zmiany produkcji czy stosowanej technologii nie uznaje się za związane z modernizacją.

Artykuł 56

Pomoc na rozpoczęcie pozarolniczej działalności gospodarczej na obszarach wiejskich

1. Pomoc na rozpoczęcie pozarolniczej działalności gospodarczej na obszarach wiejskich jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i jest wyłączona z wymogu zgłoszenia ustanowionego w jego art. 108 ust. 3, jeżeli spełnia warunki określone w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.

2. Pomoc spełnia oba poniższe warunki:

a) jest przyznana w ramach planu strategicznego WPR zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2021/2115 w jednej z poniższych form:

(i) jako pomoc współfinansowana z EFRROW;

(ii) jako dodatkowe finansowanie krajowe pomocy, o której mowa w pkt (i);

b) jest identyczna z odpowiednim środkiem przewidzianym w planie strategicznym WPR, o którym mowa w lit. a).

3. Pomoc przyznaje się następującym kategoriom beneficjentów:

a) rolnikom lub członkom gospodarstwa rolnego na obszarach wiejskich różnicującym działalność w kierunku działalności nierolniczej;

b) mikroprzedsiębiorstwom i małym przedsiębiorstwom na obszarach wiejskich;

c) osobom fizycznym na obszarach wiejskich.

4. Członek gospodarstwa rolnego, o którym mowa w ust. 3 lit. a), który jest osobą prawną lub grupą osób prawnych, musi w chwili złożenia wniosku o przyznanie pomocy prowadzić działalność rolniczą w gospodarstwie.

5. Warunkiem przyznania pomocy jest przedłożenie biznesplanu właściwemu organowi zainteresowanego państwa członkowskiego.

Biznes plan zawiera:

a) opis początkowej sytuacji gospodarczej beneficjenta;

b) cele pośrednie i końcowe dotyczące rozwoju nowej działalności beneficjenta;

- c) szczegóły działań koniecznych do rozwoju działalności beneficjenta, takie jak szczegółowy opis inwestycji, szkoleń, doradztwa.

Plan biznesowy obejmuje maksymalnie pięć lat.

6. Wypłacenie ostatniej raty jest uzależnione od prawidłowej realizacji biznes planu, o którym mowa w ust. 5. Państwa członkowskie określają kwotę pomocy biorąc pod uwagę sytuację społeczno-gospodarczą na obszarze objętym planem strategicznym WPR.

7. Pomoc ograniczona jest do 100 000 EUR na beneficjenta.

Artykuł 57

Pomoc na przystępowanie rolników do systemów jakości bawełny i środków spożywczych

1. Pomoc na przystępowanie rolników do systemów jakości bawełny lub środków spożywczych, lub uczestnictwo w tych systemach w ciągu ostatnich pięciu lat, jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i jest wyłączona z wymogu zgłoszenia ustanowionego w art. 108 ust. 3 Traktatu, jeżeli spełnione są warunki określone w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.

2. Pomoc spełnia oba poniższe warunki:

a) jest przyznana w ramach planu strategicznego WPR zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2021/2115 w jednej z poniższych form:

(i) jako pomoc współfinansowana z EFRROW;

(ii) jako dodatkowe finansowanie krajowe pomocy, o której mowa w pkt (i);

b) jest identyczna z odpowiednią interwencją przewidzianą w planie strategicznym WPR, o którym mowa w lit. a).

3. Pomoc przyznawana jest na przystępowanie do jednego z następujących rodzajów systemów jakości:

a) systemy jakości bawełny i środków spożywczych ustanowione na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1151/2012;

b) systemy jakości bawełny lub środków spożywczych, w tym systemy certyfikacji, uznane przez państwa członkowskie za spełniające następujące kryteria:

(i) specyfika produktu końcowego wytworzonego w ramach takich systemów jakości wynika z jasnego wymogu zagwarantowania jednego lub większej liczby następujących elementów:

— określonych właściwości produktu,

— określonych metod uprawy lub produkcji,

— jakości produktu końcowego, która w sposób znaczący przewyższa normy handlowe dotyczące danego produktu w zakresie zdrowia publicznego, zdrowia zwierząt i roślin, dobrostanu zwierząt lub ochrony środowiska;

(ii) system jest otwarty dla wszystkich producentów;

(iii) system obejmuje obowiązujące wiążące specyfikacje produktów końcowych, a zgodność z tymi specyfikacjami jest weryfikowana przez organy publiczne lub niezależny organ kontroli;

(iv) system jest przejrzysty i zapewnia pełną identyfikowalność produktów rolnych;

c) dobrowolne systemy certyfikacji środków spożywczych uznane przez dane państwa członkowskie za spełniające wymogi ustanowione w komunikacie Komisji – Wytyczne UE dotyczące najlepszych praktyk dla dobrowolnych systemów certyfikacji produktów rolnych i środków spożywczych⁽⁴⁸⁾.

4. Pomoc jest przyznawana w formie rocznej płatności motywacyjnej, której wysokość ustala się według poziomu kosztów stałych wynikających z udziału w systemach jakości.

5. Pomoc przyznawana jest na okres maksymalnie siedmiu lat.

6. Jeżeli przystąpienie do systemu jakości miało miejsce przed złożeniem wniosku o wsparcie, maksymalny okres siedmiu lat skraca się o liczbę lat, które upłynęły między przystąpieniem do systemu a terminem złożenia wniosku o wsparcie.

⁽⁴⁸⁾ Dz.U. C 341 z 16.12.2010, s. 5.

7. Pomoc jest ograniczona do 3 000 EUR rocznie na beneficjenta.

Artykuł 58

Pomoc na działania informacyjne i promocyjne dotyczące bawełny i środków spożywczych objętych systemami jakości

1. Pomoc na działania informacyjne i promocyjne dotyczące bawełny i środków spożywczych objętych systemami jakości jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i jest wyłączona z wymogu zgłoszenia ustanowionego w jego art. 108 ust. 3, jeżeli spełnione są warunki określone w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.

2. Pomoc spełnia oba poniższe warunki:

a) jest przyznana w ramach planu strategicznego WPR zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2021/2115 w jednej z poniższych form:

(i) jako pomoc współfinansowana z EFRROW;

(ii) jako dodatkowe finansowanie krajowe pomocy, o której mowa w pkt (i);

b) jest identyczna z odpowiednim środkiem przewidzianym w planie strategicznym WPR, o którym mowa w lit. a).

3. Pomoc przyznawana jest grupie producentów realizujących działania informacyjne i promocyjne.

4. Do pomocy kwalifikują się jedynie działania informacyjne i promocyjne realizowane w ramach rynku wewnętrznego.

5. Pomoc przyznawana jest na działania informacyjne i promocyjne, które dotyczą bawełny i środków spożywczych objętych systemami jakości, a na które przyznana jest pomoc zgodnie z art. 57.

6. Za koszty kwalifikowalne uznaje się koszty działań spełniających następujące warunki:

a) ich celem jest zachęcanie konsumentów do zakupu środków spożywczych lub bawełny objętych systemami jakości, o których mowa w art. 57 ust. 3;

b) podkreślają one szczególne cechy lub zalety danego środka spożywczego lub danej bawełny, w szczególności: jakość, specyfikę metod produkcji, wysokie standardy dobrostanu zwierząt i poszanowanie środowiska związane z danym systemem jakości.

7. Działania, o których mowa w ust. 6, nie mogą zachęcać konsumentów do zakupu środków spożywczych lub bawełny ze względu na ich szczególne pochodzenie, z wyłączeniem tych, które są objęte systemami jakości, o których mowa w tytule II rozporządzenia (UE) nr 1151/2012.

8. Pochodzenie środka spożywczego lub bawełny może być podane, pod warunkiem że podanie pochodzenia ma znaczenie drugorzędne w stosunku do głównego komunikatu.

9. Działania informacyjne i promocyjne związane z promocją konkretnych przedsiębiorstw lub znaków towarowych nie kwalifikują się do pomocy.

10. Intensywność pomocy ograniczona jest do 70 % kosztów kwalifikowalnych.

Artykuł 59

Pomoc na współpracę na obszarach wiejskich

1. Pomoc na współpracę na obszarach wiejskich jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i jest wyłączona z wymogu zgłoszenia ustanowionego w jego art. 108 ust. 3, jeżeli spełnione są warunki określone w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.

2. Pomoc spełnia oba poniższe warunki:

a) jest przyznana w ramach planu strategicznego WPR zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2021/2115 w jednej z poniższych form:

(i) jako pomoc współfinansowana z EFRROW;

(ii) jako dodatkowe finansowanie krajowe pomocy, o której mowa w pkt (i);

b) jest identyczna z odpowiednim środkiem przewidzianym w planie strategicznym WPR, o którym mowa w lit. a).

3. Formy współpracy objęte niniejszym artykułem obejmują co najmniej dwa podmioty i mogą obejmować przedsiębiorstwa działające w sektorze rolnym, przedsiębiorstwa działające w łańcuchu żywnościowym i inne podmioty, w tym grupy producentów, spółdzielnie i organizacje międzybranżowe, jeżeli współpraca przynosi korzyści obszarom wiejskim.
4. Następujące formy współpracy są kwalifikowalne:
 - a) współpraca między przedsiębiorstwami i innymi podmiotami, o których mowa w ust. 3 niniejszego artykułu;
 - b) tworzenie klastrów i sieci.
5. Pomocy nie przyznaje się na współpracę, w którą zaangażowane są wyłącznie jednostki badawcze.
6. Pomoc może być przyznawana na współpracę w odniesieniu do następujących działań:
 - a) projektów pilotażowych;
 - b) rozwoju nowych produktów, praktyk, procesów i technologii w sektorze spożywczym;
 - c) współpracy między małymi podmiotami przy organizowaniu wspólnych procedur pracy i wspólnym korzystaniu z pomieszczeń i zasobów oraz rozwoju lub marketingu usług turystycznych związanych z turystyką wiejską;
 - d) pionowej i poziomej współpracy między podmiotami łańcucha dostaw na rzecz tworzenia i rozwoju krótkich łańcuchów dostaw i rynków lokalnych;
 - e) działalności promocyjnej w kontekście lokalnym, związanej z rozwojem krótkich łańcuchów dostaw i rynków lokalnych;
 - f) wspólnych działań podejmowanych w celu przeciwdziałania zmianie klimatu lub przystosowania się do niej;
 - g) wspólnych podejść do projektów środowiskowych i stosowanych praktyk środowiskowych, w tym sprawnego gospodarowania wodą, wykorzystywania energii ze źródeł odnawialnych i zachowywania krajobrazów rolniczych;
 - h) pionowej i poziomej współpracy między podmiotami łańcucha dostaw na rzecz zrównoważonego dostarczania biomasy do wykorzystania w produkcji żywności i energii oraz w procesach przemysłowych;
 - i) realizowania, w szczególności przez grupy partnerów publicznych i prywatnych, inne niż określone w art. 32 ust. 2 lit. b) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, strategii rozwoju lokalnego innych niż określone w art. 2 pkt 19 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 dotyczących jednego lub większej liczby priorytetów unijnych w zakresie rozwoju obszarów wiejskich;
 - j) dywersyfikacji działalności rolniczej w kierunku działalności dotyczącej opieki zdrowotnej, integracji społecznej, rolnictwa wspieranego przez społeczność lokalną oraz edukacji w dziedzinie środowiska i żywności;
 - k) wdrażania strategii inteligentnych wsi.
7. Pomoc przyznaje się wyłącznie nowym formom współpracy, w tym istniejącym formom współpracy, jeżeli podejmowana jest nowa działalność.
8. Pomoc przeznaczona na projekty pilotażowe, o której mowa w ust. 6 lit. (a), a także na rozwój nowych produktów, praktyk, procesów i technologii w sektorze spożywczym, o której mowa w ust. 6 lit. (b), może zostać przyznana również podmiotom indywidualnym, jeżeli taka możliwość została przewidziana w krajowych planach strategicznych. Wyniki projektów pilotażowych, o których mowa w ust. 6 lit. (a), oraz działań, o których mowa w ust. 6 lit. (b), prowadzonych przez podmioty indywidualne są rozpowszechniane.
9. Pomoc na rzecz tworzenia i rozwoju krótkich łańcuchów dostaw, o której mowa w ust. 6 lit. (d) i (e), dotyczy jedynie łańcuchów dostaw obejmujących nie więcej niż jednego pośrednika między rolnikiem i konsumentem.
10. Pomoc przewidziana w niniejszym artykule jest zgodna z art. 206–210a rozporządzenia (UE) nr 1308/2013.
11. Pomoc ogranicza się do okresu maksymalnie siedmiu lat.

12. Następujące koszty są uznawane za koszty kwalifikowalne:
- koszty wsparcia przygotowawczego, budowania zdolności, szkolenia i tworzenia sieci kontaktów w celu przygotowania i wdrożenia projektu współpracy;
 - koszty badań w odniesieniu do danego obszaru, analizy wykonalności oraz opracowania biznesplanu lub strategii rozwoju lokalnego innej niż ta, o której mowa w art. 32 rozporządzenia (UE) 2021/1060;
 - koszty animacji danego obszaru w celu umożliwienia realizacji wspólnego projektu terytorialnego; w przypadku klastrów aktywizacja może dotyczyć tworzenia sieci kontaktów między członkami i rekrutacji nowych członków;
 - bieżące koszty współpracy, takie jak wynagrodzenie koordynatora;
 - bezpośrednie koszty określonych projektów związanych z realizacją biznesplanu, strategii rozwoju lokalnego innej niż ta, o której mowa w art. 32 rozporządzenia (UE) 2021/1060, lub innych działań ukierunkowanych na innowacyjność, w tym testowania;
 - koszty działań promocyjnych.
13. Pomoc ograniczona jest do 100 % kosztów kwalifikowalnych.
14. Koszty bezpośrednie przewidziane w ust. 12 lit. (e), które dotyczą inwestycji, są ograniczone do kosztów kwalifikowalnych pomocy inwestycyjnej i spełniają warunki określone w odpowiednich artykułach rozporządzenia (UE) nr 651/2014 lub w odpowiednich artykułach niniejszego rozporządzenia, w tym warunki szczegółowe dotyczące progów powodujących obowiązek zgłoszenia.

Artykuł 60

Pomoc na projekty RLKS

1. Pomoc na koszty ponoszone przez MŚP uczestniczące w projektach RLKS, o których mowa w art. 31 rozporządzenia (UE) 2021/1060, określaną nazwą LEADER w ramach Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i wyłączona z wymogu zgłoszenia, o którym mowa w art. 108 ust. 3 Traktatu, jeżeli spełnione są warunki określone w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.

Pomoc na koszty ponoszone przez gminy uczestniczące w projektach RLKS, o których mowa w art. 31 rozporządzenia (UE) 2021/1060, określaną nazwą LEADER w ramach Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich na rzecz projektów, o których mowa w ust. 3 niniejszego artykułu, jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i wyłączona z wymogu zgłoszenia, o którym mowa w art. 108 ust. 3 Traktatu, jeżeli spełnione są warunki określone w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.

2. W przypadku projektów RLKS za kwalifikowalne uznaje się następujące koszty:
- koszty wsparcia przygotowawczego, budowania zdolności, szkolenia i tworzenia sieci kontaktów w celu przygotowania i wdrożenia strategii RLKS;
 - koszty wdrażania zatwierdzonych operacji;
 - przygotowanie i realizacja przedsięwzięć w zakresie współpracy;
 - koszty bieżące związane z wdrażaniem strategii RLKS;
 - animowanie strategii RLKS w celu ułatwienia wymiany między zainteresowanymi stronami, aby zapewniać informacje i propagować strategię i projekty oraz aby wspierać potencjalnych beneficjentów, mając na uwadze opracowywanie operacji i przygotowywanie wniosków.
3. Koszty ponoszone przez gminy uczestniczące w projektach RLKS, o których mowa w ust. 1, kwalifikują się do pomocy na mocy niniejszego artykułu, jeżeli dotyczą co najmniej jednego z poniższych obszarów:
- badania, rozwój i innowacje;
 - środowisko;

- c) zatrudnienie i szkolenie;
- d) kultura i zachowanie dziedzictwa kulturowego;
- e) leśnictwo;
- f) promowanie produktów spożywczych niewymienionych w załączniku I do TFUE;
- g) uprawianie sportu.

4. Intensywność pomocy nie może przekraczać maksymalnych poziomów dofinansowania przewidzianych dla każdego rodzaju operacji w rozporządzeniu (UE) 2021/2115.

Artykuł 61

Ograniczone kwoty pomocy na rzecz projektów RLKS

1. Pomoc dla przedsiębiorstw uczestniczących w projektach RLKS lub będących beneficjentami takich projektów, o których mowa w art. 60 ust. 1, jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i wyłączona z wymogu zgłoszenia, o którym mowa w art. 108 ust. 3 Traktatu, jeżeli spełnione są warunki określone w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.

Pomoc dla gmin uczestniczących w projektach RLKS lub będących beneficjentami takich projektów, o których mowa w art. 60 ust. 1, jest zgodna z rynkiem wewnętrznym w rozumieniu art. 107 ust. 3 lit. c) Traktatu i wyłączona z wymogu zgłoszenia, o którym mowa w art. 108 ust. 3 Traktatu, jeżeli spełnione są warunki określone w niniejszym artykule i w rozdziale I niniejszego rozporządzenia.

2. Koszty ponoszone przez gminy uczestniczące w projektach RLKS, o których mowa w ust. 1, kwalifikują się do pomocy na mocy niniejszego artykułu, jeżeli dotyczą co najmniej jednego z poniższych obszarów:

- a) badania, rozwój i innowacje;
- b) środowisko;
- c) zatrudnienie i szkolenie;
- d) kultura i zachowanie dziedzictwa kulturowego;
- e) leśnictwo;
- f) promowanie produktów spożywczych niewymienionych w załączniku I do TFUE;
- g) uprawianie sportu.

3. Całkowita kwota pomocy przyznana na podstawie niniejszego artykułu na projekt RLKS nie przekracza 200 000 EUR.

ROZDZIAŁ IV

Przepisy przejściowe i końcowe

Artykuł 62

Zastąpienie i dalsze stosowanie rozporządzenia (UE) nr 702/2014

1. Art. 52 rozporządzenia (UE) nr 702/2014 stanowi, że rozporządzenie to stosuje się do dnia 31 grudnia 2022 r. Niniejsze rozporządzenie zastąpi rozporządzenie (UE) nr 702/2014 po jego wygaśnięciu.

2. Do 31 grudnia 2025 r. nadal stosuje się jednak przepisy określone w rozporządzeniu (UE) nr 702/2014 w odniesieniu do pomocy przyznanej na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013⁽⁴⁹⁾.

Artykuł 63

Przepisy przejściowe

1. Niniejsze rozporządzenie stosuje się do pomocy indywidualnej przyznanej przed datą jego wejścia w życie, jeżeli dana pomoc indywidualna spełnia wszystkie warunki określone w niniejszym rozporządzeniu z wyjątkiem art. 9.

⁽⁴⁹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 487).

2. Wszelka pomoc niewyłączona z wymogu zgłoszenia ustanowionego w art. 108 ust. 3 Traktatu jest oceniana przez Komisję zgodnie z wytycznymi na 2023 r. oraz innymi właściwymi ramami, wytycznymi, komunikatami i zawiadomieniami.

3. Wszelka pomoc indywidualna przyznana przed dniem 1 stycznia 2023 r. przepisami dowolnego rozporządzenia przyjętego na podstawie art. 1 rozporządzenia (UE) 2015/1588 obowiązującego w momencie przyznania pomocy jest zgodna z rynkiem wewnętrznym i wyłączona z obowiązku zgłoszenia ustanowionego w art. 108 ust. 3 Traktatu.

4. Z końcem okresu obowiązywania niniejszego rozporządzenia wszelkie programy pomocy wyłączone na mocy niniejszego rozporządzenia pozostają wyłączone przez sześciomiesięczny okres dostosowawczy.

Na zasadzie odstępstwa od akapitu pierwszego z końcem okresu obowiązywania niniejszego rozporządzenia programy pomocy objęte zakresem rozporządzenia (UE) 2021/2115 oraz współfinansowane z EFRROW albo z dodatkowego finansowania krajowego dla takich współfinansowanych środków pozostają wyłączone przez okres programowania zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2021/2115.

Artykuł 64

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2023 r.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 1 stycznia 2023 r. do dnia 31 grudnia 2029 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 14 grudnia 2022 r.

W imieniu Komisji
Ursula VON DER LEYEN
Przewodnicząca

ZAŁĄCZNIK I

Definicja MŚP

Artykuł 1

Przedsiębiorstwo

Za przedsiębiorstwo uważa się podmiot prowadzący działalność gospodarczą bez względu na jego formę prawną. Obejmuje to w szczególności osoby prowadzące działalność na własny rachunek oraz firmy rodzinne zajmujące się rzemiosłem lub inną działalnością, a także spółki lub organizacje prowadzące regularną działalność gospodarczą.

Artykuł 2

Pułapy zatrudnienia oraz pułapy finansowe określające kategorię przedsiębiorstwa

1. Do kategorii mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) należą przedsiębiorstwa, które zatrudniają mniej niż 250 pracowników i których roczny obrót nie przekracza 50 mln EUR lub których całkowity bilans roczny nie przekracza 43 mln EUR.
2. W kategorii MŚP małe przedsiębiorstwo definiuje się jako przedsiębiorstwo zatrudniające mniej niż 50 pracowników i którego roczny obrót lub całkowity bilans roczny nie przekracza 10 mln EUR.
3. W kategorii MŚP mikroprzedsiębiorstwo definiuje się jako przedsiębiorstwo zatrudniające mniej niż 10 pracowników i którego roczny obrót lub całkowity bilans roczny nie przekracza 2 mln EUR.

Artykuł 3

Rodzaje przedsiębiorstw brane pod uwagę przy obliczaniu pułapu zatrudnienia i pułapu finansowego

1. „Przedsiębiorstwo samodzielne” oznacza każde przedsiębiorstwo, które nie jest zakwalifikowane jako przedsiębiorstwo partnerskie w rozumieniu ust. 2 ani jako przedsiębiorstwo powiązane w rozumieniu ust. 3.
2. „Przedsiębiorstwa partnerskie” oznaczają wszystkie przedsiębiorstwa, które nie są zakwalifikowane jako przedsiębiorstwa powiązane w rozumieniu ust. 3 i które pozostają w następującym wzajemnym związku: przedsiębiorstwo działające na rynku wyższego szczebla posiada, samodzielnie lub wspólnie z jednym lub kilkoma przedsiębiorstwami powiązanymi w rozumieniu ust. 3, 25 % lub więcej kapitału lub praw głosu innego przedsiębiorstwa działającego na rynku niższego szczebla.

Przedsiębiorstwo można jednak zakwalifikować jako samodzielne i w związku z tym niemające żadnych przedsiębiorstw partnerskich, nawet jeśli niżej wymienieni inwestorzy osiągnęli lub przekroczyli pułap 25 %, pod warunkiem że nie są oni powiązani, w rozumieniu ust. 3, indywidualnie ani wspólnie, z danym przedsiębiorstwem:

- a) publiczne korporacje inwestycyjne, spółki venture capital, osoby fizyczne lub grupy osób fizycznych prowadzące regularną działalność inwestycyjną w oparciu o kapitał wysokiego ryzyka, które inwestują w firmy nienotowane na giełdzie (tzw. „anioły biznesu”), pod warunkiem że całkowita kwota inwestycji tych inwestorów w jedno przedsiębiorstwo nie przekroczy 1 250 000 EUR;
- b) uczelnie wyższe lub ośrodki badawcze nienastawione na zysk;
- c) inwestorzy instytucjonalni, w tym regionalne fundusze rozwoju;
- d) samorządy lokalne z rocznym budżetem poniżej 10 mln EUR oraz liczbą mieszkańców poniżej 5 000.

3. „Przedsiębiorstwa powiązane” oznaczają przedsiębiorstwa, które pozostają w jednym z poniższych związków:

- a) przedsiębiorstwo posiada większość praw głosu w innym przedsiębiorstwie z tytułu roli udziałowca lub członka;
- b) przedsiębiorstwo ma prawo wyznaczyć lub odwołać większość członków organu administracyjnego, zarządzającego lub nadzorczego innego przedsiębiorstwa;
- c) przedsiębiorstwo ma prawo wywierać dominujący wpływ na inne przedsiębiorstwo zgodnie z umową zawartą z tym przedsiębiorstwem lub postanowieniami w jego statucie lub umowie spółki;

d) przedsiębiorstwo będące udziałowcem lub członkiem innego przedsiębiorstwa kontroluje samodzielnie, zgodnie z umową z innymi udziałowcami lub członkami tego przedsiębiorstwa, większość praw głosu udziałowców lub członków w tym przedsiębiorstwie.

Zakłada się, że nie ma dominującego wpływu, jeżeli inwestorzy wymienieni w ust. 2 akapit drugi nie angażują się bezpośrednio lub pośrednio w zarządzanie danym przedsiębiorstwem, bez uszczerbku dla ich praw jako udziałowców.

Przedsiębiorstwa, które pozostają w jednym ze związków opisanych w akapicie pierwszym z co najmniej jednym przedsiębiorstwem lub dowolnym z inwestorów wymienionych w ust. 2, również uznaje się za powiązane.

Przedsiębiorstwa pozostające w jednym z takich związków z osobą fizyczną lub grupą osób fizycznych działających wspólnie również uznaje się za przedsiębiorstwa powiązane, jeżeli prowadzą swoją działalność lub część działalności na tym samym właściwym rynku lub rynkach pokrewnych.

Za „rynek pokrewny” uważa się rynek dla danego produktu lub usługi znajdujący się bezpośrednio na rynku wyższego lub niższego szczebla w stosunku do właściwego rynku.

4. Poza przypadkami określonymi w ust. 2 akapit drugi przedsiębiorstwa nie można uznać za MŚP, jeżeli 25 % lub więcej kapitału lub praw głosu kontroluje bezpośrednio lub pośrednio, wspólnie lub indywidualnie, co najmniej jeden organ państwowy.

5. Przedsiębiorstwa mogą złożyć oświadczenie o swoim statusie prawnym przedsiębiorstwa samodzielnego, przedsiębiorstwa partnerskiego lub przedsiębiorstwa powiązanego, załączając dane dotyczące pułapów określonych w art. 2. Oświadczenie można złożyć nawet wtedy, gdy kapitał jest rozdrobiony w stopniu uniemożliwiającym określenie właściciela, w którym to przypadku przedsiębiorstwo w dobrej wierze oświadcza, że w sposób prawnie uzasadniony może przyjąć, iż 25 % lub więcej jego kapitału nie jest w posiadaniu innego przedsiębiorstwa ani we wspólnym posiadaniu większej liczby powiązanych przedsiębiorstw. Oświadczenia takie nie wykluczają kontroli i postępowań wyjaśniających przewidzianych w przepisach krajowych lub unijnych.

Artykuł 4

Dane wykorzystywane w celu określania pułapu zatrudnienia i pułapu finansowego oraz okres odniesienia

1. Do określenia liczby pracowników i kwot finansowych wykorzystuje się dane odnoszące się do ostatniego zatwierdzonego okresu obrachunkowego, obliczane w skali rocznej. Uwzględnia się je począwszy od dnia zamknięcia ksiąg rachunkowych. Kwota wybrana jako obrót jest obliczana z pominięciem podatku od wartości dodanej (VAT) i innych podatków pośrednich.

2. Jeżeli w dniu zamknięcia ksiąg rachunkowych dane przedsiębiorstwo stwierdza, że w skali rocznej przekroczyło pułapy zatrudnienia lub pułapy finansowe określone w art. 2, lub spadło poniżej tych pułapów, uzyskanie lub utrata statusu średniego, małego lub mikroprzedsiębiorstwa następuje tylko wówczas, gdy zjawisko to powtórzy się w ciągu dwóch kolejnych okresów obrachunkowych.

3. W przypadku nowo utworzonych przedsiębiorstw, których księgi rachunkowe jeszcze nie zostały zatwierdzone, dane należy czerpać ze sporządzonych w dobrej wierze szacunków przeprowadzonych w trakcie roku obrotowego.

Artykuł 5

Liczba zatrudnionych

Liczba zatrudnionych osób odpowiada liczbie rocznych jednostek roboczych (RJR), tj. liczbie pracowników zatrudnionych na pełny etat w obrębie danego przedsiębiorstwa lub w jego imieniu w ciągu całego uwzględnianego roku odniesienia. Praca osób, które nie przepracowały pełnego roku, osób, które pracowały w niepełnym wymiarze godzin, bez względu na długość okresu zatrudnienia, oraz pracowników sezonowych jest obliczana jako procent RJR. W skład personelu wchodzi:

- a) pracownicy;
- b) osoby pracujące dla przedsiębiorstwa, podlegające mu i uważane za pracowników na mocy prawa krajowego;
- c) właściciele-kierownicy;

d) partnerzy prowadzący regularną działalność w przedsiębiorstwie i czerpiący z niego korzyści finansowe.

Praktykanci lub studenci odbywający szkolenia zawodowe na podstawie umowy o praktykę lub szkoleniu zawodowym nie wchodzi w skład personelu. Nie wlicza się okresu trwania urlopu macierzyńskiego ani wychowawczego.

Artykuł 6

Ustalenie danych przedsiębiorstwa

1. W przypadku przedsiębiorstwa samodzielnego dane, w tym liczba pracowników, ustalane są wyłącznie na podstawie jego ksiąg rachunkowych.
2. W przypadku przedsiębiorstwa mającego przedsiębiorstwa partnerskie lub przedsiębiorstwa powiązane dane, w tym dane dotyczące liczby pracowników, ustalane są na podstawie ksiąg rachunkowych i innych danych przedsiębiorstwa lub, jeżeli istnieją, skonsolidowanego sprawozdania finansowego danego przedsiębiorstwa lub skonsolidowanego sprawozdania finansowego innego przedsiębiorstwa, w którym ujęto odnośne przedsiębiorstwo.

Dane, o których mowa w pierwszym akapicie, uzupełnia się danymi dotyczącymi każdego przedsiębiorstwa partnerskiego znajdującego się bezpośrednio na rynku wyższego lub niższego szczebla rynku w stosunku do odnośnego przedsiębiorstwa. Uzupełnienie danych jest proporcjonalne do procentowego udziału w kapitale lub praw głosu (zależnie od tego, która z tych wartości jest większa). W przypadku holdingów typu cross-holding stosuje się większy udział procentowy.

Dane, o których mowa w pierwszym i drugim akapicie, uzupełnia się pełnymi danymi każdego przedsiębiorstwa, które jest bezpośrednio lub pośrednio powiązane z odnośnym przedsiębiorstwem, jeśli dane te nie zostały podane wcześniej w ramach skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

3. Do celów stosowania ust. 2 dane przedsiębiorstw partnerskich odnośnego przedsiębiorstwa pochodzą z ich ksiąg rachunkowych i innych danych, w tym ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego, jeżeli takie istnieje. Dane te uzupełnia się pełnymi danymi przedsiębiorstw powiązanych z tymi przedsiębiorstwami partnerskimi, chyba że ich dane podano już w ramach skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Do celów stosowania tego samego ust. 2 dane przedsiębiorstw powiązanych z odnośnym przedsiębiorstwem pochodzą z ich ksiąg rachunkowych i innych danych, w tym ze skonsolidowanego sprawozdania finansowego, jeżeli takie istnieje. Dane te uzupełnia się proporcjonalnie danymi każdego ewentualnego przedsiębiorstwa partnerskiego takiego przedsiębiorstwa powiązanego, znajdującego się na rynku bezpośrednio wyższego lub niższego szczebla, chyba że zostały one już ujęte w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym w stosunku co najmniej proporcjonalnym do udziału określonego w ust. 2 akapit drugi.

4. W przypadku gdy w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym brakuje danych dotyczących zatrudnienia w danym przedsiębiorstwie, dane te oblicza się przez proporcjonalne zestawienie danych od przedsiębiorstw partnerskich oraz przez dodanie danych od przedsiębiorstw, z którymi dane przedsiębiorstwo jest powiązane.

—

ZAŁĄCZNIK II

Informacje dotyczące pomocy państwa wyłączonej na warunkach niniejszego rozporządzenia, które należy przekazać za pomocą ustanowionej przez Komisję aplikacji komputerowej, jak określono w art. 11

CZĘŚĆ I

Oznaczenie środka pomocy	(wypełnia Komisja)	
Państwo członkowskie		
Numer referencyjny nadany przez państwo członkowskie		
Region	Nazwa regionu (regionów) (NUTS ⁽¹⁾)	Status pomocy regionalnej ⁽²⁾ ☐ regiony najbardziej oddalone ☐ mniejsze wyspy Morza Egejskiego ☐ inne
Organ przyznający pomoc	Nazwa	
	Adres pocztowy	
	Adres internetowy	
Nazwa środka pomocy	
Krajowa podstawa prawna (odesłanie do właściwej urzędowej publikacji krajowej)	
Adres internetowy pełnego tekstu środka pomocy	
Rodzaj środka pomocy	☐ program pomocy	
	☐ pomoc <i>ad hoc</i>	Nazwa beneficjenta i grupy ⁽³⁾ , do której należy
Zmiana istniejącego programu pomocy lub pomocy <i>ad hoc</i>	
	☐ przedłużenie	
	☐ zmiana	
Okres trwania ⁽⁴⁾	☐ program pomocy	od dd/mm/rrrr do dd/mm/rrrr

Data przyznania pomocy	☐ pomoc <i>ad hoc</i>	dd/mm/rrrr
Sektor(y) gospodarki	☐ Proszę wskazać sektor NACE na poziomie grupy ⁽⁵⁾	
Rodzaj beneficjenta	☐ MŚP	
	☐ duże przedsiębiorstwa	
Budżet	Program pomocy: Całkowita kwota ⁽⁶⁾ w walucie krajowej ... (kwoty bez ułamków)	
	Pomoc <i>ad hoc</i> : Całkowita kwota ⁽⁷⁾ w walucie krajowej ... (kwoty bez ułamków)	
	☐ Z przeznaczeniem na gwarancje ⁽⁸⁾	w walucie krajowej ... (kwoty bez ułamków)
Instrument pomocy	☐ dotacja/dotacja na spłatę odsetek	
	☐ usługi dotowane	
	☐ pożyczka/zaliczki zwrotne	
	☐ gwarancja (w stosownych przypadkach z odesłaniem do decyzji Komisji ⁽⁹⁾)	
	☐ korzyść podatkowa lub zwolnienie podatkowe	
	☐ inne (proszę rozwinąć odpowiedź)	
	Proszę wskazać, jaka szersza kategoria poniżej najlepiej odpowiada jego oddziaływaniu/funkcji: ☐ dotacja ☐ pożyczka ☐ gwarancja ☐ korzyść podatkowa	

☐ W przypadku współfinansowania z funduszu (funduszy) UE	Nazwa funduszu (funduszy) UE:	Kwota finansowania (z poszczególnych funduszy UE)	w walucie krajowej ... (kwoty bez ułamków)
<p>(1) NUTS – nomenklatura jednostek terytorialnych do celów statystycznych. Zazwyczaj region określa się na poziomie 2.</p> <p>(2) Proszę wskazać, czy pomoc została przyznana przedsiębiorstwu prowadzącemu działalność na jednym ze wstępnie określonych obszarów. W przeciwnym razie proszę zaznaczyć pole „inne”.</p> <p>(3) W rozumieniu reguł konkurencji określonych w Traktacie oraz w rozumieniu niniejszego rozporządzenia przedsiębiorstwem jest każda jednostka wykonująca działalność gospodarczą niezależnie od jej formy prawnej i sposobu finansowania. Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że podmioty kontrolowane (z mocy prawa lub faktycznie) przez ten sam podmiot należy uznać za jedno przedsiębiorstwo.</p> <p>(4) Okres, w którym organ przyznający pomoc może się zobowiązać do przyznania pomocy.</p> <p>(5) NACE Rev. 2 jest statystyczną klasyfikacją działalności gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej. Sektor określa się zwykle na poziomie grupy.</p> <p>(6) W przypadku programu pomocy: proszę wskazać całkowitą kwotę budżetu planowanego na podstawie programu lub szacowaną stratę podatkową w odniesieniu do wszystkich instrumentów pomocy objętych programem dla całego czasu jego realizacji.</p> <p>(7) W przypadku przyznania pomocy <i>ad hoc</i>: należy podać całkowitą kwotę pomocy lub stratę podatkową.</p> <p>(8) W przypadku gwarancji proszę wskazać (maksymalną) kwotę gwarantowanych pożyczek.</p> <p>(9) W stosownych przypadkach odesłanie do decyzji Komisji zatwierdzającej sposób obliczania ekwiwalentu dotacji brutto zgodnie z art. 5 ust. 3 lit. c) pkt (ii) niniejszego rozporządzenia.</p>			

CZĘŚĆ II

Informacje, które należy przekazać za pomocą systemu elektronicznej notyfikacji udostępnionego przez Komisję, jak określono w art. 11

Proszę wskazać, na podstawie którego przepisu rozporządzenia ABER wdrażany jest środek pomocy

Główne cele (Celów może być więcej – w takim przypadku należy wymienić wszystkie)	Maksymalna intensywność pomocy w %	Maksymalna kwota pomocy w walucie krajowej (kwoty bez ułamków)
☐ Pomoc na inwestycje w gospodarstwach rolnych związane z produkcją podstawową produktów rolnych (art. 14)		
☐ Pomoc na scalanie gruntów rolnych (art. 15)		
☐ Pomoc na inwestycje związane z przenoszeniem budynków gospodarskich (art. 16)		
☐ Pomoc na inwestycje związane z przetwarzaniem lub wprowadzaniem do obrotu produktów rolnych (art. 17)		
☐ Pomoc dla młodych rolników na rozpoczęcie działalności i pomoc na rozpoczęcie działalności rolniczej (art. 18)		
☐ Pomoc na rozpoczęcie działalności dla grup i organizacji producentów w sektorze rolnym (art. 19)		
☐ Pomoc na uczestnictwo producentów produktów rolnych w systemach jakości (art. 20)		
☐ Pomoc na wymianę wiedzy i działania informacyjne (art. 21)		

☐ Pomoc na usługi doradcze (art. 22)		
☐ Pomoc na usługi zastępowania rolników (art. 23)		
☐ Pomoc na działania promocyjne dotyczące produktów rolnych (art. 24)		
☐ Pomoc na naprawienie szkód spowodowanych przez niekorzystne zjawiska klimatyczne porównywalne z klęską żywiołową (art. 25)		
	Rodzaj niekorzystnego zjawiska klimatycznego porównywalnego z klęską żywiołową:	☐ szron ☐ burza ☐ grad ☐ lód ☐ ulewny lub długotrwały deszcz ☐ huragan ☐ poważna susza ☐ inne Proszę określić:
	Data wystąpienia zdarzenia:	od dd/mm/rrrr do dd/mm/rrrr
☐ Pomoc na pokrycie kosztów zapobiegania chorobom zwierząt lub agrofagom roślin, ich kontroli i zwalczania oraz pomoc na naprawienie szkód spowodowanych chorobami zwierząt lub inwazjami agrofagów roślin (art. 26)		
☐ Pomoc dla sektora produkcji zwierzęcej i pomoc dotycząca padłych zwierząt gospodarskich (art. 27)		
☐ Pomoc na opłacenie składek ubezpieczeniowych i na wkład finansowy na rzecz funduszy ubezpieczeń wzajemnych (art. 28)		
☐ Pomoc na naprawienie szkód spowodowanych przez zwierzęta chronione (art. 29)		
☐ Pomoc na rzecz zachowania zasobów genetycznych w rolnictwie (art. 30)		
☐ Pomoc na zobowiązania dotyczące dobrostanu zwierząt (art. 31)		
☐ Pomoc na współpracę w sektorze rolnym (art. 32)		
☐ Pomoc na niwelowanie niedogodności związanych z obszarami Natura 2000 (art. 33)		

☐ Pomoc na zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatyczne (art. 34)		
☐ Pomoc na rzecz rolnictwa ekologicznego (art. 35)		
☐ Pomoc na inwestycje na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i naturalnego znajdującego się w gospodarstwach rolnych lub w lasach (art. 36)		
☐ Pomoc na naprawienie szkód spowodowanych przez klęski żywiołowe w sektorze rolnym (art. 37)	Rodzaj klęski żywiołowej:	☐ trzęsienie ziemi ☐ lawina ☐ osuwisko ☐ powódź ☐ trąba powietrzna ☐ huragan ☐ erupcja wulkaniczna ☐ pożar naturalny ☐ inne Proszę określić:
	Data wystąpienia klęski żywiołowej:	od dd/mm/rrrr do dd/mm/rrrr
☐ Pomoc na badania i rozwój w sektorach rolnym i leśnym (art. 38)		
☐ Pomoc na pokrycie kosztów poniesionych przez przedsiębiorstwa uczestniczące w realizacji projektów grupy operacyjnej EPI (art. 39)		
☐ Ograniczone kwoty pomocy na rzecz przedsiębiorstw będących beneficjentami projektów grupy operacyjnej EPI (art. 40)		
☐ Pomoc na zalesianie i tworzenie terenów zalesionych (art. 41)		
☐ Pomoc na systemy rolno-leśne (art. 42)		
☐ Pomoc na zapobieganie zniszczeniom lasów i odtwarzanie zniszczonych lasów (art. 43)		
☐ Pomoc na inwestycje zwiększające odporność ekosystemów leśnych i ich wartość dla środowiska (art. 44)		
☐ Pomoc na niekorzystne warunki specyficzne dla obszaru wynikające z niektórych obowiązkowych wymogów (art. 45)		

☐ Pomoc na usługi leśno-środowiskowo-klimatyczne oraz ochronę lasów (art. 46)		
☐ Pomoc na wymianę wiedzy i działania informacyjne w sektorze leśnym (art. 47)		
☐ Pomoc na usługi doradcze w sektorze leśnym (art. 48)		
☐ Pomoc na inwestycje w infrastrukturę związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem sektora leśnego (art. 49)		
☐ Pomoc na inwestycje w technologie w dziedzinie leśnictwa oraz w przetwarzanie, transport i wprowadzanie do obrotu produktów leśnych (art. 50)		
☐ Pomoc na zachowanie zasobów genetycznych w leśnictwie (art. 51)		
☐ Pomoc na rozpoczęcie działalności dla grup i organizacji producentów w sektorze leśnym (art. 52)		
☐ Pomoc na scalanie gruntów leśnych (art. 53)		
☐ Pomoc na współpracę w sektorze leśnym (art. 54)		
☐ Pomoc na podstawowe usługi i infrastrukturę na obszarach wiejskich (art. 55)		
☐ Pomoc na rozpoczęcie pozarolniczej działalności gospodarczej na obszarach wiejskich (art. 56)		
☐ Pomoc na przystępowanie rolników do systemów jakości bawełny i środków spożywczych (art. 57)		
☐ Pomoc na działania informacyjne i promocyjne dotyczące bawełny i środków spożywczych objętych systemami jakości (art. 58)		
☐ Pomoc na współpracę na obszarach wiejskich (art. 59)		
☐ Pomoc na projekty RLKS (art. 60)		
☐ Ograniczone kwoty pomocy na rzecz projektów RLKS (art. 61)		

ZAŁĄCZNIK III

Przepisy dotyczące publikowania informacji określonych w art. 9 ust. 1

Strony internetowe państw członkowskich poświęcone pomocy państwa i zawierające informacje, o których mowa w art. 9 ust. 1, są projektowane w taki sposób, aby umożliwić łatwy dostęp do tych informacji. Informacje publikowane są w formacie arkusza kalkulacyjnego, który umożliwia przeszukiwanie danych, ich ekstrakcję i łatwe publikowanie w internecie, np. w formacie CSV lub XML. Wszystkie zainteresowane strony mogą bez ograniczeń korzystać z dostępu do strony internetowej poświęconej pomocy państwa. Dostęp do strony internetowej poświęconej pomocy państwa nie wymaga wcześniejszej rejestracji użytkownika.

W odniesieniu do każdego przypadku przyznania pomocy indywidualnej publikuje się następujące informacje zgodnie z art. 9 ust. 1 lit. c):

- a) odniesienie do numeru identyfikacyjnego środka pomocy ⁽¹⁾;
- b) identyfikator beneficjenta ⁽²⁾;
- c) rodzaj przedsiębiorstwa (MŚP/duże przedsiębiorstwo) w dniu przyznania pomocy;
- d) region, w którym beneficjent ma siedzibę (poziom NUTS II ⁽³⁾), oraz, w stosownych przypadkach, regiony najbardziej oddalone lub mniejsze wyspy Morza Egejskiego;
- e) sektor działalności NACE na poziomie grupy ⁽⁴⁾;
- f) instrument pomocy wyrażony jako kwota bez ułamków w walucie krajowej ⁽⁵⁾;
- g) instrument pomocy ⁽⁶⁾ (dotacja/dotacja na spłatę odsetek, pożyczka/zaliczki zwrotne/dotacja podlegająca zwrotowi, gwarancja, korzyść podatkowa lub zwolnienie podatkowe, finansowanie ryzyka, inne (proszę określić));
- h) datę przyznania pomocy;
- i) cel pomocy ⁽⁷⁾;
- j) organ przyznający pomoc.

⁽¹⁾ Zgodnie z informacjami Komisji w ramach procedury, o której mowa w art. 9 ust. 1 niniejszego rozporządzenia.

⁽²⁾ Uwzględniając uzasadniony interes dotyczący przejrzystości w kontekście publicznego udostępniania informacji i zestawiając potrzebę przejrzystości z prawami wynikającymi z przepisów o ochronie danych, Komisja uznaje, że publikacja imienia i nazwiska beneficjenta pomocy, w przypadku gdy jest on osobą fizyczną lub osobą prawną posługującą się imieniem i nazwiskiem osoby fizycznej, jest uzasadniona (zob. sprawa C-92/09, Volker und Markus Schecke oraz Eifert, pkt 53), z uwzględnieniem art. 49 ust. 1 lit. g) rozporządzenia (UE) 2016/679. Celem zasad dotyczących przejrzystości jest poprawa zgodności z zasadami, zwiększenie poczucia odpowiedzialności, wzajemna ocena oraz efektywniejsze wykorzystanie wydatków publicznych. Ten cel ma pierwszeństwo nad prawem do ochrony danych osobowych osób fizycznych otrzymujących wsparcie publiczne.

⁽³⁾ NUTS – nomenklatura jednostek terytorialnych do celów statystycznych. Zazwyczaj region określa się na poziomie 2.

⁽⁴⁾ Rozporządzenie (WE) nr 1893/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 2006 r. w sprawie statystycznej klasyfikacji działalności gospodarczej NACE (Dz.U. L 393 z 30.12.2006, s. 1).

⁽⁵⁾ Ekwiwalent dotacji brutto.

⁽⁶⁾ Jeżeli pomoc przyznaje się za pomocą wielu instrumentów, kwotę pomocy należy podać w rozbiciu na poszczególne instrumenty.

⁽⁷⁾ Jeżeli pomoc ma wiele celów, kwotę pomocy należy podać w rozbiciu na poszczególne cele.